

1 § Utrikespolitisk debatt

Utrikespolitisk debatt

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag kan inte undgå att inleda den utrikespolitiska debatten med det som präglat världshändelserna den senaste tiden, händelser som kräver diskussion: protesterna mot publiceringen av provocerande bilder på profeten Muhammed.

Vi har alla sett nyhetsbilderna av djup förödmjukelse och frustration samt av brinnande flaggor och ambassader – bilder som få har förväntat sig, men som tydligt visar hur sammanlänkad världen är numera.

Det är viktigt att tydligt slå fast att vårt samhälle och regeringen försvarar yttrandefriheten, men den djupa kränkning som muslimer världen över upplever är en påminnelse om att pressfriheten måste åtföljas av ansvar och respekt. Sverige kan aldrig acceptera angrepp mot ambassader eller mot svenska medborgare. Därför har regeringen protesterat hos Syriens regering på grund av att den svenska ambassaden i Damaskus skadades. Alla länder måste ta ansvar för att skydda och förhindra att extremister underblåser och utnyttjar kränkta människors vrede och frustration.

Regeringen för en nära dialog med de muslimska länderna, med våra nordiska grannländer och inom EU liksom med företrädare för de muslimska organisationerna i Sverige. Sverige har stor erfarenhet och trovärdighet när det gäller dialogen mellan länder och kulturer genom vårt långvariga engagemang för fred i Mellanöstern, genom våra institutioner som institutet i Alexandria och generalkonsulatet i Istanbul samt genom Sveriges och Egyptens gemensamma värdskap för EU:s Anna Lindh-stiftelse i Alexandria. Regeringen kommer att ta ytterligare initiativ till dialog såväl i Sverige som inom EU i samarbetet kring Medelhavet och i FN.

Herr talman! Dagens globaliserade värld skapar nya hot – och möjligheter. Regeringens utrikespolitik tar sin utgångspunkt i insikten att säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter är varandras förutsättningar och ömsesidigt förstärkande.

Den här gemensamma vägen stakades ut av FN:s toppmöte under statsminister Göran Perssons ledning. Ingenstans är den här vägen så tydlig som i Afrika. Ingenstans är sambandet mellan mänskliga rättigheter, utveckling och säkerhet så avgörande. Ingenstans speglas Sveriges utrikespolitik tydligare.

I Afrika tar vi vårt ansvar för internationell fred och säkerhet. Det går en röd tråd av svenskt engagemang för Afrika och för FN från Dag Hammarskjölds insats i Kongo över Anna Lindhs initiativ för att stoppa ett hotande folkmord i östra Kongo till i dag. Sverige är berett att fortsätta bidra med trupp till FN:s insatser för fred och säkerhet i Afrika.

Just nu riktas världens ögon mot Darfur och det folkmord som skördat hundratusentals människors liv och drivit miljoner på flykt. När den afrikanska unionen, som har gjort viktiga insatser, nu är beredd att låta FN ta över, påminns vi om FN-toppmötets banbrytande beslut om skyldighet att skydda civilbefolkningen från folkmord, krigsförbrytelser, etniska rensningar och brott mot mänskligheten. Om en regering inte lever upp till den här förpliktelsen har det internationella samfundet både rätt och skyldighet att ingripa. Konflikten måste få en politisk lösning, och regeringen bidrar med en ny medlare för Darfur och en särskild rådgivare för Afrikas horn. Sverige fortsätter också sitt engagemang i Storasjöregionen, bland annat genom att utse en särskild rådgivare.

I Afrika prövas vår solidaritet. När nu Afrikas folk och ledare tar ett ökat ansvar för kontinentens utveckling stöder vi dem i den kampen. Vi ser också framstegen. Enmansvälden av presidenter på livstid ger vika för allmänna val och politisk pluralism. Ekonomisk tillväxt öppnar för att nå millenniemålen. Samtidigt skördar aidsepidemin dagligen 6 000 offer i Afrika. Tolv miljoner barn har förlorat föräldrar på grund av aids.

Biståndsnivåerna är viktiga. Det saknas 6 miljarder dollar bara till den globala kampen mot hiv/aids. När Sverige i år, som enda land i världen, når enprocentsmålet, innebär det inte bara ett antal miljarder mer från oss till den kampen. Det ger oss också stor trovärdighet att driva på andra länder, som när EU-länderna i fjol kom överens om att nå 0,7 % i bistånd år 2015. Biståndets utformning är också central. Sverige bygger nu ett modernt utvecklingssamarbete som utgår från ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv. Vi samarbetar endast med länder som har en politik för fattigdomsbekämpning på plats. Samarbetet bygger på respekt för mänskliga rättigheter, god samhällsstyrning och demokratiska processer. Om utvecklingen går åt fel håll, som i Zimbabwe, hotas grunden för samarbetet. Vi tar ansvar för hur svenska biståndsmedel används. En ny myndighet ska kontrollera att utvecklingssamarbetet håller hög standard. Men enbart bistånd kan inte utrota fattigdomen. Därför verkar vi för att stärka handel och investeringar i Afrika och avveckla de handelshinder som drabbar afrikanska varor och tjänster och stöder de svenska företagens växande engagemang i Afrika.

I Afrika omsätts våra gemensamma värderingar om mänskliga rättigheter och folkrätt i praktiken. När Nelson Mandela valdes till president i det första fria valet i Sydafrika 1994 var det en triumf också för Sveriges stöd till kampen mot apartheid och kolonialismen.

Att Ellen Johnson-Sirleaf efter år av inbördeskrig i Liberia blev Afrikas första folkvalda kvinnliga president visar tydligt potentialen i ett starkt engagemang från det internationella samfundet. Omvärldens engagemang gör skillnad, och Sverige har spelat en viktig roll. Ett långsiktigt samarbete med de västafrikanska länderna genom kabinetssekreterare Hans Dahlgren som EU:s representant är ett viktigt bidrag. Sverige deltar i en modern FN-mission med robust fredsbevarande trupp hand i hand med insatser för medling, återanpassning av barnsoldater, institutions-

byggande och jämställdhet. I grannlandet Elfenbenskusten leds freds-
ansträngningarna av FN:s sändebud Pierre Schori.

Herr talman! Sveriges säkerhetspolitik är trygg, aktiv och solidarisk
och vilar på den militära alliansfrihetens grund.

Regeringen höjer ambitionen för Sveriges deltagande i internationella
insatser. I vår fördubblar Sverige sin närvaro i Afghanistan. Vår insats i
Liberia förlängs till årets slut. I januari överlämnade regeringen en rap-
port, som utarbetats under Folke Bernadotteakademins ledning, till FN:s
generalsekreterare Kofi Annan med 70 konkreta rekommendationer för
hur FN:s fredsbevarande operationer kan utvecklas. Sverige har en tro-
värdighet när det gäller fredsfrämjande militära och civila insatser, åter-
uppbyggnad och konfliktförebyggande. Den rapporten blir viktig när den
nya fredsbyggandekommissionen inom FN nu inleder sitt arbete.

Regeringen vill stärka den europeiska unionen som global utrikes-
och säkerhetspolitisk aktör. EU har unika möjligheter att möta framtidens
utmaningar inom alltifrån miljö- till säkerhetspolitik. När vi är med och
utformar EU:s politik blir den en förlängning av vår egen. När EU verkar
för fred talar unionen också för oss. När vi bidrar till EU:s säkerhetspoli-
tiska agerande stärker vi också vår säkerhet. Vi kan använda samarbetet i
EU som en hävstång för vår utrikes- och säkerhetspolitik – samtidigt som
vi inte tvekar att höja vår egen röst.

På några få år har EU gått från ord till handling när det gäller att han-
tera kriser. EU genomför i dag 13 fredsfrämjande insatser över hela värld-
en. Svenska militärer, poliser, jurister och experter gör avgörande insat-
ser i Bosnien, i Gaza och i Aceh i Indonesien, vilka vi ska vara stolta
över. Sverige leder en av de militära snabbinsatsstyrkor som nu byggs
upp, i vilken också Finland, Norge och Estland ingår. På regeringens
initiativ inrättar nu EU också civila snabbinsatsgrupper.

Utvidgningen av EU stärker vår säkerhet och fler länder får en granne
som bidrar till fred och demokrati. Regeringen ser fram emot att väl-
komna Bulgarien och Rumänien som medlemmar, förhoppningsvis från
nästa årsskifte. För länderna på Balkan har möjligheten att närma sig EU
gett incitament till reformer och fredligt samarbete. Det är en stor fram-
gång att Kroatien får börja förhandla om medlemskap och att Makedo-
nien, där Anna Lindh och Javier Solana för bara fyra år sedan under vårt
ordförandeskap verksamt bidrog till att avvärja ett inbördeskrig, får kan-
didatlandsstatus. EU-perspektivet är centralt när Kosovos status ska för-
handlas fram under året.

Med utvidgningen har Sverige fått ett nytt grannskap som sträcker sig
över Svartahavsregionen in i Centralasien och som blir allt viktigare
också för vår säkerhet. I vårt nya grannskap spelar OSSE och Europarå-
det centrala men ofta diskreta roller. Sveriges aktiva förespråkande av ett
turkiskt medlemskap har givit gott resultat. Med medlemskapsförhand-
lingarna vidgas vårt grannskap tydligare till Mellanöstern. Regeringen
fortsätter att driva på utvidgningen. EU är ett fredsprojekt, inte bara hi-
storiskt utan också för 2000-talet.

Herr talman! För 20 år sedan spreds radioaktiva ämnen från Tjerno-
byl över Östersjön till svenska badstränder och svampskogar. Sverige har
gett stora bidrag för att minska strålningen från Tjernobyl och till att
förbättra säkerheten vid andra kärnkraftverk. I dag ser vi andra hot mot
vår trygghet som bara kan mötas med ökat samarbete. Tvisterna kring

gasleveranser visar att energifrågan behöver diskuteras mer runt Östersjön och inom EU, liksom den ohållbara miljösituationen i Östersjön. När Sverige i år blir ordförande i Östersjöstaternas råd kommer vi att prioritera en hållbar utveckling och kampen mot organiserad brottslighet och människohandel som drabbar alltför många kvinnor och barn.

Statsministerns besök i Kiev i slutet av januari bidrog till att ytterligare fördjupa våra relationer med Ukraina. Sverige hör till de länder i EU som tydligast förespråkar ett medlemskapsperspektiv för Ukraina liksom ett snart medlemskap i Världshandelsorganisationen. Det ukrainska folkets framgångsrika kamp för frihet och demokrati gynnar hela Europa.

Sverige vill stärka samarbetet med Ryssland. Under året genomförs en bred Sverigesatsning i Ryssland. Vi inviger om några dagar ett generalkonsulat i Kaliningrad. Regeringen vill intensifiera dialogen med Ryssland om våra relationer till länderna i EU:s och Rysslands gemensamma grannskap. Det ligger i allas intresse att de återstående konflikterna i Georgien och Moldavien löses och att demokrati och frihet segrar i Centralasien och i Vitryssland. I dialogen tar vi också upp den oroväckande situationen för enskilda organisationer och för medier. Tjetjenienkonflikten måste få en fredlig lösning.

Vitryssland styrs av en hård och auktoritär regim. Sveriges stöd till demokratisering av Vitryssland stavas engagemang – inte isolering. Regeringen kommer att ta fortsatta internationella initiativ för att stödja en långsiktig demokratisk utveckling i Vitryssland. Svenska organisationer och partier ger ovärderliga bidrag tillsammans med sina vitryska samarbetsorganisationer.

Herr talman! För att möta dagens och morgondagens hot vill regeringen ytterligare stärka det internationella samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken på den militära alliansfrihetens grund.

I dagens bredare hotbild, som bland annat Försvarsberedningen har beskrivit, ligger en ökad insikt om att också vi kan drabbas, vilket terroristdåden på Bali, flodvågskatastrofen och nu senast ambassadattackerna visat på ett fruktansvärt sätt. Dessa hot måste mötas med ökad krisberedskap och med ett mycket bredare samarbete, som inom EU eller FN. Under året som gått har vi stärkt vår beredskap att hantera större kriser och att bistå nödställda svenskar i utlandet, och vi har utvecklat samarbetet inom Norden och EU. Vi har inrättat en särskild beredskapsstyrka som ska stärka den konsulära verksamheten på UD vid krislägen. Vi har skapat en snabbinsatsstyrka som med kort varsel ska kunna åka till drabbade områden för att förstärka ambassadernas arbete på fältet. Vi har också stärkt beredskapsplaneringen vid utlandsmyndigheterna och fortsätter på olika sätt att arbeta med att förbättra vårt samhälles kapacitet att hjälpa svenskar drabbade av kriser och katastrofer i utlandet.

Låt mig tydligt slå fast att det är viktigt att ha ett brett samarbete med Nato inom ramen för det partnerskap som vi deltar i. Vi värdesätter samarbetet med Nato men ser inget skäl till ett svenskt Natomedlemskap. Den militära alliansfriheten ger oss både den självständighet vårt internationella engagemang behöver och möjligheten att delta i internationellt samarbete för fred och säkerhet.

Det har varit en fördel för Sverige och för vår säkerhet att det rått stor enighet om den svenska säkerhetspolitiska linjen. Nu förespråkar de två ledande oppositionspartierna ett svenskt Natomedlemskap. Det är därför

viktigt att de olika riksdagspartierna här redovisar sin syn på Natomedlemskap och hur de vill driva den frågan i en eventuell regeringsställning.

För regeringen är det centralt att utveckla den transatlantiska länken och Sveriges samarbete med Förenta staterna. På samma sätt som vi behöver ett engagemang från USA i de globala frågorna, behöver USA det internationella samfundet för att kunna hantera sin egen hotbild. Öppnandet av den nya svenska ambassaden, House of Sweden, symboliserar regeringens ambition att fördjupa relationerna med USA.

Att Sverige är militärt alliansfritt och därmed står utanför ett försvarssamarbete där kärnvapen ingår stärker vår position i kampen mot massförstörelsevapen. Hotet från kärnvapen består och tar sig även nya former. Kärnvapenstaterna förlitar sig alltjämt på sina väldiga arsenaler. Samtidigt försöker fler stater, liksom även terroristorganisationer, skaffa massförstörelsevapen.

Det är olyckligt att inga resultat om nedrustning och icke-spridning kunde nås under fjolåret vare sig vid icke-spridningsfördragets översynskonferens eller på FN:s toppmöte. Regeringen ser nu fram emot förslag från Hans Blix internationella kommission som kan utgöra grund för förnyade initiativ på det här oerhört viktiga området.

Sverige följer noga utvecklingen i Iran och Nordkorea. Irans oacceptabla agerande stärker misstankarna om att dess kärntekniska program inte uteslutande är fredligt. Det ligger inte i något lands intresse att Iran skaffar kärnvapen. Trycket på Irans ledarskap måste upprätthållas. På längre sikt bör hela Mellanöstern göras till en zon fri från massförstörelsevapen. Regeringen fortsätter sin aktiva Koreapolitik och kommer bland annat genom en nyligen utsedd särskild rådgivare att verka för en lösning av konflikten på Koreahalvön och för att Nordkorea avbryter sitt kärnvapenprogram.

Herr talman! Vår utvecklingspolitik bygger på visionen om en rättvis och hållbar global utveckling.

När Sverige nu ökar biståndet grundas det på solidaritet med fattiga och förtryckta människor men också på insikten att internationell fred och säkerhet kräver global rättvisa. Många av dagens hot och kriser har rötter i en ojämlig fördelning av resurser och brist på frihet, demokrati och mänskliga rättigheter. Höjningen av biståndet skapar nya möjligheter. Det gäller jämställdheten: Vi tar fram en nationell handlingsplan för genomförandet av FN:s resolution 1325 om kvinnor i konflikter och stärker arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Det gäller miljön, liksom sysselsättningen och handeln, som är lika avgörande för tillväxt och välfärd i utvecklingsländerna som i Sverige. Regeringen stärker arbetet för respekt för fackliga rättigheter och värdiga arbetsvillkor, bland annat genom initiativet Globalt ansvar, liksom för att rädda liv och lindra nöd vid konflikter och naturkatastrofer.

Regeringen verkar för att ett ambitiöst resultat ska nås i år vid Världshandelsorganisationens Doharunda. Utvecklingsländerna måste få bättre möjligheter att sälja sina varor och tjänster, och jordbrukssubventionerna måste minskas radikalt. Fri handel och rättvisa spelregler ger fördelar för alla – för utvecklingsländerna och för vår tillväxt och välfärd. För att stödja utvecklingsländernas deltagande i internationell handel höjer vi det handelsrelaterade biståndet med 30 %. Vi förstärker ett

30-tal ambassader och konsulat med nya tjänster för att främja svenska företag utomlands och bidra till utländska investeringar i Sverige.

Asiens betydelse i världsekonomin fortsätter att öka. Regeringen utvecklar de ekonomiska förbindelserna med länder i regionen. De asiatiska utvecklingsländernas reformarbete och integrering i den globala ekonomin kräver fortsatt stöd. Kinas och Indiens ökade ekonomiska styrka innebär att länderna också förväntas spela en ansvarsfull roll på den globala arenan. Trots de ekonomiska framstegen kvarstår fattigdom som Asiens största utmaning tillsammans med mänskliga rättigheter, demokratifrågor och miljöförstöring. I vår anordnar Sverige en internationell konferens om bistånd till Burmas folk.

Herr talman! Vår politik för mänskliga rättigheter och folkrätt genomsyrar hela vår utrikespolitik.

En väl fungerande global rättsordning är den yttersta garanten för vår säkerhet. Respekten för gemensamma regler är också en förutsättning för utveckling, liksom för individens frihet. Vid FN:s toppmöte bekräftade världens ledare sitt ansvar för en världsordning som baseras på folkrätten.

Men i en globaliserad värld måste alla omfattas av rätten. Terroristhandlingar utgör alltid brott mot folkrätten. Kampen mot terrorismen måste ha högsta prioritet och alltid föras med respekt för de mänskliga rättigheterna och den humanitära rätten. Också individer är ansvariga. Sverige är en av de starkaste tillskyndarna till Internationella brottmålsdomstolen, som nu har inlett sitt arbete. Folkrättens institutioner, såsom övervakningsorganen för de mänskliga rättigheterna och den internationella domstolen i Haag, måste stärkas.

Folkrätten, humanitärätten och de mänskliga rättigheterna vägleder regeringens ställningstaganden i aktuella konflikter. Särskilt tydligt är det i Mellanöstern. Därför stödde vi upprättandet av staten Israel och försvarar dess rätt att leva i säkerhet inom erkända gränser, och därför fördömer vi Irans presidents uttalanden. Därför stöder Sverige palestiniernas rätt till en egen stat. Och därför anser vi att en lösning på konflikten – som endast kan nås via förhandlingar – måste baseras på folkrätten.

Med utrymningen av Gaza och delar av Västbanken tog Israels regering ett modigt första steg mot ett fullständigt tillbakadragande från ockuperad palestinsk mark och avveckling av bosättningarna. Det palestinska parlamentsvalet har nu genomförts på ett värdigt sätt. En helt ny politisk situation har uppstått som det internationella samfundet och Israel måste hantera på ett klokt sätt.

Sveriges – och EU:s – stöd för fredsanssträngningarna måste fortsätta. Vi vill också fortsätta vårt utvecklingsstöd till de palestinska områdena. Graden av samarbete beror dock på hur en ny palestinsk regering agerar. Den måste ta avstånd från våld i ord och i handling och acceptera Israels rätt att existera.

Regeringen kommer under våren att ta fram en regional strategi för utvecklingssamarbetet med Mellanöstern och Nordafrika, för att stödja inhemska processer mot demokrati och mänskliga rättigheter. Det är i linje med vårt engagemang för att bygga upp en demokratisk rättsstat i Irak och för Västsaharas folks rätt till självbestämmande. Vi vill vidareutveckla våra goda relationer med regionen, vilket underlättas av att stora grupper svenskar har sina rötter där, och vårt engagemang i konflikterna i

regionen. Att öppna EU för varor från regionen är viktigt för den ekonomiska utvecklingen. Den senaste utvecklingen måste mötas med ökad dialog och kontakt, inte mindre.

Herr talman! Att söka asyl är en mänsklig rättighet. Flyktingpolitiken börjar när människor tvingas fly på grund av konflikter och förtryck. Vi ger ett starkt stöd till FN:s flyktingkommissarie till deras skydd och hjälp. Flyktingar som söker sig till Sverige och andra EU-länder ska ges en fristad här. Sverige genomför nu stora reformer för att stärka asylrätten. När Utlänningsnämnden ersätts med domstolsprövning är det den största reformen någonsin inom migrationsområdet. Vi fortsätter arbeta för en ambitiös europeisk flyktingpolitik baserad på asylrätten. Vi vill se en rättssäker och förutsägbar asylprocedur i samtliga EU-länder och i länder där fungerande asylsystem i dag saknas. EU bör ha en egen flyktingkvot, och migrationsfrågorna ska vara en tydlig del av EU:s grannskapspolitik.

Migration kan vara en hävstång för utveckling, för enskilda människor och för länder. Det behövs mer internationell samverkan för att främja den globala migrationens positiva effekter. Sverige har bidragit genom lanseringen av den globala migrationskommissionen, och vi välkomnar att FN:s generalförsamling ska diskutera de globala migrationsfrågorna i år.

Herr talman! På liknande sätt som Sverige gick i spetsen för att stödja kampen för mänskliga rättigheter och demokrati i Afrika gjorde vi det i Latinamerika. Vi stödde kampen mot Chiles diktator Augusto Pinochet. Tiotusentals chilenska flyktingar togs emot i Sverige. Valet av Michelle Bachelet, som själv varit i landsflykt, symboliserar Chiles och Latinamerikas framsteg. I land efter land har diktatorer fallit och gerillarörelser lämnat plats för nya politiska partier. Människor som tidigare var utestängda från makten har valts i demokratiska val. Metallarbetaren Luiz Inácia Lula da Silva är president i Brasilien. Evo Morales, med rötter i den diskriminerade ursprungsbefolkningen, är statschef i Bolivia. Nu måste utvecklingen också leda till förbättrade villkor för de fattiga. Sverige stärker sina politiska och ekonomiska band med Latinamerika. Samtidigt fortsätter vi att oroa oss över brotten mot mänskliga rättigheter i Kuba.

Herr talman! För femtio år sedan lyckades FN:s första fredsfrämjande operation att lösa Suezkrisen med fredliga medel. FN:s dåvarande generalsekreterare Dag Hammarskjöld förklarade framgången med stödet från ”de medelstora makterna”. Länder som är tillräckligt stora för att höras i världssamfundet, men tillräckligt små för att dela insikten om värdet av internationellt samarbete. Sverige är ett sådant land.

Vi är en stark röst för folkrätt och globalt samarbete av solidaritet och för att det gynnar vår säkerhet. FN har en unik roll för internationell fred och säkerhet. Till regeringens viktigaste utrikespolitiska prioriteringar hör reformeringen av FN: skapandet av en fredsbyggande kommission och ett starkt råd för mänskliga rättigheter, en global enighet i kampen mot terrorism och uppfyllandet av millennieutvecklingsmålen, ett reformerat säkerhetsråd och en effektivare administration. Sverige har en ledande roll genom generalförsamlingens ordförande Jan Eliasson och genom statsministerns nätverk för FN-reform.

År 2006 når Sverige målet om att avsätta 1 % av våra inkomster till utvecklingssamarbete, och vi arbetar vidare för att skapa öppna och rättvisa villkor för internationell handel och investeringar. Med alliansfriheten som grund bedriver vi en aktiv och trygg säkerhetspolitik med ökande insatser för militär och civil krishantering och ett trovärdigt nedrustningsarbete. Sverige är aktivt i FN, EU och i vårt närområde, liksom i Mellanöstern och i Afrika. Våra ambitioner att medla höjs och antalet särskilda sändebud ökar. Vi stärker arbetet för ökad dialog mellan kulturer. Sverige för en bred politik med de mänskliga rättigheterna i centrum.

Vår aktiva utrikespolitik bygger på övertygelsen om sambandet mellan säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. I dagens globaliserade värld är det tydligare än någonsin. Fattigdom, övergrepp, konflikter, våld och terror förstärker varandra. Men när krig förbyts till fred, diktatur följs av demokrati, fattigdom vänds till utveckling, övergrepp ersätts av respekt för de mänskliga rättigheterna och konfrontation viker för dialog stärks den globala säkerheten och utvecklingen, liksom vår egen. Detta samband ska fortsätta att vägleda Sveriges utrikespolitik. Tack.

(Applåder)

Anf. 2 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Jag ska i huvudsak ta upp en fråga i dagens debatt. Det är en fråga som är oerhört angelägen och akut. Jag talar om konflikten i Darfur, Sudan. Denna konflikt innehåller så många dimensioner av vad säkerhetspolitik och utrikespolitik faktiskt handlar om i dag.

Jag gör det därför att jag är rädd för att vi i framtiden kommer att säga: Varför ingrep ingen mot de fruktansvärda övergreppen i Darfur? Jag är rädd för att det kommer att låta precis så, och jag är rädd för att det kommer att finnas mycket att stå till svars för.

För mig handlar det om att ha en tydlig moralisk kompass i utrikespolitiken, en kompass som man inte kan kompromissa med. Det handlar om att Sverige måste stå upp för demokrati och de mänskliga rättigheterna. Vi måste ingripa mot massiva och omfattande övergrepp mot civila oavsett var de sker.

Exemplen är många. Jag tänker på sveket i Srebrenica, vars konsekvenser Europa fortfarande bär med sig. Jag minns Ingvar Carlssons frustration och vrede när han ledde Rwandakommissionens arbete. Jag har själv vid folkmordskonferensen i Stockholm varit bland dem som allvarsamt lyssnade på förpliktelse om "aldrig mer".

Vi minns alla med fasa folkmordet i Rwanda. Bilderna har etsat sig fast på våra näthinnor, ofattbara 800 000 människor dödade på kort tid. I efterhand har det konstaterats att det internationella samfundet inte bara måste utan också har skyldighet att stoppa nya folkmord.

Så har det sagts, och så kommer det att fortsätta att sägas. Men vad betyder detta? Griper verkligen FN in i situationer där vi befarar att det begås fruktansvärda övergrepp mot civilbefolkningen? Svaret är tyvärr alltför ofta nej.

Herr talman! I Darfur i Sudan pågår sedan snart två år en mycket allvarlig konflikt. En skoningslös konflikt har lett till att över 100 000 civila har dödats. Närmare två miljoner människor befinner sig på flykt.

Små barn som brutalt lemlästas, kvinnor som våldtas och begravs levande, män som kastreras innan de skjuts ihjäl av den regeringstroga Janjawidmilisen. Ögonvitnesskildringarna från Darfur får oss rysa. De borde också få oss att skämmas. Än har vi inte sett hela bilden, eftersom rapporteringen är begränsad.

De humanitära organisationerna i området tvingas arbeta under mycket svåra omständigheter. Flera organisationer har tvingats lämna på grund av den osäkra säkerhetssituationen. I dag är det enligt FN närmare två och en halv miljoner sudaneser som är i behov av humanitär hjälp för att över huvud taget överleva. Många av dem lever i isolerade och farliga områden, och alltför många av dessa är barn. Så här kan det inte få fortsätta.

Alla högtidliga tal vid folkmordskonferenser ter sig plötsligt som tomma ord när vi ser situationen i Darfur. Varför klarar inte det internationella samfundet att agera i tid för att förhindra övergrepp? Varför måste det dröja tills hundratusentals människor dör innan FN griper in?

Principen om skyldigheten att skydda antogs vid FN-toppmötet i höstas. Men för att vara värt något måste den ges konkret innehåll. FN är dock aldrig starkare än vad medlemsstaterna låter FN bli. Kanske är det självklart, men det måste ändå sägas, för medlemsstaterna har ett tungt ansvar för hur FN fungerar. Det gäller också hur Sverige agerar i FN. Vi måste aktivt driva frågor som Darfur i FN-systemet.

I regeringsförklaringen i höstas konstaterade statsminister Göran Persson att det pågår ett folkmord i Darfur. Vi var då många som hoppades på ett tydligare svenskt engagemang. Två dagar senare öppnade Persson det viktiga FN-toppmötet i New York.

Där stod han inför världens församlade ledare. Där satt de allihop: George Bush, Vladimir Putin och Tony Blair. Men statsministern väljer att inte säga ett ord om folkmordet i Darfur, inte ett ord. Varför?

Varför har inte den svenska regeringen tagit gemensamma nordiska initiativ för att sätta press på både FN och EU att agera? Danmark sitter ju för närvarande i säkerhetsrådet i FN. Varför har inte den svenska regeringen verkat för att FN upprättar en flygförbudszon i Darfur? En sådan hade kunnat förhindra att den sudanesiska regeringen urskillningslöst bombar civilbefolkningen.

Jag vill gå från passivt bistånd och observerande till aktivt engagemang och insatser. Jag skulle vilja att vi här och nu tillsammans säkerställer att Sverige ska göra sitt yttersta för att hjälpa civilbefolkningen i Darfur. Vi ska verka genom FN, EU och Nato för att få ett stopp på folkmordet.

Jag har vid flera tillfällen tagit upp frågan om situationen i Darfur med utrikesministern. Jag har krävt att Sverige och det internationella samfundet ska leva upp till skyldigheten att skydda. Jag är övertygad om att också EU skulle kunna göra mer och att Sverige skulle kunnat vara pådrivande. Det som gör mig besviken är att utrikesministern konsekvent har pekat på att det är den afrikanska unionens ansvar att garantera säkerheten i området.

För mig har det varit cyniskt att skjuta detta ansvar till den unga och oerfarna afrikanska unionen för att agera i en komplex konflikt. AU har inte haft kapacitet eller tillräckligt mandat för att kunna agera så kraftfullt som läget faktiskt förutsätter – det har stått klart mycket länge. Vilket är

viktigast, att rädda liv eller att upprätthålla prestige? Är det att på fullt allvar hävda att några tusentals dåligt utrustade afrikanska soldater skulle klara av att övervaka ett område stort som Frankrike? Det säger sig självt. Det håller inte.

Här krävs i stället en robust FN-mission. Nu tyder mycket på att FN kommer att besluta sig för att ersätta den afrikanska unionens styrkor. Men det har tagit lång tid för FN att nå fram till detta beslut – ofantligt lång tid. Det tragiska är att under denna tid har tusentals människor dött i onödan.

Sverige måste ha beredskap att ställa upp i denna FN-mission när den nu aktualiseras. Vi måste aktivt dra vårt strå till stacken. Jag hoppas att vi kan få ett sådant besked av utrikesministern i dag.

Herr talman! FN:s generalsekreterare Kofi Annan talar ofta om att säkerhet och utveckling går hand i hand. Detta ser vi inte minst i Afrika. I Sudan kommer det till exempel inte till stånd någon utveckling eftersom den grundläggande säkerheten inte fungerar.

Så länge den svenska regeringen motsätter sig att använda biståndsmedel för att stärka vissa säkerhetsfrämjande insatser i Sudan lär det nog inte bli mer insatser från svensk sida. Som många av oss vet har försvarsbudgeten svårt att räckta till för den stora efterfrågan som finns på svenska fredsfrämjande insatser i världen. Samtidigt har det svenska utvecklingsbiståndet räknats upp till nivåer som nu börjar närma sig försvarsbudgeten.

Vanligtvis är det länder som Nigeria, Pakistan och Bangladesh som får dra det tunga lasset att garantera säkerheten för civilbefolkningen i konfliktdrabbade länder, och även för de svenskar och övriga biståndsarbetare som jobbar med civila insatser i dessa länder.

Den svenska regeringens fina principer blir inte så mycket värda när inte Sverige kan ställa upp i sådana lägen. Jag kan inte acceptera att svaret blir att vi saknar operativ kapacitet eller någon annan undanflykt. Det är regeringens skyldighet att säkerställa att vi kan finansiera ett större deltagande i internationella operationer.

Sverige har i dag drygt 700 man som deltar i internationella operationer. Därmed är vi sämst bland de nordiska länderna att ställa upp med trupp. Vår målsättning bör vara att ha minst 2 000 man i internationella operationer. Sveriges utrikesminister verkar inte anse att det är mängden soldater som är avgörande, men jag tror att det spelar en väldigt avgörande roll.

Det är vår förbaskade skyldighet att agera för att nu stoppa övergreppen i Darfur! Jag kan inte känna respekt om man bara ska prata om principer hit och dit utan att ha en plan för hur vi ska kunna hjälpa civilbefolkningen i Darfur.

Det internationella samfundet måste enat och resolut ingripa mot de fruktansvärda övergrepp som nu sker. Det finns redan i dag alltför mycket som har fått ske utan att det internationella samfundet har tagit sitt ansvar.

Det finns få frågor i utrikespolitiken som är så viktiga som Darfur. Det beror bland annat på att det är en konflikt som innehåller så många aspekter och där folkrätten står i centrum. Det berör människor som fördrivs från sina hem och sin försörjning, i värsta fall dödas. Etniska motsättningar frammanas och skapar fiendskap och misstro. Det är stor-

maktspolitik och kamp om naturtillgångar. Likaså handlar det om prestige, förhoppningar och tyvärr ett stort mått av undfallenhet från det internationella samfundet. Om vi inte tar konflikterna på den afrikanska kontinenten på allvar kommer vi att bittert få ångra detta en dag. Det vill inte jag.

För mig är detta en fråga om solidaritet med utsatta människor men också om att de institutioner som vi ägnar så mycket omsorg också måste kunna leverera. Det handlar om centrala värderingar, som Sverige måste stå upp för i en globaliserad och föränderlig värld. Det förutsätter engagemang och ett tydligt politiskt ledarskap.
(Applåder)

Anf. 3 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Ärade åhörare på läktaren och hemma vid radioapparaten eller framför tv:n! För ett år sedan satt jag och drack te med en trevlig ögonläkare i Damaskus. Han heter Bashar al-Assad och är Syriens president. Jag visste att Syrien har kopplingar till Hamas och till Iran, men jag hoppades ändå att denne relativt unge man skulle ha tagit intryck av sin utbildningstid i England och förändra Syrien i demokratisk riktning. Inte visste jag då att han skulle tillåta demonstranter att tulla eld på den danska och den svenska ambassaden.

Trots att Usama bin Ladin för något år sedan pekade på Sverige som ett mönsterland blir vi måltavla för terrorister. I november dödades två svenska soldater av en fjärrutlöst bomb i Afghanistan. I december upptäckte Säpo en förhöjd hotbild mot vårt land, och samma månad kastade en påstådd al-Qaida-cell en brandbomb mot en irakisk vallokal i Kista, här i Sverige.

Det är demokratin och vårt stöd till demokrater runtom i andra delar av världen som provocerar de fundamentalister som vill upprätta ett islamistiskt herravälde över hela världen.

Som liberaler är vi i Folkpartiet övertygade om att demokrati är nyckeln till att skapa en bättre värld utan krig, utan fattigdom och utan förtryck. Demokrati leder till välstånd. Demokratier löser inga problem med våld. Demokratier startar inte krig med varandra.

Därför behöver Sverige en utrikespolitik som sätter demokrati och mänskliga rättigheter i centrum. I stället har vi en inkompetent och undflyende regering, som i KU-förhören om flodvågskatastrofen visat sig sätta ledighet framför ansvarstagande. När Laila Freivalds nu äntligen agerar i Muhammedkrisen är det för att stänga en hemsida. Det är tydligt att utrikesförklaringen bara är en vacker fernissa, när man redan i början hävdar att regeringen försvarar yttrandefriheten. Jag menar: När blev försvar för yttrandefriheten lika med att stänga hemsidor?

Det hjälper inte att fega. Sverige kan inte fortsätta att vara en skyddad verkstad i globaliseringens tidevarv. Vi har ett ansvar att stå upp för demokratin och yttrandefriheten. Vi ska det göra modigt och inte ge efter för våldsverkare. Och vi ska göra det tillsammans med andra demokratier i Europa och andra delar av världen och tillsammans med USA.

Regeringen tar inte sitt ansvar för att sätta mänskliga rättigheter i centrum när man stänger hemsidor, är passiv inför folkmordet i Darfur och ger bistånd till diktaturer.

Herr talman! Problemen i arabvärlden med fattigdom, frustration och förtryck beror i högsta grad på de diktaturer som härskar där. Arabvärlden är den mest ofria delen av vår värld. Somliga verkar tro lite föraktfullt att araber inte har samma behov av frihet som vi, men de har fel. Uppslutningen runt valurnorna i Irak, i de palestinska områdena och i Libanon visar tydligt att dessa människor vill välja sina ledare precis som vi.

Nu måste Sverige, tillsammans med majoriteten muslimer som vill leva i demokrati och fred, visa på dialog och respekt som en motreaktion till våldet. Samtidigt måste vi stå upp för yttrandefriheten. Vi måste också stärka demokrati och mänskliga rättigheter i arabvärlden. Det kan vi göra genom att använda demokratibistånd för att utbyta kunskaper med varandra och bygga nätverk mellan människor här och människor där, mellan föreningar här och föreningar där och mellan tidningar här och tidningar där.

Jag undrar: Är utrikesministern beredd att medverka till ett demokratibiståndsprogram för arabländer, precis som vi har haft för Vitryssland?

Herr talman! Trots erfarenheterna från Rwanda och Bosnien pågår fortfarande dödandet av hundratusentals människor i Darfur. FN har enats om att vi har en skyldighet att stoppa folkmord, men dödandet fortgår. Laila Freivalds har inte tagit Sveriges ansvar utan hela tiden skyllt ifrån sig på Afrikanska unionen.

Alliansen har enats kring en utrikespolitisk linje, och vi har länge krävt att Sverige ska agera för att stoppa folkmordet och ställa upp med fredsfrämjande trupp. Nu planeras en insats från FN. Är utrikesministern beredd att se till att Sverige deltar?

Ett sista exempel på att regeringen inte tar sitt ansvar att sätta respekt för mänskliga rättigheter i centrum ser vi när vi tittar på biståndet. Folkpartiet har alltid genomfört enprocentsmålet i regeringsställning. Det är bra att Socialdemokraterna, som säger sig värna solidaritet, nu äntligen efter tolv år lyckas uppnå detta. Men det gäller också att satsa det på rätt sätt och till rätt länder, och inte som nu när det går till diktaturledare i Laos och Vietnam.

Herr talman! Vi kan inte skapa en bättre värld själva. Vi behöver alliera oss med länder som delar våra värderingar i Europa, USA och andra delar av världen, och det vill jag ägna resten av mitt tal åt.

Utrikesområdet är ett typiskt område som, tillsammans med handel, miljö och internationell brottslighet, lämpar sig för samarbete i den europeiska unionen. EU är en positiv kraft i världen när vi står enade.

Att framtiden för det nya EU-fördraget är i gungning innebär dock att hela EU försvagas. Nu behövs ledarskap för att ta oss ur denna kris, men det är ingenting som regeringen tar ansvar för. Vice statsminister Bosse Ringholm är Europaminister, om det var någon som inte visste om det. Han har inte tagit några initiativ. Under förra året iddes han inte ens åka ned till möten i ministerrådet. Vad skickar det för signal till svenska folket? Vad skickar det för signal till våra samarbetsländer? Vad gör Bosse Ringholm i stället?

I nästa regering kommer Folkpartiet att se till att vi i Sverige aktiverar oss i Europa. Samtidigt måste vi inse Europas begränsningar. EU och USA måste dra åt samma håll för att Sverige ska ha en chans att tackla våra problem, som att Iran är på väg att skaffa sig kärnvapen, som att få

israeler och palestinier att nå ett fredsavtal och som att gemensamt stärka demokratiska krafter i världen och bekämpa terrorismen.

Men här tar inte heller regeringen sitt ansvar. Det står i utrikesförklaringen att regeringen värnar samarbetet med USA, men om man verkligen gjorde det så skulle vi väl kunna gå med i den organisation där övriga Europa, inklusive våra grannländer, samarbetar med USA, nämligen Nato. Skrapar man lite och tittar bakom utrikesförklaringens ord är det tydligt att USA inte är riktigt fint nog för Sverige. Det har blivit bekvämt att skylla på USA i olika sammanhang.

Vi måste ha ett uppriktigt förhållande till USA och dela ut både ris och ros, men gungbrädan tippar över ensidigt när regeringen är beroende av två partier som är EU-motståndare och USA-fientliga.

Folkpartiet kritiserar övergrepp var de än sker. Vi accepterar inte Guantanamo och inte tortyr. Men USA är en demokrati, och USA är den bästa supermakt vi har haft genom historien. Kom ihåg hur USA ingrep i Kosovo och i Bosnien för att stoppa den etniska rensningen, medan Sverige och Europa såg på. Kom ihåg hur USA räddade Europa från nazismen och sedan kommunismen, medan vi var neutrala.

Förtroendeklyftan mellan USA och en del europeiska länder har reparerats sedan Irakkriget. Vissa vill dock fortfarande stå vid sidan av, peka finger och säga "Vad var det vi sa?" medan terrorister använder Irak som sitt träningsområde. Vem vet vilket land de slår till mot näst?

Laila Freivalds vägrar ändå att hjälpa irakierna att bygga upp sin armé. När jag var i FN i höstas fick jag veta att Sverige också för något år sedan hade sagt nej när FN bad oss ställa upp i Irak för att skydda deras personal. Varför sade regeringen – som alltid annars månar om att tillmötesgå FN – nej till FN:s begäran? Vad var det för skillnad på det uppdraget och andra? Nu har precis en ny förfrågan kommit från FN om att Sverige ska delta i skyddet av FN i Irak. Vad kommer regeringen att svara? Släpp beröringsångesten med USA! Ta ert ansvar och bidra till att stoppa terroristernas framfart!

Herr talman! För att sammanfatta: Folkpartiet vill föra en utrikespolitik där vi står upp för demokrati och mänskliga rättigheter i Sverige, i biståndet, i arabvärlden, i Darfur och på många andra platser på jorden. Men ensam är inte stark. Sverige måste samarbeta med Europa och med USA.

Avslutningsvis tror jag inte att jag är den enda i Sverige som är lite aningslös och vill tro gott om människor, såsom jag gjorde när jag satt där med Syriens president. Vid den årliga svenska säkerhetspolitiska konferensen i Sälen i år ställde sig den ende amerikanen som var närvarande upp och sade: Det låter på alla som talat som om världen är neutral och bara väntar på att ni svenskar ska komma med demokrati och med mänskliga rättigheter som ett litet plus i tillvaron. Men faktum är att det finns en mängd krafter där ute som aktivt motverkar våra ideal.

De senaste veckorna har det blivit tydligt igen: Demokrati provocerar vissa till våld. Regeringen får inte, som den gjort vid katastrof efter katastrof, stoppa huvudet i sanden och tro att det inte händer oss och att ingen rör vår änglamark.

Precis som vi behöver ha en bra krisberedskap måste Sverige också ha en plan för hur vi ska agera i en förändrad värld, i en globaliserad värld. Det är dags att lägga ner neutralitetsflaggan, stå upp för våra de-

mokratiska värderingar och fullt ut samarbeta med likasinnade länder i Europa och med USA!
(Applåder)

Anf. 4 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna anser att utrikespolitiken i dag de facto är global.

En global utrikespolitik måste föras i andra former än en ren nordisk-europeisk utrikespolitik. En global utrikespolitik måste möta globala utmaningar. Utrikespolitiken måste bygga på kompetens, kunskap och tydliga riktlinjer – snarare än på att säga ja eller nej till andras förslag.

Säkerhetspolitiken måste ha beredskap för det helt oväntade och därför välja samverkan och inte isolering. Det gällde den flodvåg som drabbade tusentals svenskar på andra sidan jorden. Det gäller den lokala religiösa, politiska gnista som tänt en global brand.

Den svenska utrikespolitiken måste bygga på tydliga värderingar som demokrati, mänskliga rättigheter, religions- och yttrandefrihet. Yttrandefriheten ska vara självklar att försvara, men det är en stor brist på förståelse och empati att trampa på värderingar som andra människor håller som heliga.

Kontroversen kring publiceringen av bilderna på profeten Muhammed bygger på en artikel i Jyllands-Posten med en upplaga på 150 000 i ett land med 5 miljoner invånare. I en global värld måste man inse att såväl kulturella som religiösa värderingar i stark konfrontation kan skapa kriser som blir geografiskt gränslösa.

Många muslimer har blivit genuint upprörda av den danska provokationen. Den visar bristande respekt för andra människors högt hållna värden. Trots detta är det oförsvarligt att statsregimer medvetet förvärrar situationen. Attentaten mot ambassader i Syrien kan inte ha skett utan regimenets vetskap. Den iranska regimen använder konflikten för att dämpa och avleda uppmärksamheten kring deras nukleära program. Publiceringen av bilderna var olämplig, men de iranska och syriska regimernas beteende är oacceptabelt.

Herr talman! I Sverige och många andra länder finns det en påfallande brist på insikt om religionens betydelse för många människor. I Sverige ska vi absolut inte göra avkall på våra grundlagar, men vi måste också inse att religiöst betonade nidsbilder kan få människor från andra kulturer att känna sig djupt kränkta och reagera därefter. Yttrandefrihetens existensberättigande ligger inte i att kränka och sära andra människor!

Fru utrikesminister: Vilka åtgärder kommer ni att vidta för att svenska diplomater ska ges bättre kunskaper om religiösa frågor? Sverige får inte drabbas av det danska syndromet!

Herr talman! Låt mig vandra vidare i den globala utrikespolitiken och nämna USA:s relationer till övriga världen. Den svenska regeringen har kritiserat USA:s självständighet i förhållande till FN och världssamfundet. Det gick så långt att vi stod närmare Ryssland än USA under Irakkrisens dagar. USA har nu annonserat steg mot ökad multilateralism. Det gäller säkerhetspolitik, miljöpolitik och uppbyggnad av demokrati och mänskliga rättigheter globalt.

Vi kristdemokrater anser att det är angeläget att Sverige, både bilateralt och via EU, bedriver en aktiv politik med USA. Vi anser att det finns en stor anledning att positivt möta den amerikanska positionsförflyttningen mot ökat samarbete inom världssamfundet.

Fru utrikesminister: Vad har ni gjort i ord och handling från svenska regeringen för att möta upp det ökade intresset från USA:s sida till samarbete med Europa kring demokrati och mänskliga rättigheter?

Herr talman! Låt mig gå vidare till Mellanöstern. Det palestinska valet har fört en stämplad terroristorganisation till makten i den palestinska myndigheten. Det är chockerande men ändå inte helt oväntat. Efter åratal av maktmissbruk och korruption vände palestinierna Arafats Fatahparti ryggen till förmån för det terrorstämplade Hamas. Ett nytt ledarskap behövs. Hamas har nu möjligheten att antingen förbättra eller förvärra situationen. För att Hamas ska bli en acceptabel förhandlingspart måste man lägga ned vapnen och politiskt erkänna Israel.

Innan dess anser vi kristdemokrater att svenskt bistånd inte ska gå till den palestinska myndigheten. Svenskt bistånd måste relateras till Hamas vilja och förmåga att som politiskt parti aktivt bidra till fred.

Hamas har inte reellt erkänt Israel förrän kravet på Israels undergång har strukits ur organisationens stadgar. Här måste Sverige och EU vara politiskt glasklara. Här omveckan meddelade utrikesministern, tyvärr, att kravet inte behöver uppfyllas förrän på sikt.

Fru utrikesminister! ”På sikt” kan endast uppfattas som svensk ludlighet och brist på tydliga värderingar i socialdemokratisk utrikespolitik. Vad menas egentligen? I sitt tal säger utrikesministern att man ska samarbeta med Hamas och talar om graden av samarbete. Jag vill fråga: Vilken grad gäller?

Herr talman! Grannländer som spelar stor roll i Israel–Palestina-konflikten är Syrien och Iran. Regimerna i Syrien och Iran är avvikande och inåtvända. De styrs av en maktelit som plågar egna medborgare och provocerar världssamfundet. De bedriver en utmanande utrikespolitik i relation till hela regionen, ett farligt spel med politik, kultur och religion som spelparametrar. Irans säkerhetspolitik är ett hot mot kringliggande länder. Värden som demokrati och mänskliga rättigheter förvägras egna medborgare, och regimerna ger tydliga signaler om att dessa värden inte är något för deras medborgare. Sanningen är naturligtvis att medborgarna förvägras medborgerliga rättigheter för att makteliten ska kunna behålla just makten.

Herr talman! En arbetsgrupp i riksdagens utrikesutskott har under mer än två år arbetat med kunskapsuppbyggnad kring relationerna mellan muslimska värden och väst. Rapporten kommer till kammaren som ett betänkande inom några veckor, och jag är övertygad om att där finns mycket att lära för riksdagens ledamöter och också för regeringen!

Herr talman! Låt mig gå vidare österut från Sverige. Under det senaste decenniet har vi kunnat följa en mycket positiv utveckling för våra grannländer i öst. Uppbrottet från kommunismen har skapat frihet och utveckling både för länder och medborgare i de gamla Sovjetstaterna. Ryssland har orienterat sig på ett positivt sätt mot Europa. Samarbete kring ekonomi och säkerhetspolitik har bidragit till nedrustning och ökad trygghet. Men på senare tid har vi tyvärr fått anledning till ökad oro inför Rysslands strategiska politik. Europa får nu bevittna en rysk opålitlighet

genom den ryska utrikes- och säkerhetspolitiken som hotar med indragna gasleveranser som påtryckningsmedel. Den ryska politiken har ambitionen att politiskt styra sina kringliggande grannar.

Gasdispyten mellan Ryssland å ena sidan och främst Ukraina å andra sidan kan ses som ett uttryck för en rysk säkerhetspolitik med energin som spelbricka. Rysslands stora tillgångar på gas och olja kan bli ett av de farligaste instrumenten i landets utrikespolitik.

Fru utrikesminister! Vilka slutsatser har regeringen dragit av statsministerns resa till Ryssland och Ukraina i det här avseendet?

Vi kan konstatera att sedan den 11 september 2001 har den internationella kritiken mot den ryska regeringen dämpats. Kriget i Tjetjenien framställs som en del av den globala kampen mot terrorism. Visst finns det tjetjensk terrorism, men den ryska arméns beteende mot den tjetjenska befolkningen är omänskligt och ett ovärdigt sätt att bemöta en konflikt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Chatrine Pålsson (kd).

Anf. 5 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Vi ser en brand ute i världen. Människor demonstrerar, en del i sina egna syften. Det finns de som underblåser den kränkning som många muslimer har upplevt efter att bilderna publicerades i Jyllands-Posten. Det finns ett starkt och stort ansvar som vilar på Sverige och som vilar på Danmark när det gäller hur man nu agerar. För det var en djup kränkning. Det var inte en kränkning bara beroende på att det var profeten som var avbildad. Det var också en kränkning för att den var djupt rasistisk. Det var en kränkning för att man visade profeten med en bomb på huvudet i ett syfte att utmåla muslimerna som terrorister, att vidga den klyfta som vi ser finns ute i världen. Därför är det viktigt att ta avstånd från bilderna.

Och det är viktigt att kunna hålla två tankar i huvudet i försvaret för yttrandefriheten och tryckfriheten som är en viktig sak i en demokrati. Det innebär inte med automatik att man ska tycka att allting som trycks är bra. Det är viktigt att tydligt kunna markera att vi tar avstånd från den kränkningen och från de bilderna, men vi är också beredda att försvara vår yttrande- och tryckfrihet. För det är två olika saker.

Det är också viktigt att se – och flera talare har berört – vikten av att utveckla demokrati i världen. Men då är det viktigt att se att det inte blir ett genomslag i delar av världen att demokrati och tryckfrihet är samma sak som rätten att häda och kränka. För det är ingenting som gynnar en demokratiutveckling.

Vi måste också vara tydliga och ta avstånd från det våld som nu har blossat upp. Vi måste vara tydliga och ta avstånd från bränningarna av ambassader. Och vi måste vara tydliga i vår kritik mot Syrien, där man inte har skyddat den svenska och danska ambassaden. För det är många som nu utnyttjar situationen för sina egna syften, och vi får inte låta dem vinna den här kampen.

Herr talman! Jag ska gå över till att prata om mänskliga rättigheter och folkrätt som är genomgripande för den svenska utrikespolitiken. Det

säger utrikesministern i sitt tal. Jag delar helt den svenska utrikesministerns ord.

Hur ser nu situationen ut i världen? På vissa håll har mänskliga rättigheter förbättrats. Vi ser att demokratin gör framsteg. Men vi ser också allvarliga övertramp. Vi ser allvarliga övertramp i kampen mot terrorism. Det är den dubbelmoral som nu finns i världen. Vi reagerar på vissa övergrepp, inte på andra. Det är allvarligt. Brott mot mänskliga rättigheter begås i kampen mot terrorism i Afghanistan, av de USA-ledda trupperna, i Guantánamobasen där människor har suttit fängslade i fyra år utan att ha fått sin sak prövad och i ett antal hemliga fångelser som finns i olika länder men framför allt i Afghanistan där människor hålls fängslade utan möjlighet att få sin sak prövad. Det gäller alla de fall av tortyr som olika människorättsorganisationer har framfört sker i Afghanistan och i Irak. De händelserna är oerhört allvarliga.

Det finns de som kommer att säga att det här är bara för att man alltid kritiserar USA. Men det är oerhört allvarligt. När demokratier som ska stå för de demokratiska värdena, mänskliga rättigheter och respekten för folkrätten är de som gång på gång bryter dem riskerar det att helt montera ned respekten för internationell rätt och lag. Det riskerar att montera ned respekten för mänskliga rättigheter. För hur kan vi med någon heder i behåll säga att vägen att utveckla Irak och att få Irak till ett demokratiskt samhälle går genom de bilder som vi har sett på tv där brittiska soldater misshandlar irakiska tonåringar? Hur kan vi se att utvecklingen till demokrati i Irak går genom de övergrepp som sker i irakiska fångelser? Kraven måste ställas högre, och större ansvar måste utkrävas av länder som är demokratier och som säger sig stå för mänskliga rättigheter och folkrätten.

I debatten i USA går vågorna höga om vilka åtgärder som är rätt att vidta i kampen mot terrorism, om hur mycket rättssäkerhet man ska tumma på och om vilka övergrepp USA begår. Tyvärr är debatten alldeles för tyst här i Sverige. Men om vi är för mänskliga rättigheter och folkrätten, för en demokratisering av världen, måste vi ställa högre krav på de länder som är demokratier och som agerar ute i världen. Vi måste utkräva ett större ansvar för det som händer.

Herr talman! Jag ska gå över till att prata om några få områden i världen. Det är svårt att hinna med att beröra allt, men jag ska ta några av de viktigaste. Palestina–Israel-konflikten är en nyckel till konflikterna i Mellanöstern. Sveriges och EU:s aktiva stöd för att kunna genomföra valet var oerhört betydelsefullt. Valet genomfördes trots att det fanns vissa svårigheter att genomföra en valrörelse och att få vallokaler i östra Jerusalem. Men valet kunde genomföras med ett högt valdeltagande. Alla observatörer har sagt att det var ett val som genomfördes utan valfusk, och det var ett viktigt steg framåt.

Men valresultatet var kanske inte det vi alla hade hoppats på. Hamas vann tydligt valet och är nu i majoritet. Det är viktigt att nu ställa krav på Hamas att man ska erkänna Israel och inte använda våld. Men då är det lika viktigt att samma krav ställs på Israel – att Israel upphör med utomrättsliga avrättningar, att Israel upphör med husdemoleringar, att Israel upphör med att bygga bosättningar på Västbanken och att Israel stoppar byggandet av muren på palestinsk mark. Det är i denna situation oerhört viktigt att kraven på icke-våldsanvändning ställs på båda parterna. An-

svaret för att det ska kunna bli en fredlig lösning vilar tungt på Israel, som är ockupant.

Det har i debatten framförts krav på att bistånd inte längre ska ges till palestinierna. Det är viktigt att betona att det inte ges något budgetbistånd till Palestina utan att det är ett projektbistånd. Det är viktigt att vi nu inte lämnar palestinierna åt sitt öde utan att vi, med påtryckningar på Hamas men framför allt genom kontakter och biståndsprojekt, hjälper till att utveckla demokratin i Palestina.

Herr talman! Ett annat område jag till ta upp där situationen är akut är Västsahara. Det akuta för västsaharierna nu är den humanitära katastrofen i flyktinglägren i Algeriet, där regn har spolat bort deras bostäder och där FN nu uppmanar till stöd och hjälp i denna svåra humanitära situation. Min fråga till utrikesministern är: Kommer Sverige att agera för att ge bistånd till västsaharierna i denna svåra situation?

Men det handlar också om, vilket jag många gånger tidigare lyft upp, Marockos vägran att genomföra en folkomröstning. Enda sättet att kunna upphäva Marockos ockupation är att följa Bakerplanen och att faktiskt ha en folkomröstning. Polisario och västsaharierna har tagit sitt ansvar och gjort alla sina kompromisser för att en lösning ska komma till stånd, men Marocko har fortsatt att motsätta sig. Ibland har Marocko hävt repressionen och man har börjat se en ljusning, men varenda gång har sedan repressionen ökat. Vi har fortfarande inte kommit längre fram. Kanske börjar det bli dags att den svenska regeringen faktiskt erkänner Västsahara, som många andra länder och även den afrikanska unionen har gjort.

Herr talman! Jag vill ändå beröra ett område där jag ser en positiv utveckling, och det är Latinamerika. Precis som utrikesministern sade i sitt tal har det skett en demokratiseringsprocess. I Brasilien har vi fått en president som kommer från de fattiga, Lula da Silva. I Venezuela har Hugo Chavez blivit president, i Bolivia Evo Morales. Detta är en utveckling som måste stödjas. Det här är representanter för de fattiga människorna, de som har varit mest utsatta och de som haft svårast att göra sin röst hörd. Här ser man en demokratisk utveckling där folket får inflytande men där det krävs stora förändringar. Det kommer att behövas ett aktivt stöd från den svenska regeringen för att vi ska se en positiv utveckling även i framtiden i Latinamerika.

Den sista fråga jag ska ta upp är frågan om biståndet. Det är oerhört glädjande att vi nu når enprocentsmålet i biståndet. Det är brist på pengar i världen till fattigdomsbekämpning, och ska vi kunna nå millenniemålen när det gäller fattigdomsbekämpningen är det flera länder som behöver öka sitt bistånd. Jag tycker dock att det är glädjande att Sverige är det land som i dag lyckas.

Men frågan är: Ska vi nu använda detta bistånd till militära insatser, till säkerhetsskapande insatser med militär trupp? Det är inte brist på pengar när det gäller militär utrustning i världen. Det är inte brist på pengar när det handlar om att sätta trupper på fötter. Det ser vi runtomkring i världen. Men det är brist på pengar när det gäller fattigdomsbekämpningen. Ska Sverige då ta av sina biståndspengar för att öka de militära insatserna går vi baklänges.

Det är viktigt att vi nu arbetar med nedrustning och icke-spridningsavtal och att nuvarande kärnvapenstater tar sitt ansvar. Vi måste få till

stånd en nedrustning i världen, inte en upprustning som innebär att biståndsmedel för fattigdomsbekämpning används till militära insatser.
(Applåder)

Prot. 2005/06:73
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 6 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Det finns en gammal Hep Stars-låt som börjar ”I natt jag drömde något som jag aldrig drömt förut”. Den kommer ni säkert ihåg. Den tecknar en vision om en värld utan krig, en värld där vi löser konflikter med förhandlingar och samtal utifrån en ömsesidig respekt och inte med vapen. Det är en vacker vision. Den delas av mig och Centerpartiet – ja, den delas säkert av de allra flesta av oss. Det är en bra vision att bygga utrikespolitik på.

Vi är tyvärr långt från den visionen i dag – kanske längre än på länge. Vi ser kärnvapenhot från länder som Iran och tidigare Nordkorea; en havererad NPT-konferens om ett förlängt nedrustningsavtal och samma misslyckande vid toppmötet om FN i september; terrorhot i New York, London och Madrid; religionsmotsättningar och attentat mot ambassader. Ungefär 70 väpnade konflikter pågår i världen i dag. Otryggheten, oroligheterna och våldet kommer allt närmare – ett våld som måste fördömas klart och entydigt.

Det krävs en aktiv, kraftfull och konsekvent utrikespolitik som bygger på en bred folklig förankring för att möta detta. Alliansfriheten, mångfaldssynen – multilateralismen – och till det ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv är en stabil grund att bygga vidare på.

Den säkerhetspolitiska doktrinen ger oss möjlighet att samarbeta. Det ger oss möjlighet att agera mot orättvisor och hot. Och vi ska agera. Vi måste agera. Jag vill se mer kraft, mer engagemang och mer glöd i utrikespolitiken.

Herr talman! Det finns ett stort värde i en bred politisk uppslutning bakom svensk säkerhetspolitik. Säkerhetspolitiken ska dessutom vara brett förankrad hos medborgarna och indikera långsiktighet och stabilitet. Det ser vi från Centerpartiet som mycket viktigt. Det är då Sverige kan agera med trovärdighet internationellt. Det ska vara självklart för omvärlden att Sverige står för en trygg säkerhetspolitik utan bindningar, för utveckling och för mänskliga rättigheter. Utrikesministern är den som i första hand personifierar detta.

Nu ifrågasätter utrikesministern den breda enigheten om den säkerhetspolitiska doktrinen. ”Det har varit en fördel”, säger hon i deklARATIONEN – precis som det inte är det längre. Hon riktar dessutom angrepp mot oppositionen och bidrar till att sprida osäkerhet om den svenska utrikespolitiken. Man häpnar ur flera synpunkter.

För det första har jag aldrig tidigare under mina 24 år i riksdagen varit med om att en utrikesminister polemiserar i en utrikesdeklaration. För det andra vill jag erinra om att Moderaterna, Kristdemokraterna, Socialdemokraterna och Centerpartiet står bakom den nuvarande doktrinen. Den gäller ju tills något annat har beslutats eller förhandlats fram, och Centerpartiet har inte fått någon invit om att en ändring är på gång från regeringens sida. De fyra oppositionspartierna i Allians för Sverige har dessutom mycket tydligt sagt att den säkerhetspolitiska doktrinen som nu gäller ska gälla även framgent. Ska den ändras ska det finnas en bred politisk enighet bakom en ändring. Dessutom ska det finnas en klar folk-

lig förankring för en sådan ändring. Vad menar utrikesministern med sin formulering?

Är det så att utrikesministern inte längre är angelägen om att behålla en bred samsyn i säkerhetspolitiken? Innebär det att utrikesministern i fortsättningen tänker forma svensk utrikespolitik tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet? Hur kommer den då att se ut? Och vilken förankring hos svenska folket kommer den att få?

De här frågorna måste ställas och det är viktigt att de också får ett svar. De måste få det svaret för att bringa ordning och klarhet om svensk utrikespolitik. De måste få ett svar därför att det är en grov anklagelse och en misstro mot oss som arbetar för en bred samsyn.

Är det så att utrikesministern är ute efter att skapa kaos i svensk säkerhetspolitik och föra in Sverige i Nato bakvägen? Något annat syfte kan en sådan här formulering knappast ha.

Herr talman! Totalt i världen konsumerar vi i dag 20 % mer av jordens förnybara tillgångar än vad de levande ekosystemen förmår åter skapa. 90 % eller mer av energitillförseln kommer från kol, olja eller gas som leder till klimatförändrande utsläpp.

Miljöforskare förutspår att den globala ekonomin långsamt undermineras av människans egen påverkan på jorden. Det handlar om brist på rent vatten. Det handlar om krympande skogar och växande öknar. Det handlar om eroderande jordar, stigande temperaturer, smältande isar och utfiskade vatten. Alla de här sakerna påverkar människor och människors framtida liv.

Framtida säkerhet kommer att kräva helt nytt fokus på internationellt samarbete, där miljöfrågorna får en betydligt mer framträdande roll. Det är viktigt att samarbete kommer i gång på allvar och att det pågående ”slaget om jordens resurser” får stå tillbaka för en gemensam ansträngning för ökad global säkerhet.

I dag ser vi en allt hårdare konkurrens om oljan. Det stora oljeberoendet bland världens länder har lett till ett militärstrategiskt tänkande i väst – inte minst i USA – som alltmer kommit att influeras av att säkerställa en ostörd tillgång till oljekällor. Kampen om oljetillgångarna har högst sannolikt varit en direkt, eller starkt bidragande, orsak till flera av 1900-talets största militära konflikter.

Det är hög tid att bryta oljeberoendet. En omställning till ett hållbart energisystem är nödvändig av miljöskäl, av ekonomiska skäl, men också av geopolitiska och säkerhetspolitiska skäl. Det är viktigt att Sverige aktivt arbetar för att en alternativ, förnybar energiförsörjning förs upp på EU:s och FN:s dagordningar.

Herr talman! Vatten är en förutsättning för allt liv här på jorden. Men världens vatten är ojämnt fördelat. Enligt Världshälsoorganisationens uppskattningar lider ungefär 1,1 miljard människor brist på rent vatten och runt fem miljoner människor dör årligen som följd av detta.

Över hela världen pågår konflikter rörande vatten. Den stora omläggningen av och dammbygget i floden Yangtsekiang i Kina är ett exempel. Turkiets utbyggnad av dammar i vattendrag kopplade till Eufrat och Tigris är ett annat. De senaste 50 åren har över 500 konfliktsituationer och över 20 fall av regelrätta strider uppstått mellan stater på grund av oenigheter kopplade till vatten.

I dag är vattenbristen speciellt påtaglig i Afrika, Mellanöstern och delar av Asien. Dessa områden lider inte enbart brist på rent vatten. I de här områdena finns också i stor utsträckning fattiga u-länder med stor befolkningstillväxt och med svag eller ingen demokratisk utveckling. Till råga på allt, eller kanske just på grund av allt detta, är dessa områden ofta plats för väpnade konflikter. Hur man än ser på detta utgör de här faktorerna sammantaget onekligen en potentiell krutdurk, inte enbart för den lokala regionen utan för allas vår fred och säkerhet. Många pekar på att just bristen på rent vatten är central i det här sammanhanget.

Det behövs en samlad global ansträngning för att öka effektiviteten i vattenutnyttjandet. Frågan om människors tillgång till rent vatten måste föras upp på agendan i Sveriges utvecklingsarbete såväl som i det internationella samarbetet. I dag handlar alltför få projekt om vatten.

Herr talman! Sverige ska arbeta för ett starkt och reformerat FN. Vi ska tala med klar och entydig stämma i FN-samarbetet. Samfundets skyldighet att skydda civilbefolkningen mot övergrepp är viktig. Enskilda människors rätt framför staters ska vara vägledande. Kampen mot terrorism ska ske med hänsyn till att den enskildes integritet inte träds för när. Där USA och EU inte är överens ska EU och Sverige vara tydliga med att det är internationella avtal och internationell rätt som ska gälla. En tydligare linje mot Ryssland och dess kränkningar av mänskliga rättigheter ska påtalas med mod och med konsekvens.

Den senaste tiden har mycket kretsat kring de protester och oroligheter som uppstått i samband med Jyllands-Postens publicering av bilder på profeten Muhammed. Flera talare, för att inte säga alla, har tagit upp det i debatten i dag. Det är viktigt att vi nu hittar en bra väg för dialog mellan berörda parter. Det är diplomatin som ska vara medlet för agerandet. I Sveriges budskap bör det framgå att vi fördömer våldet, försvarar yttrandefriheten, men samtidigt ger uttryck för förståelse för den oerhörda kränkning som publiceringarna innebar och att de aldrig borde ha gjorts.

Herr talman! Ett ledord i FN:s miljöarbete är hållbar utveckling. Innebörden är att staters utveckling och utvinningen av naturtillgångar måste vara hållbar. Detta innebär att den måste vara hållbar ur ett globalt perspektiv och med avseende på kommande generationers förmåga att tillfredsställa sina behov. Här finns en grundläggande tanke om rättvis fördelning av jordens resurser. I dag är det inte så. Den rika femtedelen av världens befolkning förbrukar 80 % av resurserna.

Frågan om miljön är kopplad till frågan om fattigdom. För att komma till rätta med miljöproblemen och de därtill kopplade säkerhetsrelaterade problemen måste vi också hantera de stora problemen med fattigdomen. De två områdena är tätt sammankopplade, inte bara geografiskt utan också säkerhetspolitiskt.

Problemen löses inte genom att den starke hugger för sig. De löses enbart och bäst genom multilateralt samarbete, genom att likt statsmännen som satt på rad i den gamla Hep Stars-sången arbeta för en bättre, rättvisare och säkrare värld tillsammans – för en värld där framtiden tas på högsta allvar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jörgen Johansson (c).

Anf. 7 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Herr talman, kolleger i riksdagen, ärade åhörare och lyssnare på läktaren! I de kulturbrytande tider vi lever i nu måste man våga ta ställning. Alla manas vi ut på banan, och ingen kan mer huka i bekväma eller in-vanda positioner. Vad är rätt? Vad är fel? Vad är ont? Vad är gott? Visst ska det fram.

Men emellanåt kostar det på att skapa sig ett ställningstagande. Emellanåt är det svårt att ha en tydlig svartvit åsikt. Särskilt vanskligt blir det om vi inte ens riktigt vet vad vi ska ta ställning för eller emot. Inte är det väl något primitivt ”vi” eller ”dom” som gäller i världen just nu?

Men är det en debatt om yttrandefrihet, som Folkpartiet absolut vill att stormen runt de danska karikatyrerna ska handla om? Kanske är det en debatt om fallerad invandringspolitik som vi har sett blossa upp de senaste veckorna? Eller är det en debatt av konsekvenserna av USA:s invasionskrig och fortsatta intervenering i Irak och hela Mellanösterns politiska landskap och det USA-hat som det har drivit upp? Kanske ska vi återigen pröva hur viktig makten över oljereserverna är som förklaringsgrund till våldsamma skeenden. Den stora energikrisen på den här planeten bankar allt kraftigare på ödets dörr. Till det ska jag be att få återkomma.

Eller ska man kanske koka ned det hela till det klassiska problemet med unga adrenalinstinna män som inte låter sig tyglas av mer modererande krafter? Några menar att det är en brytning mellan hur demokratiska respektive auktoritära regimer ser på vad en regering över huvud taget kan och ska ingripa i. Somliga påstår att det är en religiös batalj och några att den är politisk. Yttrandefriheten *versus* religionsfriheten. Slutligen försöker några till och med göra gällande att det är ett civilisationskrig – öst mot väst, religion mot demokrati, kristendom mot islam. Men nej!

Åtminstone kan många av oss förenas i att krisen – visst är det en förtroendekris – kan sägas handla om hur man ser på våld som medel att uttrycka sin åsikt eller förverkliga sina mål.

Ska man då över huvud taget redovisa sitt partis funderingar i den här så kallade Muhammedkrisen, när man vad man än säger kommer att riskera mothugg och kanske skapa nya konfliktytor? Det är ju dessutom jobbigt att lyssna till dem som vrålar på uppställning i olika tonarter. Mycket behagligare är det med dem som intar en mildrande, modererande, icke-agitatorisk ställning. Det gäller till exempel den unge kristne Jakob Dalunde gjorde på Medborgarplatsens manifestation mot rasism och diskriminering i lördags eller som författaren Tariq Ramadan från Schweiz gör. Han sade i P 1 i veckan:

”Vi vinner tillsammans eller så förlorar vi tillsammans och det är upp till oss att välja. Vi måste säga stopp innan vi tappar kontrollen över utvecklingen. Extremisterna på båda sidor måste stoppas nu.”

Jag kan bara hålla med. Där har ni mitt ställningstagande i detta. Det blir en civilisationernas kamp bara om vi skapar den, och den blir själv-uppfyllande bara i den mån vi göder den. Men då förlorar vi alla.

Jag tror helt enkelt att vi måste skära problemet på en annan ledd, formulera om vad det rör sig om, till exempel genom att se vilka människor, grupper, regeringar och länder som är för tolerans. Jag menar också

att man behöver se vad som är viktigast att ta itu med i en given situation – se var det skaver som värst.

Då sticker jag ut huvudet igen och säger: Det är inte bristen på yttrandefrihet eller bristen på uppställning för yttrandefrihet som är värst just nu – en annan gång kanske, men inte just i den här situationen. Det viktigaste i en värld med allt hastigare globaliseringstakt är att åtgärda diskriminering, bristen på tolerans mellan människor samt att kritisera och avvärja dem som tar till våld, privat eller officiellt.

Bristen på bra integrering är också väldigt konkret just i Danmark, liksom bristen på moskéer och begravningsmöjligheter för muslimer. Där skaver det människor ganska illa. I vårt eget land är också integrations- och antidiskrimineringspolitiken alltför grovt otillräcklig, för att inte tala om vår fram till alldeles nyss nästan havererade asylpolitik. I en global värld är en genomtänkt och generös migrationspolitik också säkerhetspolitik. Den slutsatsen hoppas jag att UD och regeringen till sist nu också drar.

Sedan må vi också söka få förståelse för att det västerländska sättet att häckla saker och ting på ett ganska frankt och sekulärt sätt kan vara okej och för att regeringar i normalfallet inte förväntas tafsa på yttrandefriheten.

Upploppen i de franska förorterna i höstas var en upptakt till det vi har sett nu – och med samma förtecken. Inrikesminister Sarkozys tal om ”slöddret i förorterna” visar på den låga respekt han hade för sina egna franska medborgare. Vad kunde han då annat vänta sig än upplopp?

Vi bör i stället alla arbeta främst för att kollisioner inte utnyttjas som förevändning för att främja fortsatt extremism och inte heller för ökad medborgarkontroll, inte tolerera våld från enskilda eller från staten och inte mot enskilda och inte mot samhället.

Slutsats: Vid sidan av radikala antidiskrimineringslagar och en offensiv integrations- men inte assimilationsagenda måste vi verkligen främja dialog mellan människor av olika kulturell, religiös och etnisk bakgrund. Se hur bra man har jobbat i Fisksätra! Det kunde kanske hjälpa till att motverka en destruktiv radikaliserings.

Herr talman! Medan vi grälar om vad det egentligen är vi grälar om och medan några försöker gjuta olja på vågorna och skapa dialogen tiger USA. Är det så att den gamla stormakten på fall, med sitt enorma budgetunderskott efter all militär upprustning, sitt handelsbalansunderskott, men fortfarande med sina 700 militärbaser utplacerade lite varstans i världen, ändå verkar i det tysta? Låter de lugnt småfolket gräla och bränna ambassader, häda och håna varandra samt skapa allmän misstro överallt? I alla fall är det uppenbart att många länder hjälper dem i det tysta med överflygningar, med fångtransporter, med hemliga fångelser eller med tystnad inför Abu Ghraib och Guantánamo.

Sveriges omvittnade brist på relevant USA-kritik kallas på ”politiska” att omhulda den transatlantiska länken. Vi gröna vill omhulda den genom att jobba med vanliga amerikaner om till exempel gröna jobb, förnybar energi med mera, om vägen ut ur det som numera ibland kallas *the overstretched empire* – det överförstorade imperiet.

USA:s egen kritik mot Iran är dock alltmer tydligt uttalad. Tänker de verkligen gå till anfall där, som vissa befarar, när Iran nästa månad byter sin oljevaluta från dollar till euro? Vad kommer tysta svenska UD att

säga då? Valutor och kontroll över energi, mest olja, herr talman, är nämligen verkligen säkerhetspolitik i dag.

Det klassiska säkerhetstänkandet har annars i århundraden fokuserat på militär kapacitet och militär lojalitet. Det är fortfarande inte helt fel att fråga sig hur det till exempel är med det stora och dödliga hyckleriet runt olika länders kärnvapeninnehav. Alla vet, men ingen ingriper till exempel mot att Israel troligen har 400 kärnvapenstridsspetsar och att dessa är riktade mot Iran. Samtidigt kritiseras – med rätta – Nordkorea, Iran, Pakistan och Indien för deras innehav.

Det som verkligen krävs är en effektiv och allvarligt menad nukleär nedrustning, en åttlydnad av ingångna avtal där man inte gör som USA, nämligen bara fokuserar på att inte fler länder ska få skaffa kärnvapen.

NPT-avtalet stipulerar ju att de som har kärnvapen också ska nedrusta och att alla ska underkasta sig inspektioner.

Det finns fler vapenslag som är värda att nämnas. Sorgligast, herr talman, är de vapen som vårt eget ibland självförhärligande land exporterar och fortfarande hävdar är förenligt med god utvecklingspolitik, också till länder som bryter mot mänskliga grundläggande rättigheter och till länder i pågående konflikter genom ordningen med så kallade följdleveranser. Den svensk-amerikanska artillerigranaten Excalibur ska, för att nämna ett exempel, användas i den så kallade demokratiuppbyggnaden i Irak. Jag tycker, herr talman och fru minister, helt enkelt inte att det är bra.

Samarbetar gör Sverige militärt också med ibland tveksamma partner. Trots att Israel upprätthåller en ockupation, utövar regelrätt statsterrorism, är en apartheidstat, inte tillämpar Genèvekonventionen för skydd åt civilbefolkning i ockuperade områden, struntar i Haagdomstolen som förbjuder det eländiga murbygget och, som sagt, smiter från att redovisa sitt kärnvapeninnehav är de en militär samarbetspartner för Sverige.

Svenska officerare deltog i fjol i en av Israel anordnad kurs om Low Intensity Conflicts och Urban Warfare. Det är ett exempel ur högen. Vi kan väl samarbeta med Israel om vad som helst, men inte just militära ting.

Och, nota bene, jag önskar inget högre än fred i Mellanöstern, rättvisa och trygghet för alla dess invånare, två stater och, som sagt, inget privat våld, ingen terrorism, inga *tanks* och inget skövande av människors boende någonstans.

Men om den här förbrytelselistan eller det som Alice Åström tog upp i sitt anförande eller samarbetet med Israels militärmakt, som verkligen står i vägen för freden, säger Laila Freivalds ingenting i sitt i övrigt välvilliga och lagom tal.

Alfred, 14 år, har däremot fattat vad saker och ting handlar om och har tydliga, rimliga åsikter om civilkurage och vapen, till exempel klusterbomber. De kan döda årtal efter att de släppts, fungerar som minor och lemlästar även civila. De tillverkas av svenska vapenföretag. Sverige har dem, använder dem och anser inte att det finns skäl att förbjuda dem.

Så här säger Alfred: Jag tycker att det är jättetråkigt att det ska finnas vapen. Men så är det. Vad kan vi göra för att stoppa det här? Varför slösa så mycket pengar på bara skit? Det skulle vara mycket bättre om vi kunde satsa på dem som har det dåligt. Men i stället ska vi spränga allt och alla. Det är ganska sjukt. Jag tycker att vi säger stopp till de här klus-

terbombarna och slutar med all galenskap. Men vad kan jag göra? Jo, jag kan säga emot och demonstrera. Jag hoppas att Ungern säger nej till klusterbombarna, för då kanske en reaktionskedja startar och då kanske andra länder följer med. Jag tror att det behövs bara en som säger ifrån så kommer andra att göra det också, som i skolan.

Så säger Alfred.

Bättre kan det helt enkelt inte sägas. Varför talar så få politiker på det här sättet, kära kolleger och ministrar, och varför är inte detta svensk politik?

Herr talman! Vill vi verkligen låta den hotfulla globala förtroendekrisen läka ut måste vi inte bara avrusta och jobba hemma med icke-diskriminering utan också särskilt låta de nya pjäserna på det palestinsk-israeliska spelbordet få spela ett nytt spel.

Med Sharon borta, med Arafat borta, med Hamas som nytt statsbärande parti efter ett lugnt och legitimt val och med en relativt ny palestinsk Fatah-president borde även de svenska moderaterna kanske kunna se att något positivt kan växa fram.

Visst måste Hamas upp till bevis nu, men palestinierna har i detta val verkligen inte röstat för att Israel ska utplånas utan för att de vill ha en fungerande administration.

I morgon börjar en stor global klimatkampanj, Climate Action Day. I stället för väpnad, destruktiv kamp mot grannar eller folk av olika tro bör den enda värdiga kampen för civilisationen på detta klot just nu vara de gemensamma ansträngningarna mot klimatförstörelsen.

Orkanerna, skyfallen, torrperioderna, vattenståndet i haven och den aldrig tidigare skådade snabba avsmältningen av glaciärer vid polerna i en alltmer rubbad global ekologi är påtaglig. Det är ett yttre gemensamt dödshot som vi med alla medel måste avvärja. Enligt färsk rapport från Englands meteorologer drabbar det de fattiga länderna värst.

Vi måste helt enkelt alla koncentrera oss på att satsa samfällt och stort på andra energikällor än de gamla fossila, för de drar oss i fördärvet.

Ett brett säkerhetsarbete måste omfatta allt från orsaksförebyggande och sårbarhetsreducerande till akut hanterande och återuppbyggande åtgärder samt en gemensam finansiering av detta. Världsbanken måste till exempel sluta att låna ut till dammbyggen, fossila projekt och kärnkraft.

Miljöpartiet har dessutom ett nytt och bra förslag för att få fart på Kyotoarbetet. I-länder som har ratificerat Kyotoprotokollet ska kunna lägga en motsvarande tull eller avgift på import av energiintensiva produkter från de i-länder som inte har undertecknat protokollet. Då skulle man inte som i dag närmast bestraffas för att man tagit ett miljöansvar, utan producenter inom EU får samma ekonomiska villkor som snål-skjutsåkande USA och Australien, vilka inte är med på Kyoto utan har ställt sig vid sidan av vår tids mest akuta överlevnadsöverenskommelse.

Inse alla att det vi underlåter att göra i dag för att stoppa katastrofen i stället bidrar till att vi närmar oss den brytpunkt bortom vilken inga vidare åtgärder för att stoppa klimatförstörelsen är verkningsfulla.

(Applåder)

Anf. 8 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag tycker att Gunilla Carlsson gör rätt när hon tar upp och använder mycket av sin tid för att tala om Darfur i Sudan. Det är förfärande det som har pågått i detta område med konsekvenser av det ohyggligaste slag för människorna där. Jag har själv varit där. Jag har sett en del. Det är frustrerande att det internationella samfundet inte har kunnat samla sig till mer effektiva insatser än man har gjort.

Det är positivt att Afrika självt har velat ta ansvar för denna konflikt på sin egen kontinent, och det är positivt att EU och andra har ställt upp för att göra det möjligt för dem att ta det ansvaret. Men det har inte varit tillräckligt.

Men det är inte sant, Gunilla Carlsson, att Sverige inte agerar för mer av åtgärder från det internationella samfundet. Sverige har tvärtom varit oerhört aktivt i alla internationella organ. Vi har tagit initiativ av olika slag för att komma vidare.

Förhoppningsvis är vi snart framme vid att FN är berett att ta ett större ansvar för att stoppa övergreppen i Darfur.

Vi har samtidigt som vi har arbetat för att det internationella samfundet ska ta sitt ansvar tagit vårt eget ansvar. Vi har bidragit med resurser, framför allt i form av pengar men också i form av människor, för att göra det möjligt för Afrikanska unionen att åstadkomma förändringar.

Gunilla Carlsson säger att Sverige är sämst på militärt deltagande i fredsmissioner. Man kan ha olika uppfattningar om saker och ting. Man kan hävda olika värderingar. Man kan dra olika slutsatser. Men jag kan inte förstå att man kan göra påståenden som är så lätta att kontrollera.

Sverige är tillsammans med Danmark störst i Norden på detta område, och snart har Sverige dubbelt så många soldater i internationella missioner som Norge till exempel. Vi ökar oavbrutet vår närvaro i olika sammanhang.

Under året ökar Bosnien, Altea, Kosovo, Kofur, Afghanistan, Isaf, Liberia, Unmil, Sudan, Amis. Om det blir aktuellt med Darfur får vi ta ställning till det, men vi är beredda att göra det vi anser vara viktigt.

Cecilia Wigström formulerar sig ibland på ett häpnadsväckande sätt: Regeringen stänger hemsidor. Regeringen stöder diktaturer. Och det här sägs utan minsta argumentering till stöd för dessa uttalanden.

Regeringen stänger inga hemsidor. Och det vet Cecilia Wigström. Men genom att stå i riksdagen och påstå det riskerar jag nästa gång som jag har att argumentera för och försvara Sveriges yttrande- och tryckfrihet att mötas av argumentet att Folkpartiets företrädare i riksdagen Cecilia Wigström minsann har talat om för oss att regeringen kan stänga hemsidor.

Regeringen stänger inga hemsidor. Vi stöder inte diktaturer. Vi försöker hitta metoder för att stödja de oppositionella krafter som finns i så många länder som behöver vårt stöd för att de ska kunna få förändring till stånd i sina länder.

Cecilia Wigström efterlyser program för demokratisering av arabländerna, som vi har för Vitryssland. Då måste jag påminna Cecilia Wigström om att vi sedan länge har mycket mer omfattande program för demokratisering i Mellanöstern, i arabländerna, långt utöver det som vi dessbättre har fått i gång nu när det gäller Vitryssland.

Cecilia Wigström säger att det är bra att vi har uppnått enprocentsmålet när det gäller bistånd. Samtidigt gör hon väldigt tydligt och klart att Folkpartiet vill att Sverige ska gå med i Nato. Det är bra. Det är skönt med tydliga besked. Men det är på tvärs mot andra i högeralliansen. Därför är naturligtvis frågan berättigad: Vilken säkerhetspolitik kommer högeralliansen att driva om ni kommer i regeringsställning?

Agne Hansson säger att det är jag som sprider osäkerhet om Sveriges säkerhetspolitik och om Natomedlemskap. Nej, Agne Hansson, jag är alldeles glasklar. Sverige avser inte att verka för ett medlemskap i Nato, och vi argumenterar för varför vi anser att det är en omöjlig väg för Sverige att gå om vi vill bibehålla den självständighet, den handlingskraft och den trovärdighet som vi har i vår utrikespolitik och som dessutom främjar vår säkerhet.

Hörde inte Agne Hansson vad Cecilia Wigström sade här i dag, eller vad Fredrik Reinfeldt tidigare har sagt? Det är de två största partierna i högeralliansen, och de vill bli medlemmar i Nato. Därför är frågan berättigad: Vad kommer att vara oppositionens säkerhetspolitik om ni får möjlighet att bilda en regering? När man bildar regering i en koalition måste man kompromissa. Var kommer man att kompromissa när det gäller säkerhetspolitiken?

Samma osäkerhet råder om biståndet. Agne Hansson tycker också att det är bra med bistånd. Men vi vet att det största partiet, Moderaterna, vill minska på biståndet. Hur kommer den frågan att hanteras om ni kommer i regeringsställning? Vad kommer att kompromissas?

Holger Gustafsson tar upp frågan om samarbete med USA om mänskliga rättigheter och demokrati. Han gör det utifrån en ambitiös utgångspunkt att vi där har en stormakt som det finns anledning att samarbeta med i den gemensamma uppgiften att försöka verka för en bättre respekt för mänskliga rättigheter och för en demokratiutveckling. Jag delar den uppfattningen. USA är oerhört viktigt att ha med i arbetet när det gäller att få respekt för mänskliga rättigheter och för att få en demokratisk utveckling i världen där det brister i det avseendet.

Jag tror att den nya ambassad som vi skapar i Washington skapar möjligheter för att öppna en arena där Sverige kan utnyttja sin erfarenhet, sin kunskap och det förtroende som vi har. Att göra det i världens stormakt, i dess huvudstad, tror jag ger oss unika möjligheter att utnyttja nya kanaler för att verka för demokratisering och respekt för mänskliga rättigheter.

Alice Åström och Lotta Hedström tar upp den andra sidan av problematiken med USA, nämligen att vi upplever att USA inte alltid är den starka företrädaren för respekt för mänskliga rättigheter. Och det är ett faktum att vi har en pågående dialog med USA om tolkning av folkrätten, humanitarrätten och den internationella rätten över huvud taget. Och det är ingenting som vi sticker under stol med, utan i varje sammanhang och i varje dialog och samtal som vi har med företrädare för USA är detta väldigt viktiga frågor för Sverige att ta upp. Det är de frågor som jag själv alltid tar upp, och jag kommer att ta upp dem när jag ganska snart ska träffa Condoleezza Rice och vi ska diskutera gemensamma åtgärder. Då kommer jag att ta upp den problematik som vi har när det gäller att vi har olika syn. Och jag har tagit initiativ till att vi tillsammans med USA, där vår nya ambassad kanske kan utgöra en plattform att ut-

nyttja, måste utveckla folkrätten och att vi måste bli ense om tolkningen av dess regler. Vi kan inte acceptera att man utnyttjar den makt man har som ett stort land att göra egna tolkningar av det regelverk som är gemensamt för oss allihop.

Holger Gustafsson frågar med anledning av valen i Palestina vilken grad av samarbete som vi kan ha med Hamas. Det är inte Hamas som vi ska samarbeta med. Vi ska samarbeta med palestiniernas nya regering som är vald i demokratiska val. Hur långt vi kan gå och på vilket sätt vi kan samarbeta med den regeringen avgörs av hur den regeringen tänker driva sin politik. Där är förutsättningarna för ett djupt samarbete med den regeringen väldigt tydliga från svensk sida, från EU:s sida och, tror jag, från stora delar av det internationella samfundet. Låt oss hoppas att det blir möjligt att ha ett djupt och bra samarbete för att på det viset verka för en fredlig lösning av en konflikt som alla lider av.

Lotta Hedström tar upp många oerhört viktiga frågor. Med den tid som jag har kan jag inte säga något annat än att jag delar hennes uppfattning i flertalet av dem, inte minst när det gäller att alla givetvis ska leva upp till icke-spridningsavtalen och löften om nedrustning. Detta är ett område där Sverige är aktivt. Vi har tagit initiativ för att säkerställa möjligheter att komma tillbaka i en process för att verkligen åstadkomma nedrustning och icke-spridning eftersom vi hittills har misslyckats. Detta är ett prioriterat område där Sverige har en hög profil och hög trovärdighet. Det ska vi utnyttja.

Anf. 9 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Sedan drygt ett och ett halvt år har borgerligheten här i kammaren och på olika sätt haft diskussioner med utrikesministern om hur man ska definiera situationen i Darfur. Vi har från vår sida kommit att bli tydliga om att det är ett folkmord. Nu sägs det till slut i den utrikespolitiska deklARATIONEN att det är det. Jag tror för min del att det hade gjort en väldigt stor skillnad om man, låt oss säga, för redan ett år sedan från Sveriges sida, från den svenska utrikesministern, hade definierat situationen i Darfur som ett folkmord och också agerat i enlighet med detta. Men det är ju det som man inte har gjort.

Det stämmer, som utrikesministern säger, att Afrikanska unionen hade velat ta ett ansvar. Det har bland annat möjliggjort för den sudanesiska regeringen att fördröja utomstående inblandning. Och dessutom tycker jag att det är cyniskt eftersom alla vet vilken komplicerad konflikt och uppgift det är att stoppa övergreppen i Darfur. Då är det inte rättvist att lägga allt ansvar på AU.

Lite hårdtaget skulle man kunna säga att när den socialdemokratiska regeringen har velat skicka observatörer för att bevaka folkmordet har vi velat ha internationella insatser för att stoppa det.

Herr talman! I mitt förra anförande valde jag att fokusera på en mycket central utrikespolitisk utmaning. Men det utesluter naturligtvis inte att det finns andra frågor som behöver vägledas av tydlig moralisk kompass.

I globaliseringens tidevarv möts vi av nya hot och utmaningar, värderingar som krockar och ibland missförstånd som får orimliga konsekvenser eller som utnyttjas. Att värna grundläggande fri- och rättigheter och

ett närmare samarbete mellan reformkrafter framstår som mer fordrande för det internationella samfundet än någonsin tidigare.

När det gäller karikatyrerna av profeten Muhammed kan jag konstatera att de enda som har vunnit på denna konflikt är extremister av olika slag. De stora förlorarna är muslimska minoriteter i Europa och kristna minoriteter i muslimska länder men också yttrandefriheten. Det är därför hela denna situation är så tragisk från början till slut. Det som behövs nu är att vi kan arbeta för ömsesidig förståelse och öppenhet. Jag tycker för min del att vi har fått ytterligare skäl att på alla sätt understödja Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU.

I en nära framtid och i vårt närområde går diktaturens Vitryssland till presidentval. I Ukraina är det parlaments- och lokalval. I detta sammanhang förtjänar det att påminnas om den negativa och oroande utvecklingen i Ryssland. Sverige och EU har en extra viktig uppgift i att införliva dessa länder i den europeiska säkerhetsarkitekturen och att främja en demokratisk utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna och etablerande av rättsstat.

I Mellanöstern staplas problemen på varandra, men där ryms samtidigt också möjligheter och förhoppningar. Det är en tid av omvälvning och oro, där en stark demokratilängtan och hopp om bättre välfärd för befolkningen i dessa länder utmanar regimen samtidigt som extrema krafter riskerar att utnyttja en mycket skör situation. Behovet av gemensamt agerande, inte minst mellan EU och USA, kan inte nog understrykas.

Kombinationen av svaga stater och instabila regioner utgör ett fortsatt globalt dilemma. Den organiserade brottsligheten, som ofta handlar om människo-, vapen- och narkotikahandel utvecklas på ett sådant sätt att det görs till ett växande säkerhetspolitiskt hot. Miljöföroreningar och den tilltagande kampen om ändliga råvaror är andra exempel. Samtidigt är risken för spridning av massförstörelsevapen och hoten från den internationella terrorismen mer aktuella än någonsin.

I den borgerliga alliansen har vi ägnat föregående år åt fördjupning och gemensamma seminarier. Vår slutrapport *Sveriges nordiska, europeiska och globala engagemang i en föränderlig tid* rymmer bland annat formuleringar om de centrala frågor som jag har framfört här i dag. Men där finns även andra frågor och områden som vi ser framför oss den kommande mandatperioden. Där kan utrikesministern läsa vår gemensamma formulering om bland annat säkerhetspolitikens grunder, precis som Agne Hansson har redogjort för.

Vi i alliansen är tydliga med vad vi avser, och vi tror att det är viktigt på ett område som utrikespolitiken för en god förankring. Men vad vill ni, och hur och med vem?

I alliansen vill vi lägga grunden för ett nytt förhållningssätt för en mer aktiv och engagerad utrikespolitik som ska präglas av tydliga värderingar och målsättningar.

Som Miljöpartiets Peter Eriksson konstaterade i Ekots lördagsintervju har inte Socialdemokraterna egen majoritet i riksdagen. Det förtjänar att upprepas, för det verkar vara många socialdemokrater som inte känner till det. Det ska därför bli spännande att ta del av den gemensamma utrikespolitiska plattform som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet förväntas presentera inför valet. Det är synnerligen oklart hur

regeringen och samarbetspartierna ska lösa de fundamentala frågorna om ett starkt och väl fungerande EU-samarbete, svensk säkerhetspolitik och Natosamarbetet, en utvecklad transatlantisk länk men också svenskt deltagande i fredsfrämjande uppgifter i Afghanistan.

Herr talman! Med all respekt för utrikesministern kanske Sverige vid en vänstermajoritet i nästa val får se Lars Ohly som utrikesminister. Jag tillhör dem som inte tror att det vare sig skulle gagna vårt lands intressen eller världens utveckling.

Anf. 10 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Om Laila Freivalds personligen har varit involverad i att stänga ned Sverigedemokraternas hemsida får vi nog inte svar på förrän KU-förhören har hållits. Lars Leijonborg gjorde ju en anmälan av Laila Freivalds för att ta reda på just detta – ministrerns involverande. Men en sak är tydlig, nämligen att regeringen står bakom att Säpo och UD-tjänstemän har tryckt på för att stänga ned hemsidor. Laila Freivalds har ansvar för de tjänstemän som jobbar på Utrikesdepartementet. Vad tycker du? Var det rätt agerat av den tjänsteman som du har ansvar för?

Muhammedkrisen handlar om en mängd olika saker på många olika arenor i olika länder. Men vi måste ha demokrati som rättesnöre när vi ska svara på olika frågor som ställs i krisen. När Sverige som enda land i Europa censurerar hemsidor blir det fokus på det här i denna debatt.

Det är kanske så att regeringen har tagit för mycket intryck av Alice Åström. Hon står här och säger att yttrandefrihet inte får bli rätt att häda. Jo, man har rätt att häckla Jesus och man har rätt att häckla Muhammed i en demokrati! Jag förstår inte varför Jyllands-Posten hade lust att göra det, men man har rätt att göra det. Och jag förstår upprördheten bland muslimer. De har rätt att demonstrera, precis som när kristna demonstrerade utanför *Ecce Homo*-utställningen.

Vi ska inte förstora konflikten. Det är några små grupper nere i arabvärlden som utnyttjar detta för sina syften. Men den måste bli en väckarklocka för oss. De här grupperna riskerar att växa och att få fler efterföljare. Människor i arabvärlden har bara två alternativ i dag, nämligen att antingen tycka om de sekulära diktaturer som styr där eller att dra sig till de religiösa diktaturerna och fundamentalisterna. Då måste vi se till att de får ett annat alternativ – ett demokratiskt alternativ.

Jag frågade Laila Freivalds efter ett demokratiprogram för arabvärlden, och då får jag beskedet att vi redan ger mycket bistånd dit ned. Det vet jag, men det jag efterfrågar är just ett sådant demokratiprogram som vi har haft för Vitryssland, som är inriktat på möten mellan människor. Den stora majoriteten muslimer delar våra värderingar; de vill också leva i fred och i demokrati. Vi måste knyta kontakter tillsammans för att stärka demokratin i arabvärlden.

Jag fick inte heller besked på frågan om vad Sverige kommer att svara FN. Kommer vi att ställa upp och skydda FN-personalen i Irak och på så sätt bidra till kampen mot terrorismen?

Laila Freivalds säger att jag är fräck när jag påstår att regeringen stöder diktaturledare. Men det gör ni ju! Sverige har fortfarande biståndsprogram till diktaturer i Laos och Vietnam. Det är inte att rakryggat stå upp för demokrati; det är att stödja de här diktaturerna. Så är det bara. Avbryt det biståndet! Ge oss gärna det beskedet i den här debatten.

När det gäller Nato är vi tydliga från Folkpartiets sida med vad vi tycker. För att Sverige ska få inflytande, för att vi ska vara solidariska med de grannländer som är med och för att vi ska kunna ha ett tätt samarbete med USA vill vi gå med i Nato. Vi är tydliga med var vi står. Vi gör ingenting bakvägen. Vi är också tydliga med att vi vet att våra alliansbröder och -systrar inte riktigt delar vår uppfattning. Innan vi har en majoritet bland partierna och bland svenska folket som vill gå med i Nato är det inte aktuellt.

Men vi har en annan, mer akut fråga. Den gäller hur vi ska hantera EU-medlemskapet. Miljöpartister är trevliga i mystofflor, men de är faktiskt globaliseringsfientliga och EU-motståndare. Vänsterpartiet håller på att bli en liten sekt som också vill ta Sverige ut ur EU. Hur blir det? Ni ska ju släppa in de här partierna i regeringen efter valet. Vilken politik kommer ni att föra om ni skulle vinna? Kommer Sverige att lämna EU då? Det är en akut och viktig fråga som vi behöver få reda på här i dag.

Anf. 11 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill först säga tack till utrikesministern för kommentarerna på de frågor som jag ställde. Några svar kan jag inte säga att det var, men det var ändå kommentarer. Jag är tacksam för det.

Jag vill emellertid säga något om en del av kommentarerna. Utrikesministern sade att vi inte ska samarbeta med Hamas utan med regeringen. Det var beskedet. Då vill jag peka på att Hamas faktiskt har större majoritet i deras regeringskonstellation än vad Socialdemokraterna har i den svenska, och nog håller vi Socialdemokraterna ansvariga för utrikespolitiken i Sverige. Det var därför ett billigt sätt att försöka komma undan. Jag ställde även en fråga om vad utrikesministern menar med att Hamas ska erkänna Israel på sikt. Vad innebär det egentligen? Det kräver en förklaring i nästa inlägg.

Sedan vill jag gärna ha svar på frågan hur utrikesministern ser på Rysslands vilja att styra sina grannländer. Det är ett mycket påtagligt problem för oss alla.

Herr talman! Låt mig gå vidare och säga att Kristdemokraterna hellre vill se inkludering än exkludering i den globala världspolitiken, det vill säga att vi tror på den fria handelns ekonomiska och politiska vinster. Vi ser också stora fördelar med dialog och öppenhet med icke-demokratiska stater, men det finns en gräns där våra värden och värderingar kränks. Ibland måste vi därför våga säga stopp även om det kostar ekonomiskt.

Demokratiska stater har ansvaret att inte acceptera diktaturens systematiska brott mot mänskliga rättigheter. Då är det fel att föreslå ett hävt EU-embargo mot vapenexport till Kina. Då är det fel att utse Libyen till ordförande för FN:s arbete kring mänskliga rättigheter. Då är det fel att låta Fidel Castro och socialdemokratiska regeringar i EU bestämma när den kubanska oppositionen ska få besöka EU-ländernas ambassader på Kuba.

Herr talman! Jag vill fokusera på ett Kinaproblem som bör uppröra hela världen. I Kina finns ett stort antal slavarbetsläger, *laogai* – jag reserverar mig för uttalet – där kinesiska medborgare bestraffas genom så kallad omskolning genom arbete. Fångarna tvingas slarbeta under mycket hårda villkor. För dem som inte uppnår kraven väntar misshandel och tortyr. Varorna som tillverkas i lägren exporteras till hela världen.

En amerikansk frivilligorganisation har i årtal ägnat sig åt att kartlägga och uppmärksamma förekomsten av dessa arbetsläger. De uppskattar att det i dag finns minst ett tusen *laogai* i Kina – minst ett tusen läger. Fru utrikesminister! Känner ni till detta? Känner ni till lägren? Om svaret är ja – vad har regeringen gjort för att lägren ska stängas?

I USA finns sedan länge en lagstiftning som förbjuder import av varor som produceras av slavarbetare. Finns det en sådan lagstiftning i Sverige? Om svaret är nej – varför finns den inte? Om svaret är ja – hur fungerar den? I USA har både senaten och representanthuset hållit utfrågningar om slavarbetet i *laogai*. Det förekommer också uppgifter om handel med människoorgan från dessa *laogai*-slavar. Fru utrikesminister! Känner ni till debatten i USA? Jag är tacksam för svar på den frågan.

Herr talman! Kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund har nominerat Kubas mest framstående oppositionspolitiker, Oswaldo Payá, till Nobels fredspris. Vi anser att Sverige måste omformulera politiken gentemot Kuba och utgå från kubanernas rätt till ett liv i frihet och demokrati. Den svenska regeringen har pratat och pratat med Kubas diktator i decennier. Kuba är fortfarande en benhård diktatur, och de som inte begriper det har antingen tappat sin demokratiska kompass eller kanske aldrig haft någon. Fru utrikesminister! Hur tänkte ni när ni beslutade er för att låta diktatorn bestämma vilka kubaner Sverige ska inbjuda till vår egen ambassad på Kuba?

Anf. 12 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Det finns ett par saker i det som utrikesministern sagt som jag skulle vilja kommentera. Jag tycker att det är bra att regeringen fortfarande är så tydlig när det gäller nej till Natomedlemskap. Det har en tydlig och stark förankring hos det svenska folket, och det är viktigt att ha en säkerhetspolitik som är förankrad hos folket. Det är tydligt att svenska folket säger klart nej till Natomedlemskap, vilket är mycket positivt.

Det är också positivt att vi gemensamt nått enprocentsmålet i biståndet. Jag skulle dock önska att utrikesministern kommenterade det som togs upp om att använda mer av biståndspengarna till militära säkerhetskapande åtgärder och hur regeringen ser på det. Det är viktigt när vi tittar på biståndspolitik och på Afrika, som är den mest utsatta regionen i världen.

Konflikten i Sudan har varit uppe i debatten, och där kan jag bara instämma i beklagandet att ingenting hänt tidigare. Samtidigt är det viktigt att betona möjligheterna för Afrikanska unionen att få göra en insats och ett försök. Det är också ur en demokratispekt viktigt att de får vara med, påverka och ta ansvar för sin region. Det har dock inte skett tillräckligt, och jag hoppas därför att den FN-insats som nu ser ut att komma till stånd blir stark och kan hindra det som händer i Sudan. Det är även viktigt när vi tänker på Afrika som en kontinent med krig och konflikter där hundratusen människor dött.

Vi får heller inte glömma fattigdomen, svälten och bristen på vatten som finns i regionen och där människor dör, barn dör, varje dag. För att få ned dödligheten i Afrika, i dessa regioner, handlar det inte bara om att lösa konflikter utan också om fattigdomsbekämpning och andra biståndsinsatser. Dessutom är det viktigt att inse att detta är en region som plund-

rats av transnationella företag. Det gäller till exempel exploateringen av tantal och koltan i östra Kongo. I en FN-rapport som lämnades till FN:s säkerhetsråd år 2002 användes just ordet ”plundring”, och man pekade också ut företag och personer. Det är alltså en region som blir av med sina tillgångar till företag i väst. Därför är det viktigt att vidta åtgärder även mot detta.

Herr talman! Jag skulle vilja lyfta fram en aspekt som tyvärr tas upp för lite i den utrikespolitiska deklARATIONEN, även om jag vet att utrikesministern där delar min uppfattning. Det gäller frågan om att lyfta fram kvinnorna och deras situation i världen. Det skulle vara glädjande att någon gång få en utrikespolitisk deklARATION som enbart utgick från kvinnoperspektivet och kvinnors situation i världen, hur det präglar världen i konflikter och fattigdom samt vilka åtgärder man skulle behöva vidta. Jag tror att det skulle kunna vara en väckarklocka för många av oss.

Fattigdomen i världen har ett ansikte. Det är en kvinnas ansikte. Framför allt är det en ung kvinnas ansikte. Vi ser att det i människohandeln, den sexuella exploateringen, är kvinnor och barn som blir utsatta. Vi känner till kvinnors situation i konflikter när de blir drabbade som krigsoffer. Vi vet också att kvinnors kunskap och åsikter inte tas till vara tillräckligt vid konfliktlösning och vid andra åtgärder. Det handlar också om kvinnors situation när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa – regeringen tar upp resolution 1325 – när det gäller det militära och när det gäller kvinnor i konflikter. Det tar regeringen upp, också sexuell och reproduktiv hälsa. Men det skulle kanske vara välgörande att få en utrikespolitisk deklARATION med det perspektivet från början till slut. Jag tror att det skulle kunna vara en väckarklocka för väldigt många av oss.

Jag vill till slut bara kommentera frågan om bilderna. Folkpartiets Cecilia var uppe här och sade att Vänsterpartiet tyckte att man inte skulle ha rätt att häda och kränka och att det är just det man har enligt lagstiftningen. Men då handlar det om att kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. För mig och för Vänsterpartiet är det väldigt tydligt att det är otänkbart att ändra lagstiftningen och inskränka tryck- och yttrandefriheten. Men det är också lika otänkbart att inte ta ställning och att inte säga att man tycker att bilderna är felaktiga, att de kränker och att det här inte är något positivt. Vi måste också våga tänka tanken. Det finns faktiskt en bild från 1930-talet som föreställer en rabbin, en jude, som har en bomb på huvudet, när man ville utpeka judar som terrorister och hot i världen. Det är en bild som är otänkbart att publicera i dag, och vi bör kanske fundera på vad bilden som publicerades egentligen var ute efter att visa. Det är viktigt att ta avstånd men försvara tryckfriheten. Framför allt är det viktigt att ha respekt och ansvar i demokrati och tryckfrihet.

Anf. 13 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jo, utrikesministern, jag har hört vad Fredrik Reinfeldt har sagt, och det är viktigt, därför att Moderaterna står bakom den säkerhetspolitiska doktrinen. Det gör inte Folkpartiet. Jag vet vad han har sagt, och jag vet vad alliansen tillsammans har kommit överens om.

Natofrågan kommer inte att väckas i en ny regering så länge det inte finns en bred folklig förankring för en förändring eller en bred politisk majoritet för det. Det här är kloka ord, för man inser vikten av bred samsyn i säkerhetspolitiken. Jag beklagar, men jag tycker inte att jag ser den

klokskapen hos utrikesministern. Jag frågade nämligen om utrikesministern anser att det är viktigt för Sverige med en bred samsyn i säkerhetspolitiken, men det svarar hon inte på. Hon fortsätter att polemisera och sprida lögnen att vi i alliansen är oense om säkerhetspolitiken. Det är vi inte. Det är inte sant, så nu kan ni från regeringens sida lägga av med att angripa oppositionen på den punkten.

Jag blev förvånad över formuleringen i utrikesdeklarationen, därför att det här står i bjärt kontrast till utrikesministerns föregångare på den här posten, Anna Lindh. Hon ledde förhandlingarna fram till den nuvarande säkerhetspolitiska doktrinen. Jag var med i de förhandlingarna. Hon var mycket angelägen om att skapa bredast möjliga samsyn om säkerhetspolitiken. Det är tydligen andra vindar som blåser i toppen på UD nu. Men tro inte, utrikesministern, att det går att hantera säkerhetspolitiska grunder lite hur som helst och som man själv vill! Det ger inte stabilitet. Det ger inte trovärdighet i utlandet. Svarta på min fråga: Anser utrikesministern att det finns ett värde i en bred samsyn i utrikespolitiken, eller är det Miljöpartiet och Vänsterpartiet tillsammans med en eventuell socialdemokratisk regering som ensamma ska forma säkerhetspolitiken i framtiden?

Herr talman! Ett Sverige med självförtroende och framtidstro kan vara med och bidra till fred och säkerhet i världen. Inte minst genom medlemskapet i EU kan vi åstadkomma mycket. Men det kräver att vi tar vara på den möjligheten, bildar allianser för vår sak och är aktiva och lämnar följa-John-principen. Sverige ska vara en konsekvent röst för ett smalare och vassare EU och ägna större kraft åt globala frågor, stora, övergripande frågor som brottslighet, fred, säkerhet och miljö.

Med utgångspunkt från individens rättigheter ska vi ställa oss på offrens sida när övergrepp begås. Politisk hänsyn får aldrig ta över i kampen för mänskliga rättigheter. Den kampen får aldrig tystna.

Centerpartiet vill se Sverige tala klarspråk med USA när mänskliga rättigheter träds för när, som i fallet med egyptierna. Vi vill se ett konsekvent agerande i EU för vapenembargot mot Kina. Vi vill se tydliga besked till Putin om det som sker mot människorna i Tjetjenien. Vi vill se och höra att det som sker i Darfur är ett folkmord och hanteras därefter. Det finns utrymme, utrikesministern, för att lägga betydligt mer glöd på de här frågorna än att sprida misstankar och misstänkliggöra oppositionen, som står bakom en bred samsyn i den svenska säkerhetspolitiken.

Herr talman! Spridningen av massförstörelsevapen utgör ett annat stort hot mot internationell fred och säkerhet. Det vacklande stödet för NPT-avtalet, särskilt i fråga om icke-spridning, inger oro. Det är beklagligt att USA och Frankrike söker sig bort från det senast gällande avtalet från år 2000.

Kraftfulla ansträngningar där Sverige bidrar i ett arbete för att stoppa denna oroande hotbild är mycket angeläget. Politiskt samförstånd måste sökas för att återupprätta NPT-avtalet. Avtalet bör stärkas när det gäller nedrustning och icke-spridning och tidigare åtaganden fullföljas. Provstoppsavtalet som ännu inte trätt i kraft måste ratificeras, och USA måste förmås att stoppa sina planer på ett nationellt missilförsvar.

Herr talman! Det finns en del kvar att göra för ökad fred och säkerhet i världen. Ta den chansen, utrikesministern!

Anf. 14 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Tack, fru utrikesminister, för nöjaktiga svar i förra omgången! Jag talade ganska mycket om klimat då, och nu ska jag säga något om mat.

Knappt tio år återstår till 2015, det år då fattigdomen och hungern i världen ska ha halverats, om nu det första av FN:s åtta millenniemål verkligen kommer att uppnås. Men enligt de senaste rapporterna från FN:s livsmedelsorganisation FAO är det kanske bara Sydamerika och Västindien som verkligen kommer att kunna nå dit.

Det här målet är övergripande, och det påverkar alla andra mål, som exempelvis grundskoleutbildning för alla, ökad jämställdhet eller minskad barnadödlighet. Att bekämpa svälten är alldeles centralt för all annan utveckling. Men det kräver en helhetssyn där inte frågan om tillgången på mat ses som en isolerad eller teknisk företeelse. FAO hävdar också att det finns tillräckligt med mat för att alla här på jorden ska kunna äta sig mätta.

90 % av svältdöden inträffar inte heller i krig eller katastrofer, även om jag verkligen förstår allt som har sagts om Darfur här i dag, utan den inträffar under helt vardagliga förhållanden som följd av kronisk undernäring. Hunger är ett systemfel – det är inbyggt – men det går att ändra, för det är människoskapat. Det är nämligen den politiska viljan att utrota svälten som saknas. Vem som helst förstår att det är ohållbart och ett förödande misslyckande för hela mänskligheten att det här får fortgå årtionde efter årtionde.

Men vi ser ljumheten även här på hemmaplan. Vårt borgerliga block visar till exempel i sitt nya utrikespolitiska program hur lite de anser att frågan är värd. ”Stödet för en permanent katastroffond inom FN”, som de vill verka för är naturligtvis bra, men vad mer finns det? Vem tycker *inte* att ”samtidigt måste det internationella samfundet också på allvar ta itu med orsakerna till de ständiga svältkatastroferna på den afrikanska kontinenten”? Men vilka är då orsakerna? Vad vill man egentligen göra?

Jag tycker att Folkpartiet är fullständigt ute och cyklar när Cecilia Wigström nu säger att Miljöpartiet är globaliseringsfientligt. Vad det handlar om är ju att identifiera var makten ligger. Bra globalisering sätter människors rättigheter före till exempel maktens och de rika storföretagens rättigheter, Cecilia Wigström.

Vi i Miljöpartiet arbetar nu för att lyfta upp frågan om svält och hunger väsentligt högre på dagordningarna. Som mitt fina märke visar sätter vi global rättvisa och nollsvält som en verklig huvudpunkt i vår valplattform, och vi har många förslag för en global nollsvältsvision. Ingen människa ska behöva svälta, och mat är en mänsklig rättighet som politiker bär ansvar för.

Till exempel krävs en möjlighet att klaga när ens rättigheter kränks, men ett tilläggsprotokoll om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter saknas nu till den stora FN-konventionen. I det här viktiga kravet har regeringen vänt från att ha varit direkt avvisande till att nu vara svagt ljum. Jag hoppas att vi med regeringens hjälp får ett arbete för ett sådant tilläggsprotokoll.

Erfarenheterna visar också tydligt på att om mammor har tillgång till resurserna i fattiga familjer kommer det alla till godo. Därför är att främja kvinnors delaktighet och att flytta fram kvinnors styrkepositioner

en oerhört viktig del i lösningen på de flesta av världens problem, mer än att se kvinnor som svaga offer.

Mikrolån specialsydda för kvinnor, kooperativt småskaligt företagande, landsbygdsutveckling och prioritering av lokala, uthålliga jordbruk för hemmakonsumtion samt en aktiv fördelningspolitik inom utvecklingsländerna är några av de viktiga långsiktiga åtgärderna mot svält.

Vatten är en annan av mina paradfrågor, herr talman. Det gläder mig verkligen att utrikesutskottet nu har kommit fram till samma insikt om att vattenresurserna lika mycket är säkerhetspolitik som de är livsmedel nr 1 i världen. Särskilt glad blev jag av att höra på Agne Hansson, som jag tror är både äldst och mest passionerad i Centerpartiet för det här och mest radikal.

Slutligen måste vi också reda ut hur vi får mer pengar för att uppnå millenniemålen. Det kostar 121 miljarder dollar totalt i år för alla länder. Jämför nu, snälla åhörare, siffran 121 miljarder dollar med vad världens militärutgifter år 2004 enligt Sipri uppgick till, ca 1 000 miljarder dollar, och minns från mitt förra inlägg vad Alfred sade om att göra något bra i stället för att lägga pengarna på vapen!

Världens skeva handelspolitik, Cecilia Wigström, är helt klart en av de huvudsakliga orsakerna till svält och fattigdom. Den påverkar direkt livsmedelsuveräniteten i ett land liksom möjligheten att i lugn och ro bygga upp en egen förädlingsindustri till exempel, som vi gjorde i vårt land i början av förra seklet. Självklart måste WTO förändras radikalt och snarast.

Tolerans, dialog, nedrustning och antidiskriminering, visst, men först ett rejält mål mat.

Anf. 15 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag tackar Gunilla Carlsson för alliansens gemensamma broschyr om utrikes- och säkerhetspolitiken. Men, Gunilla Carlsson, problemet är ju att trycket i den här borgerliga pamfletten knappt hade torkat innan Fredrik Reinfeldt ändå gick ut och talade om Natomedlemskap. Och i dag fortsätter Cecilia Wigström att säga rakt ut att Sverige bör gå med i Nato. Den behöver spridas till alliansens medlemmar och läsas av dem så att vi får någon ordning på den här frågan. Jag undrar hur allvarligt det egentligen är att några, Cecilia Wigström framför allt, väljer att driva den här frågan här i debatten i riksdagen och provocera Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Till Agne Hansson vill jag säga att Socialdemokraterna anser det oerhört viktigt att ha en bred uppslutning kring Sveriges utrikespolitik och säkerhetspolitik. Jag kan också med stor tillfredsställelse konstatera att så är fallet i de allra flesta frågor. Men just i denna fråga sker det nu en provokation från moderater och centerpartister i förhållande till deras egna samarbetspartner och i förhållande till den breda överenskommelse som vi har i den här frågan.

Gunilla Carlsson säger sedan lite tillspetsat att Moderaterna vill skicka soldater till Darfur medan regeringen skickar observatörer. Vi har ingenting emot att skicka soldater till Darfur. Tvärtom tycker vi att det behövs fler soldater för att klara det, men det behövs ett internationellt mandat för detta. Det verkar på något vis förbigå Gunilla Carlssons före-

ställning. Hon har något slags föreställning att om man har makt ska man utnyttja den oberoende av om man har ett internationellt mandat som grundar sig på folkrätten och den internationella rätten. Det kan jag aldrig acceptera. Och observatörer handlar det inte om när det vi gör i Sudan och Darfur kostar hundratals miljoner kronor. Så dyra är inte observatörerna.

Jag håller med Gunilla Carlsson om att de enda som vinner på diskussionen om Muhammedbilderna är extremisterna. Men Cecilia Wigström uttrycker sig värre och värre. Det är KU som ska ta reda på om regeringen har tryckt på för att stänga ned någon hemsida. Självklart har regeringen inte gjort det. Ge inte detta argument till dem som vill begränsa vår yttrande- och tryckfrihet!

Cecilia Wigström vill ha mer av möten mellan människor och ett program för att demokratisera arabvärlden. Mycket av det arbetet pågår, och Sverige har en ledande roll i detta, inte minst på grund av att vi har våra institut i Alexandria och i Istanbul som vi använder just för att skapa möten mellan människor. Vi har många aktiviteter i Mellanöstern av det slaget.

Det är väldigt mycket av vårt bistånd som vi använder just för demokratiprojekt. Och här är, Cecilia Wigström, en annan konfliktfråga. Moderaterna vill sänka biståndet i år med 6 miljarder och år 2008 med 8 miljarder. Vad är det som ska stryka på foten? Är det vårt demokratiarbete eller är det vår kamp för att bekämpa hiv/aids och fattigdomen i Afrika? Även detta är en fråga där vi behöver få ett svar från högeralliansen om vad det är som gäller.

Holger Gustafsson vill ha ett svar på en mycket konkret fråga, vad det innebär när vi säger att Hamas på sikt måste erkänna Israel. Det beror ju på att Hamas håller på att förvandlas till ett politiskt parti. De har tagit steget att delta i valen, men de måste också visa att de är beredda att ta de fulla konsekvenserna av det. Det är därför kravet i dag riktas mot den nya palestinska regeringen. Det är de som måste uppfylla våra krav. Då handlar det inte om någonting på sikt, utan det handlar om nu.

Avslutningsvis: Alice Åström kom med en tilltalande och intressant idé, att en gång göra en utrikesdeklaration som helt och hållet formuleras utifrån ett kvinnoperspektiv. Den tar jag med mig.

Anf. 16 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Nu tycker jag snart att utrikesministern får ge sig. Hon väljer att gräla om säkerhetspolitiken och om frågor som vi till stor del är rätt så eniga om, att Sverige är djupt engagerat och mycket delaktigt i mycket av det som Nato gör i dag. Vi från den borgerliga alliansen har sagt att den säkerhetspolitiska doktrinen ligger fast.

Och ska vi börja prata om Sälen kan jag säga att Urban Ahlin, sosse och ordförande i utrikesutskottet, vid exakt samma konferens sade att han håller med om det allra mesta som Fredrik Reinfeldt sade. Det är ingen hemlighet att det finns vissa i en del partier som driver på i de här frågorna lite mer än andra. Men reducera inte säkerhetspolitiken till att uteslutande bli en fråga om det sista steget in i ett medlemskap i Nato!

Jag skulle dock också vilja tacka utrikesministern för denna sista utrikespolitiska debatt under mandatperioden. Det kommande halvåret kommer att bli avgörande för Sudan och de utsatta människorna i Darfur.

Jag hoppas att FN nu har beslutskapacitet och också kan skapa ett bra mandat för att få stopp på det pågående folkmordet och att tillräcklig trupp internationellt kan säkerställas.

Jag utgår från att vi i Sverige då är beredda att göra vad vi anser vara viktigt vid en eventuell FN-mission och att vi har den kapacitet som förväntas för att Sverige ska kunna delta med soldater.

Under det kommande halvåret kommer det att bli upp till bevis, men jag noterar och tycker att det är synd att utrikesministern inte tydligt har sagt att Sverige är berett att ta sin del av ansvaret och bidra med trupp för att gagna säkerhet, fred och utveckling även i Darfur.

Anf. 17 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tycker inte om vad du säger, men jag är beredd att gå i döden för din rätt att säga det – så sade Voltaire.

I Sverige har vi yttrandefrihet, men den kan begränsas, och det gäller när det är hets mot folkgrupp. Det prövar vi i domstol. Men i stället för att göra en anmälan av hemsidan – det kunde regeringen ha gjort – går man direkt och utövar påtryckningar för att den ska stängas ned, för att få människor att utöva självzensur. Lag måste styra i vårt land. Det är domstolar som avgör gränsen för yttrandefriheten i Sverige.

Det allvarliga med det som Laila Freivalds och regeringen har gjort handlar ju om att göra som våldsverkarna, dra alla över en kam, dra alla muslimer över en kam, dra alla danskar över en kam, dra alla svenskar över en kam. Regeringen har ingenting att be om ursäkt för. Regeringen är inte ansvarig för vad Sverigedemokraterna gör. Ni spelar våldsverkarna i händerna på detta sätt.

Jag har också i den här debatten tagit upp fler sätt på vilka regeringen inte sätter demokrati och mänskliga rättigheter i centrum. Det gäller demokratiprogram i Mellanöstern. Jag vill inte ha ett vanligt biståndsprogram. Jag vill ha ett Vitrysslandsprogram med kontakter människor emellan. Ni pratar om Istanbulinstitutet. Det ville ni ju stänga förra mandatperioden. Det var Alf Svensson, som sitter här i kammaren, som slogs för att det skulle vara kvar.

Frågan om Irak i FN har jag inte heller fått besked om. Från Folkpartiets sida är vi tydliga. Vi ska ställa upp och skydda FN i Irak för att bekämpa terrorismen. Vi är också väldigt tydliga från Folkpartiets sida med att inget bistånd ska ges till diktaturer och att svensk trupp ska till Darfur. Hotta upp EU-aktiviteten! Jag hade gärna velat ha ett besked från utrikesministern, en liten uppläxning av Bosse Ringholm och ett besked om huruvida vi kommer att vara kvar i EU nästa mandatperiod, om ni vinner valet.

Nej, sätt mänskliga rättigheter i centrum och inse: Vi i Sverige är inte starka själva. Vi behöver samarbete med andra i Europa och i USA.

Anf. 18 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Cecilia Wigström provocerar Kristdemokraterna i den här debatten i två avseenden, men det ska vi klara ut inom alliansen.

I januari presenterade alliansen för Sverige en gemensam utrikespolitik, och den blev omedelbart kritiserad av utrikesministern och utrikesutskottets ordförande. Partierna i alliansen påstås vara splittrade i utrikespolitiken. Sanningen är förstås den motsatta. Den starka samarbetsför-

mågan och samsynen präglar alliansen, vilket irriterar regeringen. Däremot präglas den svenska utrikespolitiken i dag av en splittrad och oberäknelig vänsterkartell.

Alliansen har presenterat en gemensam ambitiös utrikespolitik. Fru utrikesminister! När kommer vänsterkartellen att presentera sin gemensamma utrikespolitik? Jag ställer den frågan igen. Och hur stort kommer det kommunistiska inslaget att bli i den politiken?

I försvarspolitiken styr och ställer numera Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Kommer det också att gälla den viktiga utrikes- och säkerhetspolitiken? Har utrikesministern läst Vänsterpartiets valplattform för 2006? Det är kanske ännu viktigare än att läsa alliansens politik. Vänsterpartiet är som vanligt mycket tydligt med vad man inte vill att Sverige ska göra.

- Sverige ska inte vara med i EU
- Sverige ska inte delta i den nordiska snabbinsatsstyrkan
- Sverige ska inte delta i det fredsbevarande arbetet i Afghanistan
- Sverige ska aldrig godkänna, än mindre delta i, militära insatser utan FN-mandat – även om det är enda sättet att skydda utsatta människor
- Sverige ska avbryta det viktiga Natosamarbetet.

Däremot vill Vänsterpartiet väldigt gärna fördöma USA och Israel. Medan USA nämns fem gånger i texten kritiseras inte en enda namngiven diktatur i det här programmet.

Fru utrikesminister! Är detta den utrikespolitik som svenska folket ska erbjudas i höstens val? Vi är många som vill ha svar på den frågan. Det handlar om vårt lands säkerhet och internationella trovärdighet.

Socialdemokraternas löften om att hålla Vänstern borta från all politik som rör Sveriges internationella relationer och säkerhet har brutits gång efter annan. Med er politik kan ingen hjälpas vare sig i Sverige eller någon annanstans. Det är nya tider, och det är dags för en ny regering. Jag hoppas att utrikesministern vid något annat tillfälle har möjlighet att svara på de här frågorna. Det är intressant för hela svenska folket, inför valet, att få veta hur det ska bli.

Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för den här debatten. Jag hoppas nu när vi går in i en valrörelse att de internationella frågorna kommer att bli viktiga.

Tyvärr har det varit flera valrörelser där de internationella frågorna inte har varit så mycket på den valpolitiska agendan. Men precis som flera har sagt här i debatten är det en globaliserad värld där vår säkerhet hör ihop med resten av världen. Vår säkerhet hör ihop med fattigdomsbekämpning. Vår säkerhet hör ihop med miljöfrågan. Därför är det viktigt att även de utrikespolitiska frågorna kommer på agendan under valrörelsen, och det är det svenska folket och inte Holger Gustafsson från Kristdemokraterna som kommer att avgöra vilket parti som ska få inflytande på vilken politik. Det är det svenska folket som på valdagen får en möjlighet att besluta om det.

För Vänsterpartiet är det viktigt att mänskliga rättigheter och internationell rätt respekteras. Det är viktigt att respekten för folkrätten inte urholkas i takt med styrkan hos landet. Det är viktigt att övergrepp när det gäller mänskliga rättigheter kritiseras och fördöms var de än sker i världen, när de sker på Kuba men också när de sker i Afghanistan av USA, när de sker på Guantánamobasen men också när de sker i Nordkorea.

Mänskliga rättigheter och folkrätt kan bara få ett starkt genomslag och ha en betydelse i en demokratiutveckling ifall alla länder ska leva efter lika regler och vi öppet vågar kritisera vem som än begår övergreppen. Det är en politik som är hållbar för framtiden, men tyvärr saknas den alldeles för mycket i dag.

Anf. 20 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Det är ju utrikesministern som provocerar i fråga om de partier som står bakom doktrinen och i fråga om trovärdigheten i doktrinen. Det har väl tydligt framgått av mitt agerande här i dag.

Jag är trygg med överenskommelsen i alliansen. Det kan utrikesministern och Socialdemokraterna också vara. Den säkerhetspolitiska doktrinen ligger fast. Jag tackar för beskedet att Socialdemokraterna nu tycker att det är viktigt med bred samsyn i säkerhetspolitiken, även om det kom sent.

Den här debatten visar också att det är långt kvar till att Hep Stars-låtens dröm om fred på jorden och att alla krig är slut har gått i uppfyllelse. Jag har försökt att peka på tre saker som är viktiga utifrån Centerpartiets synpunkt.

För det första måste miljö- och energifrågorna föras upp på den internationella agendan och tas på allvar.

För det andra är orättvisorna i världen många och fattigdomen är påtaglig. Vi måste arbeta för en värld byggd på mångfald med starka institutioner som FN grundad på respekt för folkrätt, demokrati och mänskliga rättigheter.

För det tredje vill jag se ett Sverige som står på en bred och stabil säkerhetspolitisk grund, som talar med hög och ljudlig stämma i utrikespolitiken, som arbetar för att eliminera massförstörelsevapen och terrorhot, som reagerar mot orättvisor och arbetar för en hållbar utveckling, för fred, för nedrustning och för värnet om demokratin.

Anf. 21 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Jag vill tacka allihop för en spänstig debatt. Jag tror att man kan säga att det underliggande temat i dag har varit en utvidgad säkerhetspolitik. Många av våra inlägg kan sammanfattas i det. Därför vill jag ge två kommentarer på det området.

Ministern efterlyste alla partiers ståndpunktstagande i Natofrågan. För mitt parti tror jag att man kan säga att vi med viss svårighet men dock skulle kunna samarbeta med socialdemokrater, centerpartister och kristdemokrater vad gäller den klassiska säkerhetspolitiken. Men det skulle vara omöjligt med Folkpartiet och Moderaterna. Så ser det ut för oss.

Däremot är säkerhetspolitik något mycket mer. Framför allt menar vi att det handlar om en mobilisering för den stora klimatkatastrofen. Jag är väldigt ledsen att så få har nämnt den. Man har snuddat vid den i center-

kommentarerna, men i övrigt verkar inte människor ha insett hur stort det är. Det är väldigt beklagligt. Många ute i världen och i samhället har förstått vilket stort hot vi har framför oss allihop. Det finns vid sidan av hotet från terrorism, massvält, massflyktingsituationer.

Den breda säkerhetspolitiken kräver stor mobilisering. Den kräver mycket tolerans och mycket samarbete. Den kräver att vi identifierar vad som är värst.

Anf. 22 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Jag ber om ursäkt till stenograferna, men jag är tvungen att kasta mitt tal och i stället hålla talet på det här sättet. Debatten vi hade i dag under första delen av utrikespolitiska debatten har varit så pass spännande när det gäller säkerhetspolitik och diskussionen om Muhammedkarikatyrerna att jag känner att jag måste ha en annan ingång på hela detta tal.

Jag har suttit och varit fascinerad över hur en del av riksdagsledamöterna i debatten har varit så förblindade av den militära styrkan. Militär styrka och stormakt är lösningen på de problem vi står inför. Främst har detta varit uttolkat av Cecilia Wigström från Folkpartiet men också, men dock inte i lika hög grad, av Gunilla Carlsson från Moderaterna.

Jag vänder mig mot detta. USA anses av Cecilia Wigström vara en god stormakt. Vi behöver för att visa vår lojalitet med USA gå med i Nato. Är det verkligen militär styrka som är svaret på dagens frågor? Är det krig mot terrorismen, som USA kallar det? Kan man verkligen lösa problemet med terrorism med rå militär styrka?

Är det demokratiseringen i Mellanöstern som vi tvingar fram med militär styrka? Kan det problemet vi har nu med Muhammedkarikatyrerna lösas med militär styrka? Nej. Dagens frågor har helt andra svar. Det som Folkpartiet och Moderaterna ropar efter är svar på frågor som fanns för lång tid sedan.

Jag är fascinerad över att ingen i den här debatten har tagit upp det som jag tycker är det mest självklara svaret på Muhammedkarikatyrerna och demokratiseringen i Mellanöstern. Det är Turkiets medlemskap i Europeiska unionen.

Låt mig förklara hur jag tänker. Vad är en stormakt? Vad är definitionen på stormakt? Det måste rimligen vara möjligheten att påverka andra länder att göra förändringar och att anpassa sig efter det som stormakten vill.

Har USA med sin militära styrka varit framgångsrikt i detta? Nej. Har demokratiseringen i Mellanöstern tagit den fart som vi alla hoppas på med hjälp av militär styrka? Nej. Har vi i EU som världens största handelsblock med en intern marknad, med mänskliga rättigheter och demokrati som grund, lyckats påverka vår omvärld? Har vi lyckats få länder att ändra sig? Ja.

Vi har nyligen fått tio nya medlemmar i EU som har genomgått en enorm reformprocess för att kunna bli medlemmar. Vi har en lång rad av länder som vill vara medlemmar av Europeiska unionen. EU:s attraktionskraft bidrar till förändringar. Den utvidgningen måste fortsätta.

Jag hälsar med glädje deklARATIONENS tydliga besked om att Ukraina har ett medlemskapsperspektiv. Jag hälsar med glädje att det finns ett stöd i riksdagens utrikesutskott för ett medlemskap för Turkiet. Jag kan

svårligen hitta något bättre svar till dem som tror på att detta är civilisationernas kamp och till de extremister och fundamentalister på båda sidor som försöker använda Muhammedkarikatyrerna till att blåsa upp en strid.

Vi måste visa omvärlden att vi inte är en kristen klubb utan att Turkiet är hjärtligt välkommen som medlem av Europeiska unionen. Med denna attraktionskraft och den öppenheten förändrar vi vår omvärld. EU har betydligt större möjligheter att påverka Mellanöstern och Nordafrika än USA någonsin kan göra med sin militära styrka genom vår positiva attraktionskraft.

Jag säger det igen: Jag är förbluffad över att så många i denna debatt har varit så förblindade av den militära styrkan som svar på dagens frågor.

Cecilia Wigström kastade ur sig en fråga som jag måste ärligt säga inte precis är en tiotusen kronorsfråga att svara på. Kommer Sverige att gå ur EU om Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer in i regeringen, eller kommer Socialdemokraterna att ta Sverige ur EU nästa mandatperiod?

Jag kan här garantera att Socialdemokraterna inte sätter sig i en regering nästa mandatperiod om det finns ett krav på att vi ska lämna Europeiska unionen. Det är klockrent. Skriv ned det i protokollet, och kom ihåg det. Vi socialdemokrater kommer inte att medverka i en regering som gör att Sverige lämnar Europeiska unionen.

Cecilia Wigström har fortfarande att svara på frågan som jag ställt under hela dagen. Hon har här vurmat över Natomedlemskapet och hur lojaliteten med USA ska visas genom att vi ska gå med i denna organisation. Ska vi gå med i Nato nästa mandatperiod eller inte? Om detta är en oerhört viktig och avgörande fråga för Folkpartiet, sätter man sig då i en regering som inte kommer att driva kravet på Natomedlemskap? I sådana fall har det bara varit munväder från Folkpartiet. Då är ju inte Natomedlemskapet en så oerhört viktig fråga som det framställs i den här debatten. Vi behöver besked om det.

Det är oerhört väsentligt att vi vågar ställa frågorna om hur vi ska hantera de hot som vi ställs inför i dag. Jag tror att de flesta i utrikesutskottet, där vi haft de här diskussionerna, faktiskt inser att svaret på de frågor som vi möter i dag inte är militär styrka och Natomedlemskap utan någonting helt annat. Det handlar om att utnyttja vårt bistånd på rätt sätt. Det handlar om att främja demokrati, att stödja förändringen i Mellanöstern och i arabvärlden men inte genom militär styrka utan genom det vi har, de verktyg vi har och att använda dem.

En annan del som vi haft en diskussion om här och som vi faktiskt väntar svar på är biståndsnivåerna. Som utrikesministern har sagt vill de två största partierna i alliansen ha Natomedlemskap, och det största partiet i alliansen vill inte ha de biståndsnivåer som Kristdemokraterna och Folkpartiet vill. Vad är det som gäller?

Efter mig på talarlistan kommer Birgitta Ohlsson och Alf Svensson. Dessa två skrev en alldeles utmärkt artikel om behovet av att uppnå enprocentsmålet i biståndspolitik. Naturligtvis är frågan till Alf och Birgitta: Vad är det som gäller? Kan ni tänka er att ha ert respektive parti med i en allians som inte når upp till enprocentsmålet?

Det sista jag vill beröra är Gunilla Carlssons påhopp på mig angående uttalanden i Sälen. Hon säger att jag höll med om det mesta som Fredrik

Reinfeldt sade om Nato, och det stämmer. Det Fredrik Reinfeldt talade om var att Nato hade förändrats, att Nato gör goda insatser i FN-ledda operationer, att Sverige deltar med soldater vid olika Natomissioner och så vidare. Redan Lena Hjelm-Wallén, när hon var utrikesminister, sade att vi ska samarbeta med Nato om allt utom vad gäller artikel 5 om ömsesidiga garantier. Inget nytt under solen således. Det var det jag talade om för Fredrik Reinfeldt och sade: I många stycken kan jag hålla med om det du säger. Men, tillade jag, du har missat själva knorren i ditt anförande. Är Moderaterna för eller emot ett Natomedlemskap nästa mandatperiod? Den frågan har vi ännu inte fått något svar på.

Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Du frågar om Nato. I en borgerlig regering ingår fyra partier. Alla de fyra partierna måste vara överens om att gå med i Nato. Uttryckt på annat sätt har varje parti i en borgerlig regering vetorätt i denna fråga. Så måste det vara, och så var det i viktiga frågor förra gången som det var en borgerlig regering.

Sedan talar Urban Ahlin om den positiva attraktionskraft som EU har på Turkiet, Ukraina och andra. Jag håller helt med om det. Men, Urban Ahlin, den positiva attraktionskraften har du inte kunnat förklara ens för de två samarbetspartier som ni stöder er på och vars stöd regeringen vilar på. Inte ens på den punkten, som för dig är så uppenbar, har du lyckats övertyga dessa som på kongress efter kongress fattar beslut om att Sverige ska gå ur Europeiska unionen. Lycka till med det först innan du försöker läxa upp andra om vad splittring och enighet är för begrepp!

Anf. 24 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton lyfter fram frågan om EU-medlemskap. Kan vi säga att Sverige på något sätt har halkat efter i vårt EU-engagemang? Nej, allt det ni skriver i alliansens rapport om vad Sverige gör i EU och att vi borde göra mer är egentligen bara munväder. Ni kräver mer och mer, men de praktiska förslagen från de borgerliga lyser totalt med sin frånvaro. Sverige har varit ledande inom EU i att bedriva arbetet med styrkor i samband med militära insatser och när det gäller den civila sidan. Vi har haft otroligt många engagemang inom Europeiska unionen där vi har varit lyckosamma. Det gäller också det konstitutionella fördraget och förändringar i det vad gäller miljö och jämställdhet och så vidare, det vet Carl B Hamilton. Frågor om EU och Miljöpartiet och Vänsterpartiet får du ta med dem.

Vi har under den här mandatperioden i regeringsställning faktiskt lyckats att klara av att bedriva ett bra EU-samarbete, som vi är stolta över.

Jag noterar att Carl B Hamilton redan nu börjar tala om vetorätt och om att man måste komma överens i alliansen. Det borgar väl inte riktigt för att det blir ett fantastiskt bra samarbete i en borgerlig regering om det är så man hanterar sina samarbetspartier.

Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det handlar om respekt för de olika partier som ingår i en regering.

Urban Ahlin säger att frågan om Miljöpartiets och Vänsterpartiets tal om EU-utträde får jag ta med dem. Men ni sitter ihop, och det är därför som frågan är intressant. Socialdemokraterna stöder sig på partier som vill gå ur EU. Efter att ha suttit i EU-nämnden i snart fyra år vill jag hävda att detta stöd har inneburit att Socialdemokraterna har blivit mera passiva, frånvarande och splittrade både i frågor som kommer upp i EU-nämnden, det vill säga Sveriges EU-politik, och som en opinionsbildande kraft i Sverige. Ni är ett kraftlöst parti i Europafrågorna.

Anf. 26 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag undrar var vi kan hitta argumenten och fakta för det senaste du sade om att vi är kraftlösa i europeisk politik. Utrikesutskottet träffade för ett tag sedan Robert Cooper, som är Solanas generaldirektör för utrikespolitiken inom EU, och han framställde i ett föredrag vid Utrikespolitiska institutet Sverige som ett föregångsland i att driva frågor i EU och vara väldigt lyckosamt. Det är väl snarare detta som debatten i Europa handlar om: Hur kan ett litet land som Sverige ha ett så stort inflytande? Det som Carl B Hamilton säger stämmer inte.

Jag förstår att du oroar dig över Vänsterpartiet och Miljöpartiet i en kommande regering, men det gör inte jag. Vi går till val på en socialdemokratisk politik, och vi söker mandat för en socialdemokratisk politik. För de väljare som tycker att det är bekymmersamt med Vänsterpartiet och Miljöpartiet finns ett väldigt enkelt alternativ: Rösta på Socialdemokraterna så får ni en socialdemokratisk politik. Du söker mandat för att vara i en allians av fyra partier. Det gör inte vi; vi söker mandat för en socialdemokratisk regering.

Anf. 27 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Urban Ahlin talar om rå militär styrka. Jag vet inte vem som står för att vilja ha någonting sådant. Sedan kan man inte komma ifrån att i den utrikespolitiska deklARATIONEN ändå finns en viss tilltro till militär styrka. Man kan där läsa att svenska militärer gör avgörande insatser. Det har gång på gång lyfts fram av utrikesministern i dag hur duktiga vi är på att skicka militärer och att vi fortsättningsvis är beredda att göra det, om jag uppfattat saken rätt. Tillvita inte andra partier här att ha önskemål om rå militär styrka!

Urban Ahlin sade att han var förvånad över att Turkiets medlemskap inte har tagits upp. Det är jag också. Jag är dessutom väldigt förvånad över att det i den utrikespolitiska deklARATIONEN står så lite om just Turkiet. Det står: Sveriges aktiva förespråkande av ett turkiskt medlemskap har givit gott resultat. Berätta om resultatet, Urban Ahlin!

Anf. 28 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är helt riktigt så att det behövs militär styrka för att göra fredsskapande insatser, fredsbevarande insatser, fredsfrämjande insatser och så vidare. Det är jag en av de största anhängarna av. Problemet i den utrikespolitiska debatten tidigare var att främst Cecilia Wigström ställde frågor om demokratisering i Mellanöstern, om Muhammedkarikatyrerna och om terrorism. Svaret på alla de här frågorna var ett Natomedlemskap, att vara lojal med USA och så vidare. Det var det jag poängterade.

Svaret på de frågorna är inte militär styrka. När det gäller att skapa förutsättningar för utveckling och säkerhet i ett land krävs det naturligtvis militära resurser. Om det är något land som under lång tid har vetat om det är det väl Sverige, som har haft över 1 % av sin befolkning ute i olika FN-ledda operationer. Det är inget annat land som kan skryta med sådant. Det är fullständigt klockrent.

När det gäller det turkiska medlemskapet är det väl ingen tvekan om att Sverige har haft en stor betydelse. Vi har varit de som tydligast har markerat för turkarna att vi inte har några problem med att Turkiet blir medlem i Europeiska unionen. Vi vill inte ha EU som en kristen klubb, men Turkiet måste uppfylla alla kriterier och uppnå det som EU ställer som krav.

Anf. 29 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Såvitt jag förstår är alla partier här i riksdagen överens när det gäller medlemskapet, men det är inte detsamma som att vi har kommit därefter att EU accepterar att se Turkiet som ett medlemsland, och det är väl det som är intressant. Om vi sju partier här i kammaren är ganska överens om att det är viktigt att få Turkiet med som ett länk mellan Europa och Asien gagnar ju det inte Turkiet förrän EU är med. Jag tycker man ska kalla det för resultat när vi har med oss EU.

Och där kan jag med en gång ärligt säga att det finns partier som vi vanligtvis samarbetar med som har en inställning utifrån sin maktposition, exempelvis CDU, som jag inte alls känner mig särskilt allierad med. Jag vill bara ha sagt att Turkiet kan verkligen inte känna sig säkert på medlemskap som situationen är i EU i dag.

Anf. 30 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag hann inte färdigt förut. Vi har ju påverkat Turkiet att göra stora framsteg som gör att det är lämpligt som medlemsland. Vi fortsätter att stödja dem i den processen.

Sedan kan jag kvittera vänligheten från Alf Svensson. Det finns också socialdemokratiska partier i Europa som långt ifrån anammar samma hållning som jag har när det gäller turkiskt medlemskap i Europeiska unionen. Jag är, som du, oerhört oroad över den inträngda närsynthet som Europeiska unionen har i dag när vi kritiserar utvidgningen för de problem som vi har. Det finns väldigt många nu som använder Muhammedkarikatyrer och de ekonomiska problem som länderna har för att rikta strålkastarljuset mot Turkiet och säga att de aldrig får bli medlemmar i Europeiska unionen.

Jag understryker att vi har sju partier i Sveriges riksdag, och i utrikesutskottet är alla överens om att det är väsentligt med ett medlemskap för Turkiet för att EU ska nå ut. Vi ska inte ha några skarpa gränser. Jag är glad över det Alf Svensson säger. Jag tycker att vi ska fortsätta att ha det samarbetet för att påverka dina partikamrater men också mina partikamrater i Europa för att vinna den här fajten, för den har oerhört stor betydelse.

Anf. 31 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Herr talman! Om utrikesutskottets ordförande hade varit med under hela debatten hade han hört att jag själv har funnit ytterligare skäl för att

understödja Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU just när vi diskuterade dessa olycksaliga Muhammedkarikatyrer. Jag är glad över den energi som Socialdemokraterna nu lägger på Turkiet. Så har det inte alltid låtit. Men på samma sätt som när borgerligheten stod upp för friheten och självständigheten i Baltikum har nu så småningom också Socialdemokraterna tagit vid. Det tycker jag är bra.

Vi får en mängd påhopp. Jag har inte slagits för en militarisering. Men, Urban Ahlin, tycker du att vi ska säga nej om nu FN ber om att Sverige ska ställa upp med internationell trupp i en mission i Darfur och Sudan?

Slutligen kan jag lova en sak om borgerlig EU-politik – ja, jag kan lova mycket mer – och det är att vi aldrig kommer att svika dissidenterna på Kuba och att vi inte tänker ta speciella hänsyn till den fruktansvärda regimen i Burma.

Anf. 32 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt, Gunilla Carlsson, om jag inte var närvarande i kammaren just när du lyckades nämna Turkiets medlemskap i Europeiska unionen. Som ni hör är jag något förkyld, och dessutom fick jag lite influensa av mina barn när jag var hemma över helgen. Jag hoppas att ni har förståelse för att det var lite svårt att sitta här i tre timmar.

Jag tycker inte att man på något sätt kan säga att Socialdemokraterna har varit långsamma när det gäller det turkiska medlemskapet. Det är snarare så att vi har varit ledande i den diskussionen hela tiden och påtalat för Turkiet att det inte handlar om huruvida de kan bli medlemmar utan om när de kan bli medlemmar. Anna Lindh framställdes ju i turkiska medier som Turkiets fiende nr 1 när det gällde medlemskapet, men det berodde på ett missförstånd. Vi var egentligen de främsta vännerna till Turkiet. Vi påtalade vad de behövde göra när det gäller mänskliga rättigheter, tortyr, dödsstraff och annat för att bli medlemsfärdiga. Och det har gått upp för turkarna att man kan lita på Sverige. Alla partier är överens. Den socialdemokratiska regeringen talade sanning när den sade vad som behövde göras. Det ska inte ses som något slags missunnsamhet mot dem.

Anf. 33 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Herr talman! Vi ska kanske inte ägna tiden åt historiska oförrätter. Det kanske inte är så att Turkiet alltid har sett Sverige som sin bästa vän, men det skedde en omsvängning under Anna Lindhs ledarskap som jag har all anledning att välkomna.

Det viktiga nu är att blicka framåt, att se till att Turkiet kan uppfylla de stränga krav som EU ställer på medlemskap och att vi fortsätter den enighet som vi åtminstone har i den här frågan när det gäller att EU skulle bli bättre med Turkiet som medlemsland. Vi har allt att vinna på att understödja den reformprocess som nu pågår.

Anf. 34 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Det sista jag skulle vilja säga när det gäller Darfur har utrikesminister Laila Freivalds redan berättat om, nämligen att vi är beredda när kravet kommer på att sända militära styrkor till Darfur. Gunilla Carlsson har ju också varit med på sammanträden som vi har haft där vi

har diskuterat de strategiska övervägandena om var någonstans i Afrika Sverige ska kunna bidra med militära trupper. Där har bland annat Darfur nämnts, mycket beroende på att du också har lyft upp det. Vi är fullständigt beredda att göra detta den dagen som det är lämpligt.

Sedan har Socialdemokraterna en lång tradition av att stödja de demokratiska krafterna i olika delar av världen. Vi har gjort det i Sydafrika när det gäller apartheid. Vi gör det i Burma till exempel. Vårt studentförbund gör ett fantastiskt arbete där. Vi gör det i Vitryssland där vi stöder demokratiaktivister. Vi stöder till exempel demokratiaktivister på Kuba tillsammans med Kristdemokraterna. Vi har en lång tradition av det, och det kommer vi att fortsätta med. Vi slåss för demokrati, frihet och mänskliga rättigheter.

Anf. 35 EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Moderat utrikes- och biståndspolitik innehåller åtaganden om att arbeta för fred, säkerhet och avrustning, utveckling och fattigdomsbekämpning, miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, demokrati, god samhällsstyrning, skydd för särskilt utsatta och om att speciellt arbeta för att behandla Afrikas behov.

Fredsbevarande insatser är mycket viktiga för att skapa säkerhet i fattiga och konflikttrabbade länder. Säkerhet är grundläggande för demokratisk utveckling och ekonomisk tillväxt som vi vet ger välstånd. Bland OECD-länderna i dag finns det en stor insikt om behovet av en bredare ansats för långsiktig hållbar utveckling tillsammans med fattigdomsbekämpning där även säkerhetsrelaterade och militära kriterier och insatser är inkluderade.

Flera säkerhetssektorreformer har beslutats och kunnat definieras som utvecklingsbistånd. Vi välkomnar den här utvecklingen och menar att det är nödvändigt med en tydligare koppling mellan demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt för att med kraft kunna bekämpa fattigdomen i världen.

För svensk del innebär det till exempel att tydligare och mer öppet stödja reforminriktade krafter i utvecklingsländer. Det gäller inte minst i delar av arabvärlden där vi nu i flera länder kan se början till reformer för demokrati.

Sverige har tillsammans med andra länder bidragit till flera internationella insatser i olika konflikter, inte minst i Liberia där vi beslutar om fortsatta insatser i morgon. De här insatserna behöver utökas med kraftfulla ansträngningar när det gäller konflikthantering och medlingsuppdrag.

Afghanistan är ett annat tydligt exempel där det behövs både militära insatser och tidigt bistånd. Vi har nu utökat våra svenska militära insatser i Afghanistan samtidigt som det också nu är ett av de länder som är störst mottagare av svenskt bistånd.

Biståndsstrategin går ut på att bygga samhällsstrukturer, öka handeln och bidra till demokrati, för att nämna några viktiga delar.

Det är tragiskt att inte svensk militär och svenskt bistånd kan samarbeta bättre, även om det gäller var och en med sina delar. Det är inte så att de inte vill, utan de tillåts inte ha ett samarbete av den svenska regeringen. Dörrarna mellan Sida och Försvarsmakten är stängda i dag. Det är något vi vill ändra på, eftersom det är mycket tydligt hur viktigt det

kan vara med effektivt bistånd tillsammans med militära insatser sida vid sida i tidiga skeden av återuppbyggnad av ett land i konflikt.

Herr talman! För fem år sedan enades världens ledare på FN:s millennietoppmöte om åtta mätbara mål för att minska fattigdomen i världen. De här målen ska vara uppnådda senast år 2015. Det är ett ansvar för alla länder som har skrivit under millenniedeklarationen. Den har också fått uppslutning från i stort sett alla världens regeringar.

Men enligt en ny rapport från WHO går utvecklingen i vissa regioner tyvärr rakt åt motsatt håll. Därför är det viktigt för oss att vända trenden när det gäller bättre hälsa, och då tänker jag framför allt på hiv, när det gäller miljö och när det gäller utbildning för alla barn. Det är viktigt att vi förbättrar detta i de utvecklingsländer där det nu går bakåt. Då krävs det mer biståndsresurser från alla givare i den rika världen för att målen ska kunna uppnås i verkligheten.

I dag lever över 40 miljoner människor med hiv eller aids. Den här sjukdomen, tillsammans med tbc och malaria, är det största hindret för utveckling i många länder, och det måste vi motverka med stor kraft.

Herr talman! I dag finns över 40 år av svensk erfarenhet av offentligt bistånd i både positiv och negativ bemärkelse. Tyvärr upplever jag att det finns en ovillighet bland många att erkänna de brister som finns och de misstag som görs och dra lärdomar och erfarenheter från dem. Det bistånd som går till regimer som gör sitt folk fattigare hamnar i bakgrunden utan att vi för någon kritisk diskussion om hur vi kan förändra och förbättra.

I världens 22 arabländer i dag, med 300 miljoner invånare, ligger demokrati och ekonomisk frihet fortfarande väldigt långt efter. Här har *Arab Human Development Report* påpekat tre stora underskott: för lite frihet, för lite jämställdhet och för lite kunskap. Det här tillsammans med i många fall svagt rättsväsende och avsaknad av mänskliga rättigheter gör att det är en lång väg till demokrati. Det är också en stor grogrund för terrorism. Många gånger handlar det om människor som är förtryckta och frustrerade. Det har vi sett med all tydlighet den senaste tiden angående Muhammedbilderna. De här människorna lever i diktaturer, har ingen yttrandefrihet och ingen rätt att uttrycka sin åsikt. Det är många unga som växer upp på det sättet.

Kan vi då genom vårt bistånd bidra till att öka demokratin, till att öka dialogen mellan imamer, rabbiner och biskopar och se till att folk kan leva sida vid sida oavsett religion tror jag att vi har tagit ett stort steg framåt, både när det gäller att öka respekten för mänskliga rättigheter och när det gäller att bekämpa terrorism. Det här är ett annat sätt än att bara använda militär till att bekämpa terrorism. Där håller jag verkligen med Urban Ahlin om att det inte är rätt sätt.

Herr talman! De närmaste åren sker det en kraftig ökning av regeringens biståndsanslag. Mellan 2002 och 2008 ökar anslagen från 14 till 28 miljarder. Från moderat håll höjer vi 50 % av detta, och det är viktigt att påpeka att det inte är en sänkning, som alla vill framhålla. Vi höjer från 14 till 22 miljarder.

Sammantaget är de multilaterala och bilaterala bistånden ungefär lika stora. Det samlade biståndet som lämnas via multilaterala organisationer genom UD och Sida uppgick år 2004 till 10,4 miljarder, och det bilaterala var 9,6.

Sida har i dag samarbete med 120 länder, där vi gör flera tusen olika insatser. Det gäller i Afrika, Asien, Latinamerika, Europa och Centralasien. Det sträcker sig också över olika tidsperioder.

Enligt OECD:s Peer Review of Sweden 2005 är antalet projekt som bedrivs och antalet anslag som ges bilateralt fortfarande alldeles för stora, och det är svårt att skapa sig en bild av verksamheten. Man rekommenderar att Sverige blir bättre på att fokusera och prioritera såväl geografiskt som sektorsvis. Relativt sett medför också bredden av projekt att det finns mindre finansiella och administrativa resurser för de mer strategiska och långsiktiga biståndsinsatserna.

Regeringen behöver också förenkla och förbättra öppenheten och effektiviteten i genomförandet av Sveriges politik för global utveckling, PGU, som vi kallar det, och reformera sättet att mäta resultat för en mer resultatorienterad biståndspolitik.

Även Riksrevisionen pekar i en rapport på behovet av en mer resultatorienterad biståndspolitik. Man konstaterar att Sveriges ökande biståndsram tillsammans med den nya politiken för global utveckling ställer nya krav inom områdena normgivning, finansiering, kooperativ styrning och rapportering för att kostnadseffektivt kunna verka för minskad fattigdom. Dessutom saknar man en sammanhållen mål- och ekonomistyrning för att ge bättre förutsättningar för Sidas verksamhet och öka riksdagens insyn.

Det nyligen upprättade Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete, som ska analysera och utvärdera Sveriges bilaterala och multilaterala bistånd, är ett steg i rätt riktning. Denna utvärderingsmyndighet kan förhoppningsvis bidra till en självständig och öppen granskning av hur svenska biståndspengar används och vilka effekter de fått i mottagarländerna.

Men som läget ser ut just nu, måste jag säga att bara det faktum att det här har upprättats visar också att regeringen är väl medveten om att det varje år försvinner miljoner i korruption. Att regeringen i det läget, trots detta, tillför så många ytterligare miljarder och gör en fördubbling av biståndet fram till 2008 ökar risken för ytterligare korruption. Jag tycker att det är en oförsvarlig användning av svenska folkets skattepengar.

Anf. 36 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Frågan handlar egentligen om biståndsinsatser och militära resurser. När jag läser alliansens utrikespolitiska rapport är det några områden som jag har svårt för. Det är till exempel Natovurmandet och biståndsnivåerna. Men sedan är det också det här väldigt finliriga språket, att vi ska använda mer biståndspengar för att finansiera militära resurser.

Jag är medveten om att det ibland krävs militära resurser för att skapa en möjlighet till ökad säkerhet och för att biståndsarbetet över huvud taget ska fungera. Men vad jag har svårt att förstå är varför Moderaterna så vurmar för att det är just biståndsanslaget som ska betala för de militära insatserna. Ni har ju ett förslag där ni lägger 6 miljarder mindre än vad vi gör på bistånd, men ni lägger mer pengar på försvaret.

Då är frågan naturligtvis: Varför är det så viktigt att det är just biståndsanslaget som ska betala de militära resurserna? Varför kan det inte lika gärna vara så att man tar det från försvarsanslaget? Om ni tycker att det är jobbigt, varför tar ni då inte mer från försvarsanslaget och för över till biståndsanslaget? Ni pratar bara om olika konton.

Anf. 37 EWA BJÖRLING (m) replik:

Herr talman! Det viktiga i det här, som jag sade, handlar egentligen inte om var det finns i budgeten, om det är i försvarsanslag eller biståndsanslag. Det viktiga är: Vad händer för folket i verkligheten? Vad händer för folket på marken i Afghanistan?

Sedan april 2005 har OECD och DAC nya kriterier, och det betyder också att man kan närma de här parterna till varandra. Jag tycker att det är ett positivt steg för utveckling. Vi vet i dag att militären också vill ha en annan inriktning, för att kunna arbeta mer med civila insatser. Då är det också väldigt viktigt att biståndsarbetare och militärer kan samtala med varandra och samordna sina insatser för att få en ökad synergieffekt.

Anf. 38 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att Ewa Björling säger att det egentligen inte spelar någon roll på vilka konton vi tar de här pengarna för det viktiga är vad som händer för människorna på marken. Ja, det är det jag instämmer i, och det är därför jag undrar varför vi inte kan ta det från försvarsanslaget. Varför måste Moderaterna rikta in sig på att det är just biståndsanslaget som ska betala det här?

Du nämner OECD och DAC-reglerna, och det är sådant som vi redan följer i Sverige. Alliansen talar lite luddigt men har ändå siktet inställt på att förändra DAC-reglerna så att mer av militära resurser kan räknas som bistånd.

Jag fattar fortfarande inte: Om det är viktigt för människorna på marken, varför driver då Moderaterna att det är så oerhört väsentligt att det är just biståndsanslaget som ska betala de militära resurserna?

Anf. 39 EWA BJÖRLING (m) replik:

Herr talman! Dels handlar det om hur man budgettekniskt redovisar det här. Vi har under flera år flyttat om mellan olika anslag, och då har man inte tyckt att det varit klart och tydligt. Därför har vi valt att inte göra så den här gången.

Men återigen, för att koppla samman detta, är det viktiga inte på vilket budgetkonto det sitter. Det handlar om hur vi arbetar med att få in ett tidigt, effektivt bistånd i konfliktdrabbade länder, i konfliktdrabbade områden, för att hjälpa fler människor på ett bättre sätt.

Det tycker jag att den svenska regeringen motverkar, som det ser ut i dagens läge, när dörrarna är stängda mellan Försvarsmakten och Sida, som jag sade. Försvarsmakten får inte veta vad Sida gör, och Sida har ingen aning om hur säkerhetsläget ser ut. Jag kan ta just Afghanistan som ett specifikt fall. Man vet inte var man ska kunna arbeta, just därför att man inte har rätt att tala med Försvarsmakten om var det är mest respektive minst säkerhet i landet. Så vill inte vi att det ska fortsätta att vara, för det hjälper inte människan.

Anf. 40 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Herr talman! En nations storhet och dess moraliska utveckling kan mätas på det sätt man behandlar djur, sade Mahatma Gandhi. Men frågan är om detta citat inte är mer tydligt och mer träffande när det handlar om hur kvinnor behandlas världen över, hur kvinnokroppar brukas, missbrukas och förbrukas i manssamhällets namn. Kvinnor ses i dag som arbetsredskap, billiga arbetshästar, sexslavar utan värde och lydiga hundar utan samma rätt som män att tycka, tänka och tro fritt.

Här är ett axplock ur kvinnoförtryckets karta världen över.

70 % av de allra fattigaste människorna i världen är kvinnor. Av världens vuxna analfabeter är 64 % kvinnor. Bara 10 % av världens parlamentsledamöter är kvinnor, och bara 6 % av ministrarna världen över är kvinnor. Varje dag blir tusentals flickor könsstympade, och varje år mördas tusentals flickor – 5 000 enligt FN:s särskilda rapportör – när det handlar om hedersmord. En halv miljon kvinnor dör årligen i u-länderna i barnsäng, och 70 000 kvinnor världen över dör varje år för att de inte har rätt till fria och säkra aborter. Enligt en färsk rapport från FN:s befolkningsfond, UNFPA, som borde vara den största diskussionen globalt just nu är att våld mot kvinnor breder ut sig. I exempelvis Etiopien har 94 % av kvinnorna misshandlats någon gång av sina män.

Jag tycker att det känns ganska sorgligt och krasst att stå i den här kammaren och inse att mänskliga rättigheter dessvärre inte är kvinnors rättigheter i dag. De senaste veckorna har vi sett hur en global turbulens och osäkerhet trängt fram världen över, att enskilda negativa händelser kan påverka kvinnors liv. Jag talar framför allt om att kvinnofientliga Hamas vann valet i Palestina. Hamas är en terrororganisation vars grundare Mahmoud Zahar drömmer om ett Hamasistan som innebär slöjtvång för kvinnor, där kvinnans plats är i hemmet och könen inte ska beblanda sig.

Jag tänker på de satiriska nidbilderna på profeten Muhammed som publicerades i Jyllands-Posten och som väckte våldets patriarkat i arabvärlden och Mellanöstern.

Konflikten i dagens samhälle om kvinnors lika rättigheter står inte mellan islam och kristendomen. Konflikten i dagens värld om kvinnors lika värde står inte mellan öst och väst. Konflikten om att ge kvinnor och män lika rättigheter står mellan det fria liberala demokratiska samhället å ena sidan och å andra sidan ett annat samhälle, ett gammaldags patriarkalt diktatorsamhälle som vi ser framför allt i arabvärlden och Mellanöstern. Enligt Förenta Nationernas rapport *Arab Human Development Report* är kränkningarna, förtrycket och ofriheten för kvinnor allra störst i denna del av världen.

Jag kan förstå om enskilda muslimer med all rätt känner sig kränkta över nidbilderna på profeten Muhammed i Jyllands-Posten. Det är bilder som självklart var taffliga, trista och stereotypa men likväl i en liberal demokrati måste tillåtas att få tryckas. För att kvinnors rättigheter ska föras fram i världen måste just på det sättet religioner, patriarkatet och konservativa föreställningar om kvinnor och män få ifrågasättas med satir, åtlöje, humor och skarp upplysning.

Om Paulus bibelord om att kvinnan ska tiga i församlingen skulle gälla i dag skulle knappast någon av kvinnorna här kunna stå och tala högt och fritt. Om Martin Luther inte skulle ha vågat ifrågasätta kristen-

domen på sin tid skulle vi ha stannat i vår utveckling. Om man inte skulle kunna häckla delar av religionen i dag skulle inte heller religionen kunna vara fri. Kristendomen har moderniserats, och jag är helt säker på att islam kommer att gå samma väg då kvinnor och män i den muslimska världen kräver och vill ha samma rättigheter som vi har i väst.

Jag blir likväl väldigt fylld av vrede när jag hör Saudiarabiens högste andlige ledare, schejk Abd al-Rahman al-Seedes i fredagsbönen häromveckan uppmana världens länder att stifta lagar som förbjuder kränkningar av profeten och islams platser. Det är en man som samtidigt representerar ett land som förvägrar kvinnor rösträtt, att köra bil eller att ens vistas ute på stan utan ett manligt förkläde. Om det är några som är verkligt kränkta och förvägrade sina rättigheter är det saudiska kvinnor.

Irans president och mullor försöker ta billiga poäng på Muhammedbilderna och deras kränkning. Det är en diktaturregim som avrättar tonårstjejer som pussat en pojke eller förvägrar kvinnor rätten att gifta sig och skilja sig på lika villkor som män. Om det är några som är verkligt kränkta är det iranska kvinnor.

Religiösa intoleranta grupper i Pakistan ställer till våld och tumult där flera människor dör på grund på Muhammedbilderna. Det är samma grupper som sanktionerar hedersmord på unga flickor som själva vill styra sitt liv. Om det är några som är verkligt kränkta är det de pakistanska flickorna.

Det är dags att alla som kallar sig för demokrater eller feminister börjar tala klarspråk. Sluta kompromissa med kvinnors människovärde!

Vi måste försöka vara tydliga i frågor. Vi vill ha ett fritt samhälle där vi själva väljer vem vi vill älska och gifta oss med och inte pappa, präster eller patriarkatet. Det är ett fritt samhälle där kvinnor och män har lika värde och människovärdet aldrig kränks. Vi ska vara glasklara som politiker. Kränkningar av mänskliga rättigheter får aldrig och kan aldrig legitimeras med hänvisning till strukturer, kultur eller tradition.

Kvinnors rättigheter är inte heller västerländska rättigheter. Det är universella rättigheter, även om västerlandet lever upp till dem allra bäst. FN-stadgan skrev redan 1945 att kvinnor och män har lika rättigheter och värde.

Jag vill avsluta med att citera en muslimsk feminist från Nordafrika som heter Fatima Mernissi. Det är en väldigt klok kvinna. Hon har sagt en gång: Vi kvinnor i den muslimska världen avundas er i väst för att ni har rätten till fri abort och rätten att gifta er och skilja er på lika villkor. Men när kommer era kroppar i väst att upphöra att vara en marknadsprodukt?

Det visar väldigt tydligt att kvinnoförtrycket är som ett mynt. Det har två sidor. Även om kränkningarna är allra störst i arabvärlden och Mellanöstern så har västvärlden mycket att förbättra när det gäller kvinnor. Jag skäms som europé när jag tänker på sexslaveriet med unga flickor och kvinnor, vår tids slavhandel. Enligt Europol, EU:s polisbyrå, beräknas en halv miljon kvinnor varje år föras in i Europa för att säljas som sexslavar. Inte ens under den mest intensiva handeln med afrikanska slavar till Amerika under 1860-talet kom man upp i dessa höga siffror.

Herr talman! Förra våren rasade en intensiv debatt i Sverige om huruvida män är djur eller inte, en feministisk ganska inflammerad diskussion. Det är fullkomligt uppenbart för varje liberal person och varje

demokrat att så inte är fallet. Men det är väldigt sorgligt att få talare hitills, förutom på den internationella kvinnodagen, väljer att faktiskt tala om att kvinnor betraktas och behandlas som djur, brukas, missbrukas och förbrukas, varje dag världen över.

Prot. 2005/06:73
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 41 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Det var ett fantastiskt bra tal av Birgitta Ohlsson. Dock är det en fundering jag har med anledning av vad Folkpartiet tidigare i den här debatten sade om USA som den goda stormakten. När det gäller det område som vi nu talar om, Saudiarabien, Egypten, Pakistan och så vidare, är det så att USA är den goda stormakten i regionen? Det vi talar om är väl ändå att det finns korrupta regimer och diktatorer som förtrycker sin befolkning, allra mest kvinnorna. Är det inte så att den goda stormakten, som Folkpartiet vurmade för, just kramar om regimerna och inte bryr sig om befolkningen i de här länderna? Är det inte det vi borde förändra och säga: Vi kräver en demokratisering. Vi kan inte längre hålla dessa korrupta regimer under armarna. Vi måste ha mer av demokrati-främjande arbete i regionen.

Hur ser Birgitta Ohlsson på det här? Har USA den positiva roll som tidigare folkpartister i den här debatten sade i just det område som du hänvisar till?

Anf. 42 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Jo, det står väldigt klart och tydligt att de flesta brott mot mänskliga fri- och rättigheter sker i Mellanöstern och i arabvärlden. Det är där det finns länder där kvinnor inte har fått rösträtt ännu och där man kan bli stenad för att man har haft en utomäktenskaplig relation. Jag tycker att man kan vara kritisk mot många saker som har hänt i regionen. USA har varit okritiskt, men nu ser vi att det har skett en förändring med en skärpning i tonen sedan Condoleezza Rice blev utrikesminister i Amerika. Hon har varit tydligare och vågat ta upp mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter och demokrati på ett bättre sätt. Men det innebär inte att den kampen är över och att allt är fläckfritt och perfekt.

Jag tycker att det vore väldigt bra om vi här i kammaren kunde komma överens om ett stort demokratiprogram för Mellanöstern, där vi inte bara stöder enskilda politiker eller journalister utan också dem som faktiskt jobbar under jorden för att störta de här regimerna. Där har vi varit tydliga från Folkpartiets sida väldigt länge.

Anf. 43 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag håller med Birgitta Ohlsson om detta. Jag tror också att det skedde en tidigare förändring än med Condoleezza Rice när George Bush sade att de som kapade flygplanen och flög in i World Trade Center med stor majoritet kom från Saudiarabien. Så den stabilitet som USA eftersträvade genom att hålla de här regimerna under armarna var ingen stabilitet utan orsakade problem för dem. Därför har amerikanerna talat om mer demokratisering i regionen. Jag är inte säker på att de använder rätt verktyg dock när det gäller hur det ska gå till. Där borde vi från EU och från Sveriges sida naturligtvis vara behjälpliga och hjälpa till med den demokratisering som sker, gärna på det sätt som Birgitta Ohlsson skissar på. Jag tycker att det arbete vi har gjort med institut,

euroislamprojekt och så vidare är bra steg på vägen, men vi kan säkert göra mer. Jag tror nog att vi i riksdagen kan hitta former för detta.

Anf. 44 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Där vill jag fylla i att jag tycker att det är viktigt att se till att de allra mest förtryckta grupperna också nås av vårt stöd. Där upplever vi från Folkpartiets sida att vi inte har fått tillräckligt stark uppbackning från regeringen hittills. Där kan vi säkert göra mer tillsammans, till exempel ha speciella program för att stödja de studentaktivister som just nu sitter i fängelse i Teheran för att de vill kämpa för frihet eller stödja kvinnorrättsaktivister. På samma sätt som vi stöttade ANC under apartheidtiden ska vi ha program för frihet när det gäller Mellanöstern.

Anf. 45 ALF SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag tror att Urban Ahlin kan vara väldigt trygg när det gäller enprocentsmålet för biståndet. Jag hade ju förmånen att ha ansvar för biståndet när Carl Bildt var statsminister, och då lyckades vi komma upp till 1,03 % av BNI.

I samband med dessa biståndsresonemang vill jag också erinra Urban Ahlin om att det då fanns ett organ, helt fristående, som hade koll på hur biståndet användes. Ordförande var Ingemar Mundebo, och sedan var det en grupp ekonomer som var mycket framstående på internationellt bistånd och internationell ekonomi. Detta avskaffade ni det första ni gjorde 1994. Jag har egentligen aldrig förstått varför.

Nu kan man glädjande nog läsa i deklARATIONEN: ”Vi tar ansvar för hur svenska biståndsmedel används. En ny myndighet ska kontrollera” och så vidare. Det hade dugt med den vi tillsatte, men den dög inte för er. Det är dock bra att ni efter mer än tio år kommer till insikt.

Herr talman! Det har talats mycket här om neutralitet och alliansfrihet. Ofta används detta som argument för att Sverige därmed skulle vara väl skickat att engagera sig när man ska hitta kompromisser och diplomatiska lösningar till konflikter. Jag tycker för min del att Norge och Finland märks mycket mer i sådana sammanhang, och det är bara att gratulera. Nu begär jag inte att Ahlin eller någon annan ska säga att jag har rätt i denna känsla, men jag har ju rätt att hysa den.

Jag har många gånger förvånats över och frågat mig vad det beror på att Sverige inte finns med mer i dessa sammanhang. Jag har undrat om det inte kan bero på Olof Palme. Detta var ju hans starkaste gren – det utrikespolitiska engagemanget – och efterföljande statsministrar har sedan känt sig lite ängsliga för att bli jämförda med honom. Jag tycker alltså att Sverige skulle skruva upp, eller vad man nu ska använda för verb, diplomatin mycket mer. Om det nu är så till gagn att vara neutral och alliansfri borde det märkas mer än vad som är fallet.

Nu behöver ingen här någon repetition av de senaste veckornas händelser utifrån Jyllands-Posten. Vi känner dem väl. Jag tycker för min del att kommentatorbåsen och åskådarläktarna redan är överfulla och att vi i stället måste ställa frågan: Vad gör vi? Vi har i dag hört den ambivalenta diskussion som ständigt förs i massmedierna: Vi har all förståelse för att muslimerna känner sig kränkta, men samtidigt håller vi mycket styvt på yttrande- och tryckfriheten – och det ska vi naturligtvis fortsättningsvis göra, ingen tvekan om det. Men vad kan vi då göra?

I deklARATIONEN skrivs det att vi ska se till att få dialog, att vi ska stärka dialogen. Det är verkligen någonting som jag i allra högsta grad vill understryka. Jag tycker dock inte att regeringen lever upp till det, i varje fall inte hittills – det kan hända att det är en ny dag i morgon med nya ansatser, och då får man vara glad för det. Här nämndes av Cecilia Wigström att ni skulle stänga generalkonsulatet i Istanbul. Det skulle Göran Persson göra. Jag minns vilken fajt vi fick ta när ni stängde ambassaden i Tunisien, detta moderata muslimska land där Olof Palme och Habib Bourguiba hade skaffat sig väldigt goda relationer sinsemellan. Varför gjorde ni det?

Här talar man om mänskliga fri- och rättigheter, och låt oss fortsätta att stryka under hur viktiga dessa är i utrikespolitiken. Men varför, Urban Ahlin, stängde ni då ambassaden i Vatikanen? Varenda diplomatiskt ärlig person vet ju att man via Vatikanen kan få en insikt om hur det står till med mänskliga fri- och rättigheter världen över som man annars inte kan hämta hem, men den ambassaden stängde ni. Ska ni nu börja öppna ambassader igen? Jag tycker att det är lite tveksamhet, det som sägs.

Låt mig nämna i all hast – tiden går alldeles för fort – vad Österrike har gjort på detta område. Mellan den 14 och den 16 november i fjol samlades 2 000 delegater i Wien för att resonera och konferera under mottot Islam i en pluralistisk värld. Statschefer, högsta företrädare för världsreligionerna och kyrkliga dignitärer var där och fanns i talarstolen på Wiener Hofburg. Frågorna var: Kan terrorism på något sätt relateras till islam? Går det att förena demokrati i länder som håller sig med muslimska författningar? Kommer vi att få se religionsfrihet i länder där islam är vad man skulle kunna kalla statsreligion? På denna typ av frågor, menar jag, måste vi höra vilka svar vi får från muslimskt håll.

Österrikes president Heinz Fischer inledningstalade. Där var Irans före president Khatamini och höll ett intressant anförande. Fredspristagaren Shirin Ebadi trodde att det mycket väl går att förena demokrati och mänskliga rättigheter med islam. Samma ståndpunkt förfäktade en av de ledande turkiska teologerna och historikerna. Iraks president Talabani var där. Afghanistans president Karzai var där. Den ortodoxe ekumeniske patriarken Bartholomaios I från Konstantinopel var där. FN, USA, Egypten, Libanon, Malaysia etcetera var där.

Var Sverige där? Det är en fråga som jag väldigt gärna skulle vilja ha svar på.

Värdet av religionsdialog, av att utbyta synsätt, underströks förstås. Detta är något som måste få sin chans. Svårigheter och missförhållanden dryftades under denna kongress i Österrike. Det märkliga var att man nästan var enig om att problemen inte var religionernas fel utan politikernas. I allra högsta grad tyder ju detta på att politikerna är i skuggan när det gäller att skapa dialoger.

Herr talman! Här tycker jag att det finns mycket att göra.

Nu glädde det mig väldigt mycket att höra Urban Ahlin tala om Turkiet. I den frågan har jag – jag hoppas att Urban Ahlin har tagit del av den – skrivit en enskild motion. Jag har skrivit många motioner, men den här motionen är bra – observera att jag säger så för att inte framstå som alldeles för egocentrisk. Jag hoppas att Urban Ahlin och jag kan enas om att göra någonting i linje med vad som sägs där, nämligen att vi bilateralt ska bry oss om och skaffa en relation till Turkiet på alla nivåer och i alla

avseenden. Jag tror dessutom att det skulle vara väldigt gagneligt för integrationen i vårt land och för förståelsen. Det är förståelse som behövs. Det är att bygga broar av ömsesidighet som är angeläget.

Jag hann ju med hela mitt anförande här, i varje fall det mesta.

Jag hoppas, Urban Ahlin, att detta nu inte faller bara för att motionen kommer från ett annat håll än det egna. Det är ju inte så att vare sig Ahlin eller jag uppfinner hjulet, men tillsammans kanske vi kan hitta något positivt. Jag tror att det skulle vara till gagn för EU att se att Sverige här tog ett initiativ i linje med Österrikes. Jag skulle gärna vilja ha ett ja redan i dag på den punkten, för jag tror att Urban Ahlin har mandat att ge det.

Anf. 46 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Först ska jag säga något om biståndet. Även om man har stolta traditioner att falla tillbaka på kan man ju inte vila på gamla lagrar, utan man måste vara klar över att det blir så i framtiden också. Det hade väl varit lämpligt om alliansen redan före valet hade kunnat deklarerat att man ska klara av enprocentsmålet. I alla fall gör det mig nervös att man inte klarar av att skriva det.

När det gäller Turkiet och din motion lovar jag att i bästa samarbete med Holger Gustafsson, utrikesutskottsledamot för Kristdemokraterna, ta en titt på den. Jag håller med dig i allt du säger, och jag tycker att det är väsentligt att Sverige utvecklar just det samarbete med Turkiet som du talar om. Det var ju det som var tanken med vårt generalkonsulat och vårt institut i Istanbul och allt annat arbete som vi har där. Jag håller också med om att detta är en nyckelfråga för framtiden när det gäller dialogen i regionen. Här skulle Sverige kunna ha en bra roll.

Det tredje – tyvärr är det ont om tid, så jag kan inte ge något uttömmande svar – är din känsla att vi inte deltar i lika många medlande insatser i världen längre. Jag skulle vilja säga att jag är helt övertygad om att vi deltar i lika många fredsbevarande operationer, militära operationer och så vidare. Jag har dock också samma känsla som du av att antalet medlande operationer har minskat. Jag tror helt enkelt att det beror på att vi under Olof Palmes tid hade det kalla kriget. Det var Sovjet som stod mot USA, och det fanns ett litet antal länder som hade förmåga att bidra militärt och också hade kunniga tjänstemän, diplomater och andra som kunde medla.

Anf. 47 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag ska inte vara cynisk men det är klart att jag förstår att Urban Ahlin inte vill tala om gamla lagrar när det gäller bistånd. Då är ni ju nere på 0,7 %, och det är inte särskilt mycket att skryta över. Jag menar ändå att man kan använda det exemplet från 1991–1994. Jag kan i varje fall försäkra Urban Ahlin att vad på mig ankommer vet jag väldigt väl vad jag vill i de här frågorna. Det är ingen tvekan om det.

Sedan håller Urban Ahlin med mig om det jag har sagt om Turkiet. Ibland blir man lite rädd för att vi håller med varandra och det sedan inte blir något mer. Låt oss nu se till att det sker något konkret på det här området. Man kan alltså märka nere i EU att det dras åt ett annat håll än de sju riksdagspartierna här är överens om. Då kan man inte vänta tills de har punktut sina program utan jag tycker att vi ska vara snabbt ute.

Jag tror alltså att om Sverige hissar fanan högt i den här frågan kommer det att spela roll både bland kristdemokrater och bland socialdemokrater liksom bland andra ”krater” nere i EU.

Sedan menar jag att det även efter kalla krigets dagar finns alla förutsättningar att syssla med medlande insatser. Som jag nämnde tycker jag att Norge och Finland är långt framme.

Anf. 48 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Att 0,7 % inte är något att skryta med håller jag med om, men det var också en av de största ekonomiska kriser vi har haft.

När det gäller Turkiet har vi i utrikesutskottet en arbetsgrupp om den muslimska världen. Vi förbereder just nu ett betänkande som just handlar om hur vi ska förbättra denna dialog och ha ett samarbete. Där tror jag att din motion passar alldeles utmärkt. Vi är inte alls främmande för att ha en hel del tillkännagivanden till regeringen om vad som behöver göras rent praktiskt. Det är inte bara så att politiker talar utan vi vill också komma fram med konkreta förslag som gör att man kan arbeta med detta.

När det gäller kalla kriget håller jag med dig om att det skulle ha kunnat göras mer insatser. Jag hann inte avsluta min tankegång där, men poängen är att jag tror att många på Utrikesdepartementet efter att kalla kriget upphörde trodde att förfrågningarna skulle fortsätta i samma strida ström. Norge och Kanada är lyckosamma med detta. Men de slåss också om att få ta medlande uppgifter.

Jag tycker att det var vägledande det Laila Freivalds sade i dag att vi ska utse fler sändebud och att vi ska avsätta mer resurser för att kunna göra de insatserna. Jag tror att vi helt enkelt blev fångar i vår egen framgång under kalla kriget. Sedan förändrades världsbilden totalt och därmed förändrades också våra förutsättningar att medla. Operationer har vi varit med i. Vi har gjort vad vi har kunnat, men vi har suttit lite för länge och väntat på att telefonen ska ringa för att vi ska medla. Det tror jag har varit en felaktig strategi.

Anf. 49 ALF SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Detta erkännande från Urban Ahlins sida tycker jag är balsam att höra. Sedan blir man lite ängslig. Här ska utses fler sändebud samtidigt som vi har stängt, som jag tycker, för Sverige väldigt viktiga ambassader. Jag tycker alltså att det var ett väldigt misstag att stänga ambassaden i Tunisien, ett väldigt misstag att stänga ambassaden i Vatikanen och för övrigt också i Libanon.

Men jag är också överens med Urban Ahlin om att det efter kalla krigets dagar egentligen fanns större förutsättningar att låta diplomatin få sin chans än som var fallet under den låsning som kalla kriget och det imperietänkande som då fanns från två håll innebar.

Men jag har, som sagt, nästan uppfattat det som om Urban Ahlin har yrkat bifall till min enskilda motion, och då kan man ju inte vara mer än nöjd.

Anf. 50 BERNDT EKHOLM (s):

Fru talman! Jag ska försöka klara av tre frågor, nämligen relationen till den muslimska världen, något om FN-reformerna och faktiskt vilken roll riksdagen kan spela i diplomatin.

Den globalisering som vi har genomgått under längre tid ökar våra kontaktytor. Den ger oss snabbare information. Den skapar gränslöshet. Den för oss närmare varandra. Men den medför också att vi måste få en insikt om ökad hänsyn, att vi ska försöka förstå varandra, att vi behöver mer kunskap och att vi kan visa varandra respekt.

Vi sekulära nordbor inser nog inte att vi är ganska unika i världen. Religionen spelar normalt sett en väldigt stor roll var vi än befinner oss i världen. Men vi kan nog säga att den inte gör det i den norra hemisfären, även om man nog inte ska inbegripa USA i det fallet. Det tycker jag att Muhammedkarikatyrerna har visat. Våldet som har följt i deras spår måste med all kraft fördömas. Men bakom finns också frågan om identiteten i religionen. Profeten får inte avbildas. Att skända profeten blir att smutskasta alla muslimer, för profeten är en av dem. Han talade till och med samma språk. Man måste faktiskt visa respekt för människors innersta, för det som människor håller heligt. Till det hör religionen.

Det är inte okej att sprida fördomar och främlingsfientlighet. Det måste bekämpas. Det är inte okej att trampa på en redan utsatt grupp. Hade det gällt angrepp på judendomen hade reaktionen blivit minst lika stark, om inte starkare. Vi måste se på alla religioner på samma sätt.

Yttrandefriheten är demokratins livsnerv. Men det följer också ett ansvar med yttrandefriheten. Med rättigheter följer skyldigheter. Yttrandefriheten är inte oinskränkt. Ska den få användas på ett destruktivt sätt? Vad ger det? Det försvårar uppenbart i alla fall kulturmötet som globaliseringen kräver att vi kan hantera.

Bakom den reaktion vi har sett finns naturligtvis mycket mer. Världens muslimer har varit utsatta och är utsatta för en mycket förödmjukande behandling. De betraktas på många ställen i världen, inte minst i den utvecklade världen, som andra klassens medborgare. Det blir ju så om man visar teckningar där muslimer ser ut som om de vore terrorister.

Talar man om kriget mot terrorismen och vänder sig mot den muslimska världen är budskapet solklart. Det förstår ju muslimerna. Det är klart att det skapar förödmjukelse. Självklart skapar det mer terrorism.

Palestinakonflikten och behandlingen av palestinierna är en annan orsak till reaktionen. Den som har varit vid en *checkpoint* och sett hur israeler kan behandla både muslimer och kristna för den delen, men mest är det muslimer, eller som har stått vid den mur eller det stängsel som finns förstår vilken frustration ett fängelse skapar. Senast hade vi behandlingen av muslimer i Irak. Var det i går eller i förgår vi såg hur brittiska soldater har behandlat människor? Eller Guantánamo! Det är klart att det finns en uppdämd ilska och vrede bakom all denna västerlandets dominans som flödar in över den muslimska världen.

Men där är också behandlingen av muslimerna i deras egna länder. De lever under förtryck och fattigdom. Många har inte jobb. Jag tror att nästan hälften av alla högstskoleutbildade i Egypten inte får jobb – hälften! Bristen på demokrati och mänskliga rättigheter har jag redan nämnt.

Inför den här situationen och det som har hänt kan inte vi sitta med armarna i kors. Det finns risk för konfrontation som förstärker islamofobi, som skapar främlingsfientlighet och rasism. Om man visar en bild på Muhammed med en bomb i huvudet är ju budskapet solklart – muslimerna är terrorister hela bunten. Det handlar inte bara om en teckning av Muhammed utan det handlar om hets mot folkgrupp. Ingen tvekan på

den punkten. I Sverige har vi lagstiftning när det gäller hets mot folkgrupp som förmodligen inte skulle räcka till. Man kan diskutera om den borde vara starkare. Man kan inte hävda att en sådan teckning har något annat budskap. Då är man blind. Då förstår man inte hur det här tolkas i den muslimska världen.

Viktigast av allt är att vi förändrar attityden, vårt sätt att se på varandra, att vi inser att vi måste skapa respekt för varandra och för varandras kulturkrets. För det behöver vi kunskap och vi behöver dialog. I den dialogen är det väldigt viktigt, vilket vi sekulära nordbor också har väldigt svårt att inse, att kunna någonting om kultur och religion, att sätta sig in i detta och att förstå. Det måste ingå i en sådan dialog.

Regeringen har gjort en hel del. Euro–islam-projektet är jätteviktigt. Förintelsekonferenserna med sitt MR-perspektiv är också oerhört viktiga. Vi har dialogcentrum. Det som är omnämnt här är Istanbul, Svenska Institutet i Alexandria, Anna Lindh-stiftelsen inom ramen för Barcelona-processen, där vi för övrigt har en parlamentarisk församling som jag själv deltar i som kan betyda mycket. Någon har också nämnt, jag tror det var Holger Gustafsson, att vi har en arbetsgrupp i utrikesutskottet som arbetar med de här frågorna.

FN kan säkert spela en viss roll. Det tillkommer nu en omformning av MR-rådet. Jag är inte alls främmande för att detta MR-råd också kan diskutera religionsfrågor. Varför skulle de inte kunna göra det?

Nu är jag inne på FN-reformen. Jag ska bara rubrikmässigt, för tiden rinner i väg så fort, nämna hur viktigt det är att vi får ett effektivt MR-råd, att den fredsbyggande kommissionen sätts i sjön, att vi får konventionen mot terrorism – det är illa att den inte redan är där – att vi får ett reformerat säkerhetsråd, där världen blir mer representativ och inga mer veton finns, att utvecklingsagendan tas på allvar så att vi lever upp till de millenniemål vi har och att i linje med det också Ecosoc i FN reformeras. Vi ska gärna också få det nya fackorganet som diskuteras på miljösidan.

I det här sammanhanget har Sveriges regering spelat en stor roll. Jan Eliasson spelar en stor roll. Men vi parlamentariker kan också spela en roll i diplomatin och i att diskutera FN-reformerna i världen.

Riksdagsledamöterna utnyttjas i mycket ringa grad i diplomatin. Det lämnar vi över till regeringen och regeringens myndigheter. Här finns en enorm resurs. Utskottens resor ska självklart inte bara användas för studier, utan de ska användas för uppdrag i världen. Vi ska ha ett budskap med oss, precis som de amerikanska senatorerna eller kongressmännen.

Det finns mängder med delegationer. I Interparlamentariska unionen, som jag själv jobbar i, möter vi två gånger varje år 100 länders parlamentariker. Vilken arena att föra överläggningar i och föra ut ett svenskt budskap i om demokrati, mänskliga rättigheter och andra frågor! Det finns också en parlamentarisk delegation runt Medelhavet där vi kan ta upp de nu aktuella frågorna.

Vi är 349 enskilda ledamöter. Det är en enorm resurs. Parlamentariernas friare roll bör naturligtvis utnyttjas. Vi har ett enormt parlamentariskt kontaktnät, och många av oss har ett delvis större kontaktnät än vad regeringen kan erbjuda. Det bör vi ta vara på.

Just det här ämnesområdet kommer upp i kväll på Utrikespolitiska klubbens möte i riksdagshuset under temat Riksdagens internationella ambitioner.

Anf. 51 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Det är bra att Berndt Ekholm talar om tolerans och betydelsen av kultur och religion. Men jag tycker att Berndt Ekholm förlorar lite fokus. En viktig del i händelserna efter karikatyrteckningarna – som man kan ha många olika uppfattningar om – är att stater, diktatorer, har använt sig av dem för sina egna syften. Det är inte bara islamister utan även regeringar, till exempel Syriens regering och Saudiarabiens regering, använder sig av dem. Människorna där – det vet säkert Berndt Ekholm också – lever i ett *fear society*, som Sharansky skriver i sina böcker. Ett *fear society* innebär att det finns tre kategorier av människor. Det är en kategori som stöder regimen. Det är en kategori som är dubbeltänkare, *double thinkers*, som tycker något men inte vågar. Sedan finns det en tredje kategori som är dissidenter. De åker naturligtvis i fängelse.

Är det inte viktigt, Berndt Ekholm, att vi vrider fokus så att vi säger att mänskliga rättigheter och demokrati är viktigt för dessa människor?

Anf. 52 BERNDT EKHOLM (s) replik:

Fru talman! Svaret är ja. Självklart ska vi göra det. Men när vi kommunicerar med de olika kulturkretsarna, i det här fallet arabvärlden, måste vi ha förmågan att sätta oss in i hur de tänker och hur vi ska närma oss dem. Hur ska vi diskutera?

USA har försökt med det som kallas *greater Middle East initiative*. Jag har förstått på mina resor att det är uppenbart att man har försökt att pådyvla arabvärlden sina värderingar. Det är dömt att misslyckas. Det måste bli ett erbjudande: Så här fungerar vi i vår värld. Så här arbetar vi med demokrati och mänskliga rättigheter.

Man måste skapa ett intresse så att det hela sedan kommer inifrån. Det går inte att diktera att de ska göra som vi gör och tro att det ska bli någon framgång med det. Då skapar man inte den förståelse och ödmjukhet som krävs i en relation. Men ingen tvivlar på budskapet om demokrati och mänskliga rättigheter från något parti i riksdagen.

Anf. 53 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Syftet är gott och rätt. Jag kan instämma i mycket av det som Berndt Ekholm säger. Men för att man ska få kraften inifrån i ett sådant samhälle, där människor är livrädda för att uttala sig, inte ens vågar uttrycka sig för sina närmaste eftersom de är rädda för att bli angivna, behövs det en viss inre storlek på massan innan revolten kommer. Det inträffade i Sovjet. Det håller på att hända i Kina. Vi ska naturligtvis hjälpa till så att det händer även i diktaturerna i arabvärlden. Det är inte av Gud givet att araber och muslimer ska leva i diktaturer. De människorna har samma önskemål, känslor och längtan som vi.

Men det räcker inte riktigt med att säga att det måste komma inifrån. Vi måste också hjälpa till.

Anf. 54 BERNDT EKHOLM (s) replik:

Fru talman! Vår främsta väg är att med dialogen som instrument, med en ömsesidighet i samtalet, vinna varandra för förståelse för varandras sidor. Kanske arabvärlden kan lära oss något om hur vi hanterar droger, hur vi skändar kvinnor och hur vi ser på pornografi. Kanske i det mötet de kan lära sig något om vad demokrati är, vilka vinster det är med de-

mokrati, vilka vinster det är med yttrandefrihet och så vidare. Det är den ömsesidigheten som är jätte viktig.

Vi måste ha ett litet mått av självinsikt, det vill säga att vårt samhälle inte är något paradiset. Det kan man säga oavsett vilken regering vi har. Eller hur? Vi måste ha en liten beredskap för att också lyssna på vad de har att säga oss. Då kan vi nå fram med vårt budskap.

Anf. 55 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Att be om ursäkt är en signal om att man ångrar något som man har gjort eller något som man har underlåtit att göra. När statsminister Göran Persson inför kammaren bad om ursäkt för regeringens hantering av tsunamikrisen var det en signal om att han ångrar något. Vad han ångrar kanske kommer att visa sig vid konstitutionsutskottets utfrågning i morgon.

Den danska statsministern eller regeringen kan inte be om ursäkt för publiceringen av karikatyrer i en dansk tidning. Regeringen har inte ansvar för publiceringen. Statsministern kan kritisera teckningarna eller beklaga deras innehåll, men om han ber om ursäkt betyder det att han ångrar att Danmark har tryckfrihet, att han inte har inskränkt tryckfriheten. Det är anledningen till att den danska regeringen, och danska politiker över huvud taget, inte ber om ursäkt i det här sammanhanget.

Därför är det också omöjligt för oss i Sverige, i regering och riksdag, att be om ursäkt om den svenska tryckfriheten utnyttjas på ett sätt som väcker protester. Det betyder naturligtvis inte att tryckfriheten är obegränsad i Sverige heller. Man får inte förtala enskilda och man får inte bedriva hets mot folkgrupp. Bestämmelserna kom till mot bakgrund av erfarenheterna under andra världskriget om var det kan sluta om man tillåter hets mot människor med ett visst etniskt ursprung eller med en viss religion. Vi har sedan lagt till med en viss sexuell läggning.

Naturligtvis ska bestämmelsen skydda även andra religiösa grupper, till exempel muslimer, som inte fanns i Sverige i någon större omfattning under andra världskriget, eller personer med viss sexuell läggning. Men om något som publiceras i Sverige uppfattas som rasistiskt eller religiöst motiverad hets mot folkgrupp ska det prövas på rättslig väg. Det ska inte föranleda politiska ingripanden av regeringen.

Med anledning av vad Berndt Ekholm sade nyss vill jag påminna om att Justitiekanslern, som är den som ska pröva detta, har prövat frågan om karikatyrerna. Han har funnit att de inte är hets mot folkgrupp i den svenska lagens mening. Detta har naturligtvis varit motiveringen när den danska regeringen har avstått från att be om ursäkt. Det hade varit klädsamt om den svenska regeringen hade markerat solidaritet med den danska regeringen i det avseendet, i stället för en, som jag tycker, ganska snål kritik mot den danska statsministern för att han inte vid ett visst tillfälle träffade ambassadörerna från de muslimska länderna för att förklara detta. Det har han för övrigt senare gjort.

När det gäller yttrandefrihet är Danmarks sak vår, som Birgitta Ohlsson uttryckte i kammaren för en kort tid sedan.

Som redan har sagts har förbittringen över karikatyrerna blåst sönder och utnyttjats av odemokratiska regimer för att leda bort uppmärksamheten från förtrycket i deras egna länder och deras egna misslyckanden.

Till bilden hör naturligtvis också att de som mest högljutt kräver respekt för sin egen religion i det här fallet inte precis låter sin egen agitation präglas av respekt för andra religioner. Det minskar naturligtvis också förståelsen för de våldsamma protesterna.

Bristen på uttalad nordisk solidaritet i den här frågan har tyvärr givit argument för dem som vill dödförklara det nordiska samarbetet. Vi återkommer ju senare här i kammaren till en diskussion om det nordiska samarbetet. Det finns de som anser att det nordiska samarbetet har spelat ut sin roll nu när vi är med i EU. Den uppfattningen delas förvisso inte av den gäst som vi hade i utrikesutskottet i går, nämligen Islands utrikesminister som också är ledare för det konservativa partiet i Island, Självständighetspartiet, och inte heller av statsministrarna i vare sig Island eller Norge. De ser det nordiska samarbetet som ett sätt för Norge och Island att få en kanal in i EU:s beslutsmaskineri vid sidan av det värde som det nordiska samarbetet har i sig självt.

Personligen ser jag fram mot den dag då alla de nordiska länderna är med både i EU och i Nato och har anslutit sig till eurosamarbetet. Oavsett hur det går med den saken behövs det ett starkt Norden i EU. Det behövs för att göra EU mindre råbarkat kapitalistiskt och mer socialliberalt, som jag vill uttrycka det. Man kan också uttrycka det som att det, om man vill försvara den nordiska välfärdsmodellen i vid mening, behövs ett starkt Norden inom Europasamarbetet. Självklart har det nordiska samarbetet också ett starkt värde när det gäller det som man kan kalla för det traditionella inomnordiska samarbetet för att skapa ett gränsöst Norden och för att stärka vår kulturella, ideologiska och idémässiga gemenskap.

Det här ska ju vara ett meningsutbyte. Därför vill jag något kommentera Urban Ahlins fråga, även om han har lämnat kammaren.

Han frågade: Är militär styrka verkligen lösningen på världens problem?

Mitt svar är: Låt oss inte vara naiva. Det behövs naturligtvis både militär styrka hos demokratierna och bistånd och en demokratisk dialog. Militär styrka behövs till exempel för att stoppa folkmordet i Darfur. Där räcker det uppenbarligen inte att vi säger att vi för en dialog, något som Gunilla Carlsson tog upp väldigt effektivt tidigare. Självklart ska man pröva dialog och bistånd innan man ingriper militärt, men här behövs militär styrka. Den behövdes för att stoppa mordandet i Bosnien och Kosovo. Det inser naturligtvis Urban Ahlin också. Spela därför inte upp en falsk motsättning. Demokratierna måste ha militär styrka. Det är inte lösningen, men det är en nödvändig del av lösningen på samma sätt som polisen inte ensam är lösningen på brottsligheten, men vi behöver polis för att förebygga och beivra brott.

Anf. 56 BERNDT EKHOLM (s) replik:

Fru talman! Det finns mycket man kan replikera på, men jag hinner inte allt.

Jag börjar med frågan om karikatyrerna. Vi är överens om hur lagen har tillämpats. Jag menar att det tål att fundera på vad som är rimligt. Om man avbildar profeten Muhammed med en bomb i huvudet eller tänker sig en liknande parallell till judendomen exempelvis är det enligt min

mening hets mot folkgrupp. Jag tycker att vi behöver fundera över var gränserna ska gå innan vi sårar människor så djupt.

När det gäller regeringens ingripande har utrikesministern varit väldigt tydlig med att detta inte är något politiskt ingripande. Det är inte regeringen som har stängt sidan. Folkpartiet kan försöka driva det i en annan riktning, men jag tror inte att det kommer att ha någon framgång.

När det gäller frågan om den danska regeringen vill jag säga att om den hade varit klok hade den naturligtvis visat respekt för att dessa ambassadörer ville tala med regeringen, vilket de inte fick. Jag har av de svenska muslimerna i Sverige förstått att de är väldigt glada för att vår regering har visat sådan öppenhet mot muslimerna och fört så många samtal med dem att de fått chans att komma fram i en dialog. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har den dialogen.

Anf. 57 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! Jag känner inget behov av att kritisera den danska regeringens hantering av det här. Jag tycker att det hade varit klädsamt om den svenska regeringen och alla partierna hade gjort ett klart uttalande av solidaritet med Danmark.

När det gäller yttrandefrihet är Danmarks sak vår, som Birgitta Ohlsson sade. Det hade varit klädsamt om det hade framgått i stället för en ganska snål kritik mot den danska statsministern.

Vi kan självklart fundera över om vår lagstiftning är helt adekvat. Vi har ju fått lära oss att man kan säga att en viss sexuell läggning är en cancersvulst i Sverige. Det kan man säga utan att det anses vara hets. Vi har anledning att fundera över det, men vi har inte, som riksdagsledamöter, anledning att ifrågasätta JK:s bedömning i det här fallet. Det tycker jag. Det viktiga i det här sammanhanget är att vi försvarar tryckfriheten samtidigt som vi är beredda till en dialog och absolut understryker att de flesta, oavsett religion, särskilt nu när det också gäller muslimer, naturligtvis vill ha ett fredligt demokratiskt samhälle.

Anf. 58 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Svensk biståndspolitik är en viktig del i arbetet för att tränga undan fattigdom och hiv/aids. För att lyckas med det måste utvecklingsmålen genomsyra hela den svenska utrikespolitiken, inklusive handelspolitiken samtidigt som bistånds nivåerna höjs, fokuseringen ökar och kvaliteten på biståndet bibehålls eller höjs.

Regeringen bygger nu ett modernt utvecklingsarbete, sade utrikesministern tidigare i dag. Det kanske kan tyckas vara en lek med ord. Världens stater har lovat att de så kallade millenniemålen ska vara uppnådda senast år 2015. Huvudmålet är att halvera antalet fattiga i världen.

Jag och Kristdemokraterna tycker att det är bra att det äntligen finns konkreta internationella mål. Konkreta mål gör att man kan ställa upp mätbara mål och sedan utvärdera om det svenska biståndet verkligen går till de mest behövande.

Att tre miljarder människor lever på mindre än två dollar om dagen är en moralisk katastrof. Cirka en miljard människor saknar tillgång till rent vatten. I 25 länder lider fler av hungersnöd i dag än för tio år sedan. Antalet undernärda barn är fördubblat i Kenya. Allt enligt Unicef.

Torkan gör att boskapen dör och människorna står maktlösa inför det faktum att deras viktigaste resurs för överlevnad nu försvinner. Barn, gravida och ammande kvinnor är de mest utsatta. Regeringen har utlyst katastroftillstånd och vädjar om hjälp med mat och andra förnödenheter. Ropet kommer från Kenya.

Listan över länder där barn lider och svälter kan göras lång, också över orättvisor i vår värld. Vi måste kraftfullt öka ansträngningarna. Den rika delen av världen har misslyckats. Den politiska viljan har saknats. Den finns inte trots det mål som världen har satt upp.

Fru talman! Människor som lever i svält, fattigdom och krig löper också större risk att drabbas av sjukdomar. Var femte sekund smittas någon av hiv. Unicef uppskattar att uppemot 18 miljoner barn som lever i länder söder om Sahara kan mista en eller bägge sina föräldrar på grund av aids fram till år 2010. Spridningen av hiv/aids kan bara stoppas genom nätverk, av stater och organisationer som är helt inriktade på att förebygga och bekämpa epidemin.

Krossa den stigmatisering som smittade människor lider under och se till att även fattiga har tillgång till bromsmediciner.

Det bör också sägas att kampen mot aids inte enbart handlar om kondomer och bromsmediciner. Det handlar om information, förändrade sexualvanor och inte minst om värderingar, att kvinnor måste få bestämma över sina kroppar och sin sexualitet, att våldtäkter bekämpas och att trohet och färre partner uppvärderas.

Fru talman! Det som måste genomsyra svensk och internationell biståndspolitik är fokus och långsiktighet. Nu ligger fokus på den extrema fattigdomen och på hiv/aids, och det är bra. Men detta mål måste också ligga fast till dess att såväl den extrema fattigdomen som hiv/aids har utrotats. Och det duger inte att vi politiker helt plötsligt byter fokus. Ryckighet underminerar både kvalitet och effektivitet i biståndsarbetet.

Jag är fullt medveten om att det finns många viktiga och behjärtansvärda biståndsinsatser som fokuserar på annat än extrem fattigdom och kampen mot hiv/aids. Själv brinner jag för många av de frågor som inte är direkt relaterade till just fattigdomen. Men här gör många frivilligorganisationer, kyrkor och församlingar stora insatser. Och för att göra dessa engagerade människors viktiga arbete ännu mer verkningsfullt vill vi kristdemokrater införa avdragsrätt för gåvor.

Fru talman! Om svenskt bistånd ska göra nytta måste färre länder få mer. Större fokus måste läggas på de extremt fattiga länderna. Jag delar OECD:s åsikt att Sverige måste koncentrera biståndet till färre länder. Det är bara då som vi kan göra betydelsefulla insatser. Men som vanligt lyssnar Socialdemokraterna inte på kritik utifrån. Regeringen Persson vet ju alltid bäst. Sverige hade för några år sedan verksamhet i 112 länder. I dag har Sverige verksamhet i 111 länder trots OECD:s kritik.

Slutligen vill jag nämna lite grann om biståndet till Uganda. När jag var på besök i Uganda sade en kvinnlig parlamentariker till mig: Visst är det märkligt att människor i vårt land svälter och att det är ett sådant elände trots att vårt land är så grönt?

Regeringen har fått skarp kritik för att den var så senfärdig att frysa budgetstödet till Uganda. Och det finns verkligen fog för den kritiken. Uganda är nämligen ett av världens mest korrumpade länder, ett land där civila torteras och förtrycks.

Enligt de senaste rapporterna som kom för några veckor sedan utsätts 60 % av de unga flickorna i norra Ugandas flyktingläger för ständigt sexuellt våld. Rebellerna rövar bort flickorna och gör dem till sexslavar. Men övergrepp begås även av Ugandas egna regeringssoldater. Det är avskräckande att svenska biståndspengar har gått direkt in i det korrupta Ugandas statskassa trots att vetskapen om övergreppen har funnits under väldigt lång tid.

Redan 2004, alltså för två år sedan, riktade jag i en interpellationsdebatt med utrikesminister Laila Freivalds kritik mot att Socialdemokraterna i ena stunden kritiserar våld och övergrepp och i andra stunden öser biståndsmedel över Ugandas president. Då var det ingen reaktion. Nu har biståndet frysts till en del.

Jag vill också säga att budgetstöd, trots den kritik som jag har mot Uganda, i grunden är bra men att budgetstöd ställer mycket höga krav när det gäller utvärdering och uppföljning. Och där har Sverige ett ansvar att följa upp de biståndsmedel som man ger till den fattiga världen.

Anf. 59 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill redan inledningsvis understryka att jag välkomnar utrikesminister Laila Freivalds inledning i utrikesdeklarationen. Jag skulle kunna peka på många andra områden som är särskilt viktiga och som berör mig särskilt. Men mot bakgrund av världshändelserna vill jag ändå säga att jag välkomnar utrikesministerns ställningstagande när det gäller hanteringen av och frågan om de provocerande teckningarna som vi alla har kunnat följa. Jag hoppas att vi alla var och en där vi befinner oss tar möjligheterna till dialog under dessa dagar men även framdeles.

Fru talman! *Sveriges nordiska, europeiska och globala engagemang i en föränderlig värld* hette den broschyr som den borgerliga oppositionen har kämpat med så länge men ändå presenterade så hastigt i Sälen tidigare i år. För dem som har haft för vana att följa kammarens debatter och hört storstilade utfästelser om biståndets nivå så visade sig sanningen här. Moderaterna har segrat, och Folkpartiet och Kristdemokraterna är glada över att få ha sina partisymboler med på rapportens framsida. Men när ska biståndets vänner inom oppositionen träda fram och ha en mening gentemot den politiska linje som nu har segrat? Nej, tysta sitter ni här i kammaren hukande under partidisciplinen och undviker den här debatten er emellan.

För dem som har för vana att följa kammarens debatter och har hört storstilade utfästelser om SRHR-frågorna om kvinnors rättigheter så visar sig sanningen också här. De högerkristna inom borgerligheten har segrat, och resten är glada över att få ha sina partisymboler på framsidan av den här broschyren. När ska feministerna inom oppositionen träda fram och ha en mening gentemot den politiska linje som nu har segrat? Nej, tysta sitter ni här i kammaren hukande under partilinjen och undviker att ta debatten med varandra.

Fru talman! Regeringen har tagit fram en policy – Sveriges internationella politik för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Läs den, och granska och jämför med oppositionens politik som manifesterades i den broschyr som jag nämnde. Ett dokument är oroväckande tomt, medan ett är fyllt med ställningstaganden som jag välkomnar och som hela kammaren borde välkomna. Det är dags att börja jämföra regeringens,

Socialdemokraternas och borgarnas linje när det gäller SRHR-frågor och kvinnors rättigheter.

Med anledning av debatten här i dag har riksföreningen Forum för familj och människovärde ett möte med den vatikanska ambassadören. Det finns ledamöter från Kristdemokraterna och Moderaterna – jag kan inte alla. Det är alltmer organiserade strömningar inom borgerligheten som kommer till uttryck. De har kommit att väga mer än kvinnors rättigheter, mer än SRHR-frågorna inklusive rätten till säker abort.

Man behöver inte blicka långt utanför den här kammaren, och man behöver inte blicka långt bort till andra länder för att hitta ledamöter som inte respekterar kvinnors rättigheter. Det räcker, Birgitta Ohlsson och andra som från den här talarstolen har talat om kvinnors rättigheter, att titta in i sammanträdesrummen utanför denna kammare i vår egen riksdag. Vi måste också ta den debatten om vi ska vara trovärdiga.

Säkerhet, mänskliga rättigheter och utveckling av varandras förutsättningar och ömsesidigt förstärkande – ingen annanstans är detta så tydligt som i Afrika. I Afrika tar vi vårt ansvar för internationell fred och säkerhet. Det går en röd tråd av svenskt engagemang för Afrika och för FN, från Dag Hammarskjölds insats i Kongo – Dag Hammarskjöld vars jubileum vi firade förra året och som kom från min valkrets, och därför känner jag lite extra för att lyfta fram detta – över Anna Lindhs initiativ för att stoppa ett hotande folkmord i östra Kongo och till i dag.

Jag kan försäkra Rosita Runegrund att ett av de afrikanska länderna, Uganda, är ett land där vi noga följer utvecklingen och där vi för en tydlig dialog och där vi nu ytterst också har frusit biståndet. Men jag måste säga att det också är väldigt viktigt att vi hittar en gemensam linje inom EU-kretsen. Där har vi lagt ned arbete. Om vi kan få en samsyn är det klart att våra ord väger tyngre än om vi enbart gör saker och ting bilateralt.

Dessutom vet jag att flera av våra biståndsprojekt sker på marken i samarbete med andra. Om de ska få någon effekt krävs det återigen en samordning. Jag är glad över att vi har fattat det här beslutet, men jag skulle bli ännu gladare om jag såg en tydlig förändring av utvecklingen i Uganda. Några tecken har vi fått, men vi väntar på mer resultat.

I Afrika omsätts vår gemensamma värdering av mänskliga rättigheter och folkrätt i praktiken. När Nelson Mandela valdes till president i det första fria valet i Sydafrika 1994, året innan jag kom in i riksdagen, var det en gemensam triumf för vår kamp mot apartheid och kolonialism sida vid sida med folken i södra Afrika. När Ellen Johnson-Sirleaf efter år av inbördeskrig i Liberia blev Afrikas första folkvalda kvinnliga president var det också en framgång för Sverige. Ett långsiktigt samarbete med de västafrikanska länderna välkomnas.

Sverige deltar i en modern FN-mission med robust fredsbevarande trupp hand i hand med insatser för medling, återanpassning av barnsoldater, institutionsbyggande och jämställdhet. Det är alltså många komponenter av insatser för att till slut få ett så bra resultat som möjligt, eller kanske för att över huvud taget komma till ett resultat.

I Afrika prövas vår solidaritet med människors kamp för utveckling. När nu Afrikas folk och ledare tar ett ökat ansvar för kontinentens ödesfrågor stöder vi det. Afrika är den kontinent som är hårdast drabbad av hiv/aids. 6 000 människor dör av aids varje dag i Afrika.

Fru talman! Sverige kommer att prioritera arbetet mot hiv/aids. Viktigast är att förebygga att fler människor smittas av hiv. Det innebär att vi måste engagera oss i hela kedjan av insatser. Fler människor måste få tillgång till behandling. Utan hopp om behandling tvekar många att testa sig. Samtidigt är det bara genom att begränsa antalet nysmittade som vi i längden kan klara att ge behandling till alla aidssjuka, särskilt i de fattiga länderna.

Bistånd krävs och behövs också för att stärka ländernas hälso- och sjukvårdssystem och till att se till att så många barn och ungdomar som möjligt får möjlighet att gå i skolan. Kunskap om hur hivsmitta sprids och hur man kan göra för att skydda sig sprids bäst genom skolan.

Bättre livsmedelsförsörjning minskar också människors sårbarhet vid hivsmitta. Jag kan peka på mitt besök i Malawi nyligen. Då hade man anledning att fundera på långsiktigheten i livsmedelssituationen och på varför man så ensidigt producerar majs. Varför använder man inte en gröda som inte kräver lika mycket vatten? Varför har man inte fler olika sorters grödor, vilket minskar sårbarheten? Varför gör man inte strukturella förändringar i form av markreformer som skulle kunna leda till en högre produktivitet?

Det är många frågor. Jag vet att Miljöpartiets Lotta Hedström har pekat på en del av dem tidigare. Hon var också med i delegationen, som för övrigt var en delegation med ledamöter huvudsakligen från de övriga nordiska länderna – detta sagt som ett inlägg i det nordiska samarbetet. Det är bra att resa ut och göra studiebesök tillsammans.

Fru talman! I år når Sverige som enda land i världen målet om 1 % av bni i bistånd. Det ökade biståndet gör det möjligt för Sverige att stärka stödet till hiv/aids-arbetet. Sveriges bidrag till den globala fonden för aids, tbc och malaria har ökat med 200 miljoner år 2002 till över 300 miljoner år 2005. För perioden 2006–2007 uppgår bidraget till en miljard kronor. Det är en kraftig ökning jämfört med perioden 2002–2005. Sveriges bidrag till Unaid's ökar från 72 miljoner upp till 200 miljoner år 2006.

Nu ser jag att talartiden börjar ta slut. Då ska jag bara kort säga att EU-ländernas överenskommelse i fjol om att nå 0,7 % i biståndet år 2015 är ett välkommet besked. Men dessvärre går det för sakta. Debatten i dag måste också handla om de åtta miljarder som Moderaterna vill dra bort från biståndet.

Anf. 60 EWA BJÖRLING (m) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag utan att sätta på mig etiketten feminist, utan snarare individualist, läsa upp någonting som står i papperet *Allians för Sverige* och som kanske Carina Hägg har missat.

Det står: Inom biståndet bör ökad fokus läggas på särskilda satsningar på kvinnor. I de flesta fattiga länder tar kvinnor ett oerhört ansvar i vardagen. Tillgång och rätt till utbildning för flickor och kvinnor här är centralt. Det är också viktigt att satsa på mikrokrediter.

Jag har dessutom i mitt anförande talat mycket om kvinnliga rättigheter i Mellanöstern. Jag tycker att det är närmast oförskämt att påstå att vi inte vill satsa på kvinnor.

I övrigt skulle jag vilja fråga Carina Hägg och Socialdemokraterna angående enprocentsmålet. Jag är nyfiken på att höra hur Socialdemokra-

terna försvarar att man har landstrategier där vi inte ställer krav på åtminstone försök till reformer, fungerande rättsstat, mänskliga rättigheter och demokrati. Hur kan Socialdemokraterna försvara och ge bistånd till Palestina när det nu kan gå till Hamas, som är en terrororganisation? Hur försvarar Socialdemokraterna att man ger bistånd till RKU, där man bedriver antisemitisk propaganda? Och framför allt: Hur försvarar Socialdemokraterna det ökade multilaterala biståndet när vi inte ens har en fungerande strategi för hur vi gör?

Anf. 61 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag förstår att Ewa Björling från Moderaterna kände sig föranledd att säga någonting apropå den där broschyren som man har tagit fram. Den ska ju ändå vara det gemensamma dokument som man har ambitionen att regera baserat på. Det är ju inte vilken broschyr som helst, utan det är egentligen det som man har kommit fram till efter det att man har haft arbetsgrupper, efter det att man har kompromissat och efter det att man har haft samråd. Detta är det som gäller. I det står det någonting kort om att kvinnor är viktiga. Ja, men det är ju inte där skiljelinjen går. Det gäller på vilket sätt man ska öka kvinnors möjligheter att ta ansvar och att ta till vara sina rättigheter.

Vi vet att när det gäller SRHR-frågorna förs det i dag en kamp i världen mellan Bushadministrationen, Heliga stolen och en del islamister. Där har inte Moderaterna och den borgerliga oppositionen valt att ta ställning. Tvärtom duckar man. De frågorna finns inte med på agendan. Man nämner att man ska jobba med hiv/aids, men man undviker den internationellt känsliga men så viktiga frågan: Hur? Man duckar, och därför kan jag bara tolka det som att det är de högerkristna krafterna inom oppositionen som har vunnit.

Anf. 62 EWA BJÖRLING (m) replik:

Fru talman! Ansvaret tar kvinnor redan – många gånger alltför mycket ansvar utan att för den skull ha rättigheter. Detta arbetar vi alla inom den borgerliga alliansen hårt för, och det vet Carina Hägg.

Jag skulle vilja ha svar på mina frågor. Jag har inte fått svar på en enda av de frågor som jag ställde. Samtidigt vill jag passa på att framhålla Anders Wijkman och det fantastiska arbete som han gör i EU-kommissionen för att få ett bättre EU-bistånd även samlat i andra länder och en ökad effektivitet och transparens där.

Det gäller allt detta tillsammans med multilateralt bistånd, som nu Socialdemokraterna ökar utan att ha strategier för. Jag vill ha svar, Carina Hägg!

Anf. 63 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag säger en gång till att jag var mycket förvånad och mycket besviken. Jag trodde att vi hade kommit längre när det gäller synen på kvinnors rättigheter. Det är viktigt för mig att Sverige kan stå samlat, för trycket utifrån är så hårt. Därför är jag så besviken, Ewa Björling, på att ni inte står upp för de frågorna. Jag trodde ändå att ni hade kommit en bit på vägen.

När det gäller en del av de andra frågorna vill jag understryka det som jag vet att utrikesminister Laila Freivalds tidigare sade. Det är inte

med Hamas som vi samarbetar. Om vi ska samarbeta så är det med den palestinska myndigheten – den regering som har valts i demokratiska val. Sedan får vi se vilka förutsättningarna är. Jag tycker att det känns främmande från min synpunkt att gå in och direkt säga att vi inte accepterar det val som folk har gjort. Men jag vill följa noga hur den palestinska myndigheten kommer att utvecklas framöver.

Demokrati och MR är genomgående frågor i vårt arbete inom utvecklingspolitiken. Självfallet är det något som ska genomsyra detta, och som också gör det. Jag får ge dig ett generellt svar på den korta tid som jag har till förfogande för de återstående frågor som du har lyft fram.

Anf. 64 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! I alliansdokumentet har partierna kommit överens om de övergripande frågorna. Jag tycker nog att Carina Hägg ska läsa Kristdemokraternas partimotion om SRHR-frågorna.

Carina Hägg är glad för att det nu förs en tydlig dialog med Uganda. Jag vill fråga om Carina Hägg tycker att regeringen tidigare varit tydlig när man bistått Uganda med pengar trots att man vetat om att barn dött, att barn tillfångatagits. Tycker Carina Hägg att regeringen tagit sitt ansvar och gjort sitt yttersta för att rädda dessa barn?

Anf. 65 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Rosita Runegrund hänvisar till en partimotion. Jag har tittat på vad de kristdemokratiska kvinnorna gjort, och jag kan hitta en del bra dokument. Men återigen: Det spelar ingen roll vad individer, sidoorganisationer eller partier skrivit i form av en motion om man sedan inte driver det och för fram det i de gemensamma dokumenten. Därför kan jag bara tolka det så att den grupp som i dag träffas i riksdagen, Forum för familj och människovärde, är den som fått genomslag. Det är de värderingarna som fått råda.

Rosita Runegrund kan väl visa att man skriver om broschyren om den gemensamma politiken och presenterar en ny broschyr tillsammans med de övriga partierna. Då ska jag beakta den, och då ska jag välkomna den. Men så länge den inte finns måste jag även fortsättningsvis vara kritisk.

När det gäller situationen i Uganda och de barn som vi vet har kidnappats, tvingats leva i läger och i bästa fall kunnat skyddas under nätterna vet vi att det är en fråga som också har implikationer på grannländerna. Den frågan har jobbat med intensivt, men i första hand har naturligtvis den ugandiska regeringen själv ett ansvar för den. Den har dock uppmärksamats på alla sätt.

Anf. 66 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna går i höst till val på sin politik. Vår politik, Kristdemokraternas politik, är mycket tydlig i fråga om SRHR, sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter. Det råder inget tvivel om vår hållning i Sverige och i Europaparlamentet där Anders Wijkman finns.

När det gäller Uganda skulle jag vilja ha ett erkännande från Carina Hägg om att hennes parti och regeringen misslyckats med att fokusera biståndet på de allra fattigaste och på att belysa situationen för barnen i norra Uganda. Med de relationer man har till Museveni har man haft möjlighet att påverka situationen på ett helt annat sätt, men det har man

fegat inför; frågan är om det har att göra med partitillhörighet. Där skulle jag vilja se en ursäkt från den svenska regeringen.

Anf. 67 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Ska jag tolka Rosita Runegrund så att Kristdemokraterna för sin del redan lagt broschyren om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i papperskorgen? Om det är det svaret som Rosita Runegrund egentligen ger är det i så fall väldigt intressant att ta med sig från kammaren.

När det – återigen – gäller situationen i Uganda vet vi att det finns många bottnar i detta, och som jag sade tidigare finns det också kopplingar till de aktiviteter som funnits i grannländerna, inte minst i det norra grannlandet. Vi har haft en förhoppning om att ifall man kan lösa upp dessa kriser har det en positiv inverkan på den inrikespolitiska situationen i norra delen av Uganda. Detta är en komplicerad konflikt där vi har möjligheter att vara tydliga och påverka, och vi har också tagit vara på de möjligheterna. Jag kan bara beklaga att övergreppen fortfarande pågår.

Nu har frågan, sedan en tid tillbaka, av Uganda självt tagits till den internationella brottmålsdomstolen, och jag hoppas att det kan bidra till att lösa upp knuten. Men det krävs naturligtvis många olika beståndsdelar för att i framtiden skydda inte minst barnen i Uganda.

Anf. 68 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Carina Hägg väljer att på ett mycket oseriöst sätt ösa galla över oss som sitter i kammaren genom uttryck som ”hukar sig i bänkarna”, ”högerkristna” – var finns de? – ”en broschyr”. Jag skulle vilja fråga: Var finns det program som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet arbetat fram? Samarbetar ni över huvud taget? Har ni några arbetsgrupper? Tänker ni tillsammans?

Vi har ett gemensamt program, och det är annorlunda. Det handlar om ett alternativ till Socialdemokraternas politik. Det är vi stolta över. Det står vi för. Jag tror att de allra flesta av oss mycket gärna står bakom det som Birgitta Ohlsson sade tidigare i kammaren. Det var helt okej. Det var ett mycket bättre genomtänkt anförande än det som jag hörde från Carina Hägg.

Anf. 69 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Holger Gustafsson känner sig trampad på tårna, och det var kanske välförtjänt i så fall. Jag har under de två senaste åren vid olika tillfällen i kammaren frågat borgerliga politiker om de kan ge mig ett exempel på att deras partiföreträdare, när de åker utanför landets gränser, tar upp de frågor som handlar om kvinnors rättigheter, SRHR-frågorna; det gäller till exempel rätten till abort. Ingen har dock kunnat svara på det, och då är svaret att detta för den borgerliga oppositionen är en inrikespolitisk fråga. Den stannar vid debatter i denna kammare och vid en del andra opinionsbildande diskussioner, men det är inget man för ut och på så sätt hjälper till att driva.

Som jag sade i min replik till Rosita Runegrund, en partikamrat till Holger Gustafsson, hade jag trott – eftersom vi vet att de här frågorna internationellt är under hård attack – att det skulle komma ett ställningsstagande i broschyren. Men det gjorde det inte, och då måste Holger Gus-

tafsson förstå – även om han får ont i tårna – att det behöver granskas. Om Holger Gustafsson delar Rosita Runegrunds uppfattning att broschyren ska slängas i papperskorgen, eftersom det i stället är något annat som nu gäller, är det dubbelt så viktigt att vi har det beskedet med oss när vi går ut från denna kammare.

Prot. 2005/06:73
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 70 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Carina Hägg fortsätter att vara oseriös. Som om vi skulle ha kastat vårt program i papperskorgen! Det är inte alls aktuellt.

Jag ska tala om för Carina Hägg att i det arbete som bedrivs av många biståndsarbetare med sympatier för borgerlig politik gör man på just det området mycket fina praktiska insatser bland människorna, och det ska inte underskattas. Det är viktigare än att stå här och enbart orda om politiken. De praktiska insatser som sker utanför Sveriges gränser är viktigare än det som i det sammanhanget sägs här i form av tomma ord.

Anf. 71 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Holger Gustafsson från Kristdemokraterna vet lika väl som jag att det för många människor som verkar ute i fält, som verkar i konkreta situationer, blivit svårare att göra den gärningen i vardagen jämfört med tidigare. I dag finns i många länder och regioner inom länderna ett starkt politiskt tryck som gör det svårt. Pengar dras in om man inte följer olika givares påbud i dessa frågor.

Därför krävs en ökad tydlighet från Sverige, och vi har försökt vara tydliga under de senaste åren. Vi måste från Sveriges sida vara tydligare vad gäller vilken ställning vi tar i riksdagen, i FN, i EU samt i olika bilaterala samtal. Det är i just den situationen som det är så olyckligt att vi inte har de ställningstagandena från oppositionens sida. Vi behöver dem eftersom vi är starkast om vi kan vara tydliga tillsammans. Också de som ska verka ute i fält, de som Holger Gustafsson talar om, de som verkligen finns där ute och i sin dagliga gärning möter de människor som befinner sig i svårigheter, behöver ha det stödet i ryggen. De behöver vårt stöd, men de får det inte utifrån det material som ni har presenterat. Kom igen med bättre material!

Anf. 72 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! Det var en lite olycklig bild som Carina Hägg använde när hon sade att biståndsvrare och feminister inom oppositionen hukar i bänkarna. Hon kan inte ha varit här när Birgitta Ohlsson höll sitt anförande, för säga vad man vill om Birgitta Ohlsson men inte hukar hon i bänken precis. Nu har vi också hört att det finns en god uppslutning kring det som hon sade.

Om Carina Hägg vill att vi ska stå eniga, om hon vill ha uttalanden från oppositionen, får hon lyssna när vi talar i stället för att mucka gräl och misstolka det som sägs. Med samma typ av retorik kan man fråga sig: Vad gör den svenska socialdemokratin för de förtryckta kvinnorna i Saudiarabien när man säljer vapen till landet? Det är den senaste bedriften i den genren.

När Carina Hägg nu är så nöjd med att biståndet kommer upp till 1 % av nationalinkomsten och misstänkliggör oppositionens, det vill säga allianspartiernas, intentioner kan hon väl påminna sig om att det målet

nådde allianspartierna för över tio år sedan. Därefter har det dalat, och nu kommer ni upp till den nivån igen. Det kan inte vara så mycket att mucka gräl om.

Anf. 73 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Med risk för att upprepa mig vill jag understryka att jag inte har fokuserat på alla politikområden. Jag har valt att fokusera på framför allt ett område som jag tycker är extra viktigt och som inte så många andra har berört. Jag nämnde Birgitta Ohlssons namn i samband med att jag pekade på att man hukar i bänkarna från att ta diskussionen inom oppositionen. Kommer det kritik så riktas den mot mig men inte mot dem som ni ska komma överens med sinsemellan, vilket ni inte har gjort.

Det är ett faktum. Regeringen har tagit fram en SRHR-policy som är väldigt tydlig, väldigt klar och väldigt bra. Som svar på den finns den text som ni har presenterat i en broschyr från Sälen. Jämför vilka ställningstaganden som finns där! Det är klart att jag blir både upprörd och rädd. Mest skrämnda måste ju de bli som arbetar för feminism och för kvinnors rättigheter. Ni måste ta på er ett ansvar och antingen ta avstånd från det, erkänna att det inte blir mer än så här eller göra någonting åt det. Det här är ett dokument för vilket det krävs både belysning och kritik.

Anf. 74 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! I den mån regeringen redovisar någon politik för riksdagen får vi ju tillfälle att granska och bemöta den. På den punkten kan ju Carina Hägg vara lugn. Men det går inte att säga, bara därför att man i ett program som handlar om hela utrikespolitiken inte har gått in på alla detaljer när det gäller just sexuella rättigheter, att man inte där svarar på alla Carina Häggs frågor: Det här kommer ni inte att kunna hantera.

Det kan man bara göra om man vill mucka gräl, och då kan man inte samtidigt säga att man gärna vill ha ett samförstånd med oppositionen. Det går inte ihop. Carina Hägg får bestämma sig. Vill hon ha samförstånd om biståndspolitiken får hon också vara beredd att lyssna och föra en vettig dialog, och inte säga att andra hukar i bänkarna. Det är den mest orimliga bild som man kan ha för den här diskussionen. Om det är någonting oppositionsföreträdarna inte har gjort så är det att huka i bänkarna.

Sedan ligger det i sakens natur att vi i första hand granskar regeringens politik. Det är ju ni som har ansvaret.

Anf. 75 CARINA HÄGG (s) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag har försökt att ganska hovsamt peka på de här frågorna om samarbete under inte minst den sista mandatperioden, och jag trodde att vi var mer överens. Jag trodde att de krafter inom den borgerliga oppositionen som vill samma sak som jag och ger uttryck för det lite då och då också skulle bli beaktade, att det var det som skulle komma att gälla i den här arbetsgruppen och att det var det vi skulle kunna läsa i den här broschyren. Men så var inte fallet, och då kommer tiden då man måste granska och vara tydlig. Jag kan inte släta över det ni inte har kommit överens om.

Om man nu från Folkpartiet kallar SRHR-frågorna och kvinnors rättigheter – rätten till fri och säker abort – för detaljer så är det klart att jag börjar förstå vad det handlar om. Det här är inga detaljer, om Folkpartiet nu tycker det. Det här är väldigt viktiga frågor. De har tydliga kopplingar till demokrati, mänskliga rättigheter och människor, men också hela länders utveckling. Det är frågor som står under attack och där det krävs tydlighet. Det här är ingen detalj, Gabriel Romanus.

Anf. 76 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag har valt att ta upp tre områden, tre frågor. Den första handlar om folkets diplomati, den andra handlar om kvinnor i fredsarbete och den tredje om nedrustning.

Människors handlande och sociala relationer har sedan gammalt haft stor betydelse för regioner och länder. Några har valt att kalla det här för folkets diplomati.

Folkets diplomati handlar om att på olika sätt utveckla, bevaka och skydda sin region, men också om att umgås, ha roligt och skapa goda relationer. Varken ett enskilt land, en regering eller en marknad kan uppnå de kollektiva nyttigheter som via folken sker över landgränserna. Engagerade människor är en förutsättning för att det här ska fungera, och engagerade människor finns här i Sverige. Vi ser det inte minst i kontakterna med öst.

Tack vare folkets diplomati säkrar vi en fredlig och stabil utveckling i många regioner. Vi befäster och vidareutvecklar de kulturella banden mellan folken, och vi lägger på det här sättet grunden för en bärkraftig ekonomisk och social utveckling.

Det finns en lång samarbetstradition inom Barentsområdet. Redan 1964 startade vi ett samarbete mellan de fyra länderna under just temat Folkets diplomati. Den kunskap och kompetens som byggts upp på det här sättet i norr kring Barentsfrågorna måste bibehållas och utvecklas, och därför har vi i många år drivit frågan om ett svenskt Barentssekretariat.

Dåvarande utrikesminister Anna Lindh beslutade våren 2003 att inrätta ett Barentssekretariat i Sverige, och 2004 invigde vi detta. Nu har Utrikesdepartementet beslutat att ge länsstyrelserna i Norr- och Västerbotten ansvaret att själva driva Barentsfrågorna.

Barentssekretariatet och UD gav Barentssamarbetet status, resurser och stöd till den regionala nivån, men departementet fick också tillbaka värdefull information, kunskap och erfarenheter. Det behövs både en regional och en nationell nivå för att samarbetet i området ska lyckas.

Jag hoppas därför att UD inrättar en särskild Barentstjänst och att samarbetet mellan UD och länsstyrelserna fortsätter.

Olja och gasfyndigheter i Barentsområdet gör att området tilldrar sig stort intresse i hela världen, och den storslagna naturen gör att alltfler turister söker sig till Barents för äventyr och upplevelser. Det är därför nödvändigt att vi ytterligare stärker processen och befrämjar en längre gående integration och ett utökat samarbete i det här området.

Finland, som nu är ordförandeland i Barentsrådet, har etablerat ett nationellt och regionalt Barentssekretariat i Rovaniemi. Norge har sedan länge ett i Kirkenes, och detta sekretariat har nu kompletterats med ett internationellt forskningsinstitut.

Barentssekretariatet i Norden utgör en nyckelroll i arbetet och måste därför finnas kvar och utökas med regionala resurser. Varför inte en emissarie för Barentsområdet?

Jag går nu över till min andra fråga, fru talman. Den rör FN-resolution 1325, som antogs av ett enligt säkerhetsråd i oktober 2000.

Säkerhetsrådets resolution är bindande för alla länder. Den är unik i sitt slag. Resolutionen är ett resultat av bland annat kvinnoorganisationernas framgångsrika påverkansarbete. Det är viktigt att kvinnor ges möjlighet att delta i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter. Det är inte möjligt att skapa en fredlig värld om halva befolkningen, det vill säga kvinnorna, inte tillåts att delta i allt fredsarbete. Det här gäller också fredsförhandlingar, där ytterst få kvinnor tillåts delta.

Kvinnor har i långa tider arbetat för fred och nedrustning, men vi har alltid utestängts från den del av arenan där de avgörande besluten fattas. Arbetet med att nå målen i resolution 1325 är inte bara en kvinnofråga utan en samhällsfråga.

FN:s medlemsstater är förpliktade att agera och redovisa vilka åtgärder som ska vidtas för att implementera resolutionen. Tyvärr går detta arbete mycket sakta. Man kan säga att nästan ingenting har hänt på sex år. Men jag är glad i alla fall att utrikesminister Laila Freivalds nu i den svenska utrikespolitiska deklARATIONEN säger att arbetet med handlingsplanen pågår. I det sammanhanget vill jag understryka att handlingsplanen inte får begränsas bara till det område som rör fredsfrämjande insatser, till exempel att få till stånd militära observatörer inom FN-systemet. Det behövs en bredd av insatser och en bredd av aktörer för att säkra kvinnors fulla deltagande i allt arbete med att förebygga, hantera och lösa konflikter, inte minst som fredsfrämjare. Detta bör framgå av Sveriges handlingsplan.

Den tredje och avslutande frågan är nedrustning av kärnvapen. Kärnvapenfrågan är fortfarande mycket aktuell och viktig, och vi får absolut inte glömma bort den i debatten.

I dag är problembilden en annan än under kalla kriget, då farhågorna koncentrerades till de två supermakterna och risken för ett kärnvapenkrig. I dag handlar det främst om spridningsrisken och om kopplingar till internationell terrorism men också om att kärnvapenmakterna inte följer det avtal som de skrivit under om att seriöst arbeta för att göra sig av med sina kärnvapen. De fem officiella kärnvapenstaterna har i dag tillräckligt många kärnvapen för att utplåna hela mänskligheten.

NPT-avtalet, som har varit i kraft i 36 år, har undertecknats av alla FN-stater utom Israel, Indien och Pakistan. Det bygger på två delar, dels att icke-kärnvapenländerna inte ska skapa kärnvapen, dels att kärnvapenländerna ska avveckla och inte sprida kärnvapen. NPT vill också underlätta en fredlig användning av kärnkraft, men vi har ju sett den senaste tiden att det kan leda till problem, bland annat i Iran. Kärnkraft och kärnvapen står mycket nära varandra.

Jag vill avsluta med att säga att jag tycker att vi svenska riksdagsledamöter tillsammans med den svenska regeringen på nytt måste engagera oss i och driva de här frågorna som innebär en säkrare och tryggare värld utan kärnvapen.

Anf. 77 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Birgitta Ahlqvist erkänner att ingenting har gjorts och säger att arbetet med en handlingsplan pågår när det gäller resolution 1325. Vad tycker Birgitta Ahlqvist egentligen att vi här i Sveriges riksdag ska kunna ta till intäkt för att den svenska regeringen kommer att komma med något resultat?

Anf. 78 BIRGITTA AHLQVIST (s) replik:

Fru talman! Både Rosita Runegrund och jag själv har jobbat väldigt mycket i olika sammanhang här i riksdagen med att driva fram en handlingsplan. Vi fick också höra i dag av vår utrikesminister att den är på gång och att arbetet snart är slutfört. Men jag tror och förstår att också Rosita Runegrund anser att vi hela tiden måste ligga på för att handlingsplanen ska bli färdig. Jag kan säga att det är mycket dåligt av hela världen, därför att mig veterligt finns det efter sex år inte någon handlingsplan färdig i hela världen. I säkerhetsrådet anser man att det här är nya frågor, att man inte kan frågorna och att man måste få utbildning.

Anf. 79 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Fru talman! Jag undrar vad det löftet är värt när vi ser att proposition efter proposition kommer från regeringen och att man glömmer att ta med just resolution 1325. I behandlingen i utskottet är det vi i oppositionen som får lyfta fram att just resolution 1325 är så viktig.

Vad tycker Birgitta Ahlqvist att löftet är värt som utrikesministern har gett i dag? För mig är det bara ord än så länge.

Anf. 80 BIRGITTA AHLQVIST (s) replik:

Fru talman! Det är vår uppgift som riksdagsledamöter att se till att löftet blir verklighet.

Anf. 81 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Birgitta Ahlqvist vad hon och Socialdemokraterna är beredda att göra för att trycka på inom Europeiska unionen för att det inte ska bli någon spridning av kärnvapen, för att man ska sätta kraft bakom orden när det gäller Iran. Man har haft en naiv hållning inom hela unionen gentemot Iran där handel har gått före det som har varit viktigt när det gällt spridning av kärnvapen. Man har i stället velat göra affärer med Iran. Men kanske blir det nu lättare, när Iran bojkottar delar av EU beroende på Muhammedbilderna, att komma till det som gäller den viktiga frågan om kärnvapen eller inte.

Anf. 82 BIRGITTA AHLQVIST (s) replik:

Fru talman! I NPT-avtalet finns det en passus att länderna ska underlätta fredlig användning av kärnkraft. Det är väl kanske just den delen i avtalet som gör att frågan är så svår, och som jag också nämnde ligger kärnvapen och kärnkraft så nära varandra. Eftersom avtalet säger att det är okej när det gäller kärnkraft, är det inte så lätt att driva den här frågan. Där tror jag att vi måste bli tydligare.

Anf. 83 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Men, snälla Birgitta Ahlqvist, ska man uppjobba uran för att använda till fredligt kärnbränsle behöver man göra det till en nivå. Ska man göra vapen är det en betydligt högre nivå. Det gäller ju att se till att uppjobbet stannar på den nivå som är tillräcklig för fredlig användning. Det här går att kontrollera. Dessutom har ju Ryssland erbjudit sig att sköta uppjobbet åt Iran, men Iran vägrar. Här vill det till att världssamfundet, EU tillsammans med USA och Ryssland, trycker på.

Då är min fråga återigen: Vad tänker Birgitta Ahlqvist och Socialdemokraterna göra för att trycka på så att EU blir tydligt i den här frågan?

Anf. 84 BIRGITTA AHLQVIST (s) replik:

Fru talman! Här har naturligtvis den svenska regeringen en oerhört viktig roll att i alla sammanhang – i både EU och FN och internationellt över huvud taget – driva på det 13-punktsprogram som antogs på den sjätte översynskonferensen i New York. Sverige bör mycket mer aktivt än i dag driva på att de 13 punkterna också blir verklighet. Även om den sjunde översynskonferensen inte gav något resultat gäller ju de 13 punkterna som man antog år 2000 i New York.

Anf. 85 KENT HÄRSTEDT (s):

Fru talman! Låt mig inledningsvis säga att jag har tänkt ägna mitt anförande åt Östersjösamarbetet.

Jag tycker att vi kan vara stolta över det Östersjösamarbete som vi har i dag. Vi vet alla att Östersjöområdet erbjuder enorma möjligheter både till samarbete och till tillväxt. Jag tycker personligen att detta är en av de viktigaste grundstenarna i utrikespolitiken, inte bara för att det handlar om våra nära grannländer utan för att situationen så dramatiskt förändrats på en i historiskt perspektiv kort tid. Möjligheter och gemensamma hot kräver en uppgradering av Östersjöpolitiken – en process som regeringen just nu ägnar full kraft.

Det senaste decenniet har inneburit en närmast explosiv tillväxt i såväl handel som investeringar och folk-till-folk-kontakter mellan länderna i Östersjöområdet. Det finns mycket att glädjas över.

För inte så länge sedan var Östersjön ett hav som skilde människor och länder från varandra, ett hav som markerade en klar linje genom Europa. I dag har Östersjön åter blivit ett hav som förenar, ett hav som människor korsar för att få kontakter, för kulturutbyte, för att köpa och sälja, för att lära eller för att semestra.

Estland, Lettland och Litauen har på ett decennium uppnått vad det tagit generationer att uppnå i andra delar av världen. Över de senaste fem åren har den genomsnittliga bruttonationalinkomsten i dessa grannländer ökat med i snitt 7 %. Ryssland har uppnått samma ökningsnivå de senaste åren.

Fru talman! Medan många områden inom utrikespolitiken mycket tydligt är utrikespolitik är Östersjöpolitiken ett område där utrikespolitik blir inrikespolitik, eftersom konsekvenserna av densamma ger så tydliga avtryck här hemma.

Det är också så att flertalet av regeringens medlemmar blir Östersjöpolitiker. Ska vi klara exempelvis Östersjömiljön, Östersjöhandeln och folkhälsoutmaningar i området krävs det att såväl miljöministern som

näringsministern och folkhälsoministern ägnar sig åt dessa utrikesfrågor. Så är det naturligtvis också. Min poäng är att visa hur arbetet dramatiskt har förändrats på ett par decennier. I dag är det tydligt att Östersjöområdet står inför såväl utmaningar som hot. Jag kommer av tidsskäl endast att ta upp några av dem i mitt anförande.

Förra sommaren var det många av oss som närmast chockerades av utbredningen och omfattningen av algblomningen. Inför kommande sommar kommer vi säkert, dessvärre, att se mer av detta.

Östersjön är i dag ett övergött hav med allvarlig algblomning, minskade fiskebestånd och döda havsbottnar. Krisen för Östersjön hotar inte bara livskvaliteten för de bofasta och turisterna längs Östersjökusten utan också hela näringar som är basen för sysselsättning och ekonomisk utveckling.

Under de senaste åren har en rad initiativ och åtgärder vidtagits från en rad länder för att förbättra miljösituationen i Östersjön. Men våra gemensamma ansträngningar räcker inte. Vi ser också att det tar för lång tid för de insatta åtgärderna att få effekt. Vi måste göra mer, och vi måste få till stånd ett kraftfullt samarbete med länderna kring Östersjön, och det är bråttom.

Miljöminister Lena Sommestad initierade i slutet av förra året ett Östersjöländernas miljöministermöte, som diskuterade miljökrisen i Östersjön. Regeringens målsättning var att Östersjöländerna skulle enas om att EU-kommissionen skulle utse Östersjön till ett pilotområde för att genomföra EU:s marina strategi.

Med Östersjön som pilotområde vill vi visa vägen med gemensamma mål och snabbare och effektivare åtgärder för att förbättra Östersjöns miljötillstånd. Det finns god grund att bygga på. Helsingforskommissionen har redan kommit en bra bit på vägen i arbetet med en gemensam handlingsplan för Östersjön. Den ska vara klar 2007.

EU-samarbetet är det viktigaste forumet för att driva internationell havsmiljöpolitik i vår region när nu åtta av nio Östersjöländer är med i unionen. Inom EU kan vi kräva bindande regler och krav för att minska utsläpp och föroreningar i Östersjöns avrinningsområde. Men det är även angeläget att öka takten i det regionala samarbetet runt Östersjön. Regeringen vill därför stärka Helsingforskommissionens arbete med att ta fram en handlingsplan för Östersjön. Vid det nämnda Östersjömötet på Haga slott aviserade regeringen att man skulle skjuta till extra resurser för detta. Vi hoppas att fler regeringar och länder vill följa efter. Vi hoppas också att EU ska kunna bidra med en del av finansieringen för att göra Östersjön i praktiken till ett pilotområde.

Dialogen med Ryssland – EU:s stora granne i Östersjöområdet – är angelägen. Ryssland är en nyckelpartner för att lösa flera av de stora miljöutmaningarna i området. Det är därför viktigt att samarbeta med Ryssland och att vi fortsätter att utveckla den dialogen. Jag var själv i Moskva i december och förde dialog med företrädare från både presidentkansliet och utrikesdepartementet. Det är uppenbart att vi har olika syn på bland annat miljöfrågorna. Därför är en fortsatt intensifierad dialog viktig.

Ett steg för att utveckla dialogen med Ryssland tror jag är invigningen av vårt generalkonsulat i Kaliningrad – vi inviger det nu på fredag. Kaliningrad är, om man tittar till Rysslands yta, ett litet område, men om

man tittar till föreningar och utsläpp i Östersjön är det ett betydande område. Därför tror jag att bland annat samarbete kring miljöfrågor i Kaliningrad kan vara en viktig och konkret samarbetspunkt bilateralt mellan Sverige och Ryssland.

Den svenska regeringen kommer att arbeta för att bilda en internationell arbetsgrupp för att minska förekomsten av gifter i Östersjön och i östersjöfisk. Den bör bland annat bestå av representanter för samtliga Östersjöstater, EU-kommissionen och Helsingforskommissionen.

Utöver det kommer regeringen att lägga in en högre växel i det internationella arbetet där vi arbetar med allianser och där de allvarligaste miljöproblemen i Östersjön, som till exempel övergödningen och algblomningen, spridningen av gifter och utfiskningen, kommer att vara centrala.

För att förbättra havsmiljön satsar regeringen bland annat på att inrätta 19 marina reservat runt hela den svenska kusten inom de närmaste fem åren. Man vill att minst sex områden med fiskeförbud ska införas till 2010, varav tre i Östersjön och tre i Västerhavet. Man vill att Naturvårdsverket, tillsammans med andra myndigheter som arbetar med havsmiljön, till våren 2006 ska ta fram ett förslag till en nationell aktionsplan för hur vi ska rädda Östersjön.

Vi kommer också att ta fram en nationell handlingsplan för att minska belastningen på Östersjön och Västerhavet bland annat när det gäller PCB och dioxiner. Och man vill att Naturvårdsverket utreder förutsättningar för att på teknisk väg åtgärda problemen med syrebrist och fosforöverskott i djupvatten och bottnar i Östersjön.

Det finns naturligtvis också offensiva områden att ta fasta på. Eftersom tiden är knapp ska jag avslutningsvis nämna området handel. Östersjöregionen är en av Europas få dynamiska tillväxtregioner. Vår handel kring Östersjön har ökat betydligt snabbare än vår totala handel. Exporten i våra länder i regionen steg mellan 2000 och 2004 med 21 ½ %, att jämföra med den totala svenska exporten som ökade med 12 %. Under samma period ökade vi vår import med 23 % från det här området. Det säger något om vilken potential som finns på den positiva sidan. Det finns både hot och möjligheter i samarbetet kring Östersjön.

Anf. 86 KAJ NORDQUIST (s):

Fru talman! För ungefär en månad sedan stod jag, en varm söndagskväll, utanför Hotel San Francisco i Santiago de Chile. In på scen, alldeles framför mig, klev en rörd Michelle Bachelet fram. Alla distrikt i landet hade hon vunnit – för det här var på valvakans kväll – utom ett. Farhågor om att den latinamerikanska machismon skulle spela henne ett spratt på slutet hade kommit på skam. De manliga vänsterväljarna svek inte.

Hon sade: Livet har inte varit så lätt för mig, men vem har sagt att livet ska vara lätt. Det har det verkligen inte varit. Hon blev torterad, fängslad och hindrad i sin professionella karriär under Pinochets militärdiktatur. Hon tvingades också i landsflykt under en period. Hon sade: Jag tänker bli en chilensk president för alla chilinare, även dem som inte röstade på mig.

Fru talman! Latinamerika är en kontinent som flera gånger har haft vågor av entusiasm, framtidshopp och förhoppningar. Man har hoppats

på en social och ekonomisk utveckling. Latinamerikaner har hoppats på okorrumperade ledare och frihetskämpar som fortsätter att vara frihetskämpar och inte när de kommit till köttgrytorna ägnat sig åt att skaffa pengar på bankkonton här och var.

En av de vågor av förhoppningar som kom för 45 år sedan var den kubanska revolutionen. Vi kan se det fortfarande i hur Che Guevara numera är en popikon, ett varumärke. Man kan köpa T-tröjor och strumpor som det står Che Guevara på. Man kan köpa nästan vad som helst som det står Che Guevara på, och det gäller i stora delar av världen.

En tidigare våg av förhoppningar knöts till Juan Perón, som ju var ledare i Argentina en gång i tiden, och kanske framför allt till hans fru Eva Perón, eller Evita, som musikalen kom att heta. Madonna har på scen, film och på skiva med stor framgång och mycket lukrativt sjungit att Argentina inte ska gråta för henne.

Nu öppnas återigen ett möjligheternas fönster för förhoppningar i den latinamerikanska kontinenten. Bolivia har fått den förste indianske presidenten. Uruguay har en vänsterregering. I Brasilien finns en vänsterregering. Kanske får både Peru och Mexiko snart vänsterregeringar.

I Venezuela finns en ledare som heter Hugo Chávez. Han är uppenbarligen demokratiskt vald. Han är karismatisk, och han har stora ambitioner. Han har enorma ekonomiska resurser genom den olja som finns. Mexiko och Brasilien fungerar bra just nu makroekonomiskt. Inom Chile har man utvecklat relationer till nya handelspartner. Det är de stora handelspartnerna inom Asien och EU och inte bara de traditionellt amerikanska.

I sammanhanget ska vi inte glömma det jag började med. I Chile har man fått den första latinamerikanska kvinnliga presidenten.

Fru talman! Historien är inte ödesbestämd. Latinamerika kan mycket väl gå en lysande utveckling till mötes med en utveckling av demokrati och de sociala förhållandena. Det kan grundas på en framgångsrik ekonomi. Men det finns några saker som hotar detta. Det är framför allt två saker som jag skulle vilja nämna.

Det första är de traditionella högerdiktaturerna. Sådana har det varit många. På senare år kan vi till exempel komma ihåg generalerna i Argentina som föll genom kriget om Malvinas eller Falklandskriget, eller Stroessner som förstörde Paraguay under så lång tid. Det kan mycket väl komma flera sådana diktaturer.

Ett annat hot mot den latinamerikanska utvecklingen är den ”vänster”-diktatur som finns på Kuba. Man bör vara medveten om att det finns åtminstone två sidor.

Den första sidan är att Fidel Castro har ett betydande stöd i Latinamerika och tredje världen och också på sina håll i Europa. Han har det kanske inte för att man gillar hans system men för att man gillar att han faktiskt är en person som protesterar mot amerikansk utrikespolitik och USA:s politik.

Den andra sidan är att det inte är något snack om att Kuba är en diktatur. Kuba är ekonomiskt misskött. På Kuba finns det inte yttrandefrihet, mötesfrihet och föreningsfrihet. Det finns inte oberoende medier. Det finns inte ett oberoende rättssystem. Mänskliga rättigheter respekteras inte.

Det är viktigt att vara sofistikerad nog att man kan vara både emot den faktiska situationen på Kuba men samtidigt vara emot det amerikanska embargot. Den här sofistikeringen att man faktiskt kan tänka två tankar samtidigt är väldigt viktigt. Det är viktigt för oss européer, men framför allt är det viktigt för latinamerikanerna.

Det är viktigt bland annat om man ska undvika att den här vågen av förhoppningar återigen ska svikas. Då måste man kunna komma undan både högerhotet och vänsterhotet. Det är viktigt om inte den här vågen av förhoppningar återigen ska sluta med att det på sin höjd blir tjugiga varumärken, en trevlig musikal eller en trevlig film så småningom utan att det i stället blir en utveckling för de latinamerikanska folken.

Fru talman! Jag var inbjuden till Chile. Jag upplevde presidentvalets sista vecka. Jag stod innanför avspärmingarna som fanns utanför Hotel San Francisco. Jag kunde höra entusiasmen hos hundratusentals santiagobor och chilinare som var väldigt glada över att man nu hade fått en demokratiskt vald kvinnlig president.

Många vinkade med bilder av Salvador Allende. Det finns naturligtvis en linje från den regim i Chile som så brutalt störtades den 11 september 1973 till Michelle Bachelet. Men det är inte så enkelt. Salvador Allendes regering lyckades trots goda intentioner faktiskt inte genomföra det man ville. Att bestämma varför är inte så enkelt. En taxichaufför sade till mig: Men allt förstördes av högern och USA. Det är en bild. Det finns flera bilder.

Fru talman! Jag är demokratisk socialist i Sverige. Jag är naturligtvis väldigt glad och välkomnar att på demokratisk väg har nu demokratiska socialister kommit till makten i Latinamerika. Om det är någonting jag kan önska dem är det att de som grund för den politiska och sociala utveckling som jag är säker på att de vill uppnå får en fungerande social marknadsekonomi som bas.

Anf. 87 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Jag är mycket glad att Kaj Nordquist har så stort intresse för Latinamerika. Det är bra att vi har stor bredd inom utrikesutskottet.

Jag är också väldigt glad att Kaj Nordquist mycket tydligt tog avstånd från Castros Kuba och konstaterade att den typen av diktaturer kan vi inte acceptera. Jag delar också Kaj Nordquists uppfattning när det gäller embargot. Det är ingenting som har hållit kvar Castro så bra vid makten som just embargot. Den typen av isolering som man har ägnat sig åt är kontraproduktiv. Man ska ha ett utbyte och ett affärsutbyte för att kunna bryta diktaturer. Men man ska vara tydlig mot regimen.

Vad tänker Kaj Nordquist som demokratisk socialist göra för att minska risken så att några av de nya regimerna i Latinamerika inte ska gå Castros väg? Det var någon av de nytillträdde presidenterna som – jag tror att det var han med indianskt påbrå – som sade att det första besök han ska göra är hos Castro. Han uppfattar Kuba som något slags ideal.

Vad tänker Kaj Nordquist göra för att förhindra att det blir en spridning av kommunismen?

Anf. 88 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Fru talman! Något som är väldigt viktigt i sammanhanget är att bland annat vi socialdemokrater var med och tog initiativ till ett seminarium

om situationen på Kuba förra veckan som blev ganska uppmärksammat i medierna. Det är viktig del av det att vi är med och vill diskutera den faktiska situationen som den är nu, det vill säga med sina negativa sidor, och inte för att det finns några få positiva, utan för att vi ska dra fram de negativa.

För oss känns det väldigt viktigt att på olika sätt presentera att det finns ett alternativ till den auktoritära kommunistiska variant som finns på Kuba. Det finns demokratiska socialister. Socialistinternationalen är väldigt stark i Latinamerika. Jag hoppas att vi genom den på olika sätt kan presentera det. Det är viktigt för oss att stå för detta.

Dessa nya ledare, inklusive Morales, är folkvalda. De är demokratiskt valda. Det innebär också att vi utgår från att de kommer att göra saker som har stöd av deras folk och inte kommer att köra över deras folk och fiffla med det demokratiska. Även om jag känner mig mycket tveksam till Chávez på olika sätt har han trots allt vunnit val åtta gånger i rad. Han är definitivt demokratiskt vald.

Anf. 89 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag väljer att använda slutet av den utrikespolitiska debatten till att tala om Afrikas sista koloni. Det är Västsahara som i över 30 år har ockuperats av Marocko. Jag vill att ni ska tänka er den fruktansvärda hetta som finns under stora delar av året i de läger mitt i Saharas öken i södra Algeriet där 165 000 människor bor i flyktingläger.

Det är en hetta, en nöd och ett fullständigt beroende av humanitärt bistånd, färskvatten som kommer i tankbilar. Det är ett läger som skulle vara tillfälligt men som har byggts upp och permanentats och där människor bor i tält. Den finkorniga sanden finns överallt i ett läger där man försöker hålla sina barn rena, försöker leva ett normalt liv, ha sjukvård och laga mat, gå i skolan, arbeta och ha ett fungerande demokratiskt system så gott det går i ett flyktingläger då ens eget land är ockuperat.

Jag var yngre än vad mina två små tvillingtjejer är i dag när Marocko ockuperade Västsahara. I generationer har människor försökt att organisera sina liv i läger, i mer än 30 år, sedan 1975.

För 15 år sedan, 1991, valde befrielseörelsen Polisario att lägga ned sina vapen. Det var sannolikt inget lätt beslut. Jag vet att man ständigt brottas med risken av att en väpnad kamp återupptas, för man känner, med all rätta, tröghet i framgången med att nå den självklara rätten att bestämma över sitt eget territorium. Polisario lade ned vapnen, man för en fredlig kamp, man samarbetar med FN och man vill ha en folkomröstning. Det är inte ens en gång så att man kräver rätten till sitt land, som man enligt folkrätten rättmätigt har, av ockupationsmakten Marocko. Man kräver rätten att folkomrösta för att få möjligheten att, om folket så bestämmer, styra över det land som är Västsahara.

Man samarbetar med FN. Man har gett upp mycket i den senaste fredsplan som lades fram, Baker 2-planen, och gjorde stora uppoffringar från Polisario. Man tyckte att fred, frihet och bestämmande över eget territorium var viktigare.

Det är klart att det på båda sidor av en konflikt finns problem. I somras släppte Polisario och Västsahara de sista politiska fångarna ur fångelserna i Tindouf i södra Algeriet. Man gör allt, man är på väg åt rätt håll,

man vill ha fred, frihet och självbestämmande. Man gör allt som står i ens makt som ett ockuperat folk, och Marocko säger nej.

FN måste fortsatt enträget arbeta för att skapa en fredlig lösning och en möjlighet för folket i Västsahara att folkomrösta om rätten till sitt eget land. Vi i vår del av världen, svenska parlamentariker, den svenska regeringen och den europeiska unionen, måste fortsatt enträget ta upp samtalet, driva på staten Marocko att samarbeta med FN och tillåta en folkomröstning. I samarbetsavtal med Europeiska unionen finns det klausuler som gör det möjligt. Vi ska peka på det och inte tröttna.

Jag vill avslutningsvis, fru talman, ta tillfället vid dagens utrikespolitiska debatt i akt och sända en uppmaning till kungadömet Marocko, en enkel uppmaning: Samarbeta med FN, sluta ockupationen!

Anf. 90 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Repliktiden medger inte den fördjupade debatt vi borde ha om Västsahara, Det här är en konflikt där inte allt är enkelt eller svart eller vitt. Det finns anledning att göra snabba paralleller till situationen i Kosovo, och i båda fallen måste konflikten lösas inom FN-systemet.

Det har varit två planer som presenterats av Baker, Baker 1 och Baker 2, varav den ena förkastades av Marocko och den andra av Polisario. Vi har också problem med lägren i Tindouf i Algeriet, beroende på att folk som bor där inte kan lämna hur de vill. Om någon reser därifrån hålls, som i gamla Sovjetunionen, en del av familjen kvar. Det är inte självklart bra att man skickar sina ungdomar på utbildning till Kuba.

Det finns problem, och det är ingen tvekan om att Marocko gick in på territoriet efter det att Spanien lämnade det. Det här var en av Spaniens kolonier tidigare.

Vi skulle behöva, Veronica Palm, en fördjupad debatt om detta. Jag är dock alldeles övertygad som att lösningen måste finnas inom FN-systemet.

Anf. 91 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Jag vet att det finns ett stort engagemang för frågan om ett fritt Västsahara i den här kammaren. Engagemanget har väl inte i första hand kommit från den moderata gruppen, men lösningen inom FN-systemet tror jag inte att det finns någon oenighet om. Där håller jag med Göran Lindblad.

Det jag säger är att det är folket som måste ha rätten att bestämma. Det finns massor med problem. Det är klart att det inte är lätt att efter 30 års ockupation avgöra vem som äger rätten att delta i en folkomröstning. Men vill man, tror och tycker man att det är folkens rätt att bestämma måste man enträget inom FN-systemet arbeta för möjligheten att en folkomröstning kommer till stånd.

Anf. 92 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Det där senaste är väldigt viktigt och intressant. Det råder stor oenighet om vilka som ska kunna delta. Är man ättling, är man inte ättling? Är alla som bor på plats berättigade att delta eller inte? Har några flyttat in? Det här är enormt viktiga frågor att diskutera.

Dessutom förhåller det sig så att Marocko också är i en omvandling mot en demokratisering, vilket är bra. Däremot kan man säga att Polisa-

rio fortfarande är präglad av marxistiska förtecken. Det gör det lite bekymmersamt för mig att kunna uttala ett stöd för en befrielseörelse som i grunden är kommunistisk.

Jag tycker att det man måste se till är att FN lite kraftfullare går in. Där har Sverige en roll. Vad tänker Veronica Palm göra för att påverka regeringen att inom EU driva FN framför sig för att göra Västsahara till en viktig fråga igen? Om jag förstod generalsekreteraren rätt har man, liksom när det gäller Cypern, lagt den här frågan lite åt sidan.

Anf. 93 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Polisario leder ett ockuperat folk, som har varit under ockupation i 30 år. Det är klart att det är komplicerat. Det är en komplicerad konflikt. Marocko har ett annat läge. Marocko är ockupationsmakten. Marocko är, precis som Göran Lindblad säger, under omvandling och i en demokratiseringsprocess, och Marocko måste ta ett ansvar för att ingå i samarbete med FN.

Precis som Göran Lindblad säger är det vår uppgift, som jag sade i mitt anförande också, som svenska och europeiska företrädare att ständigt driva på FN. Vi ska ständigt i förhandlingarna påpeka de möjligheter vi har i samarbetsavtalen för öppningar att föra en diskussion om mänskliga rättigheter och demokrati, ta upp frågan om ockupationen och kräva att Marocko ska förhandla. Det är det enda vi kräver. Marocko måste ställa upp på ett deltagande inom FN-systemet för att få en lösning på konflikten och för att det västahariska folket ska få rätt att bestämma över sitt territorium.

Anf. 94 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Gång på gång händer det att vi på tv ser hur människor slås blodiga. Vi ser hur demonstrationer urartar och hur byggnader med viktiga symboliska funktioner brinner. Vi ser dödsoffer. Varje gång upplever vi och har en djup känsla av vanmakt. Det är den känslan som jag vill tala om. Jag vill tala om att det finns medel som hjälper oss att bekämpa våld och hat i politiken. Det finns sådana möjligheter.

Jag ska börja med en gammal FN-konvention. Den kom till på 60-talet. Det är FN-konventionen mot rasism och etnisk diskriminering. Det är just en internationell konvention mot hat och våld i politiken.

I dag ser vi att just denna gamla text som har gjort mycket nytta i hela världen inte räcker till. Våldet och hatet tar andra gestalter. Det är faktiskt inte nya gestalter utan tvärtom mycket gamla gestalter som reser sig som vålnader ur graven.

Religiösa krig har funnits i världen under väldigt lång tid. Det är bara vi bortskämda västerlänningar som på 60- och 70-talet trodde att de var historia fast vi hade Irland under näsan. Den enorma blodiga konflikten på Irland hade både sociala och religiösa förtecken. Väldigt mycket religiös intolerans piskade hela tiden fram hat och våld och krävde nya offer.

Det finns andra former av våld som vi tittar på och inte fördömer så ofta som vi borde. Det finns en våldsromantik i den revolutionära traditionen i västvärlden som vi mycket sällan fördömer. Fast är verkligen det röda våldet bättre än det svarta? Om vi inte accepterar raskrig som begrepp i politiken – och det gör vi inte – varför ska vi acceptera den väpnade klasskampen, det väpnade klasskriget, som fredad politik?

Det som jag vill föreslå har jag redan föreslagit tidigare – och till min största glädje har det gått vidare med mycket små steg – och det är att konventionen mot rasism och etnisk diskriminering ska skrivas om och inbegripa alla former av politik som bygger på hat och våld. Det betyder religiös fanatism, oavsett vilken sort, ateistisk intolerans och blodig klasskamp. Detta förslag gick igenom i Santiago de Chile på ett viktigt möte i Interparlamentariska unionen. Interparlamentariska unionen införde i en resolution tanken att just denna organisation, som är en av de äldsta i världen, ska jobba för att FN ska förändra den gamla konventionen från 1964–1965.

Nu finns också det här målet i mitt partis arbetsprogram, och det är jag väldigt nöjd med. Men samtidigt är jag oerhört klar och tydlig över att det tar en lång tid att åstadkomma en sådan förändring. Men tänk på vad som händer i dag i världen! Vi kan inte acceptera en sorts intolerans. Vi har inte längre råd att acceptera någon intolerans alls. Det kan kosta väldigt mycket blod och väldigt många människoliv. Jag tänker ägna resten av mitt liv – jag vet att det inte är så långt kvar, men det som finns kvar – bland annat åt den här tanken: Vi måste stoppa alla former av politik som bygger på hat och våld. Vi måste få slut på våldsromantiken i politiken. Vi behöver inga martyrer. Demokratin, friheten, de mänskliga rättigheterna behöver inte mänskliga offer. Tanken på martyrer och mänskliga offer är ett brutalt, grymt, våldsamt uttryck för allt möjligt men inte för fred och respekt för människolivet.

Innan jag slutar vill jag tala om den form av intolerans som jag oftast möter i Sverige och som väldigt få reagerar emot, och det är den ateistiska intoleransen. Det finns väldigt många människor i Sverige som inte tror på Gud, och det får de mycket väl låta bli att göra. Men de tycker sig ha rätt att alltid häna och förödmjuka religionens symboler. De tycker sig ha rätt att alltid sära människor som tror. Jag undrar varifrån denna besatthet i Sverige kommer. Det är en form av intolerans som vi i dag mycket väl vet, ser och hör leder till destruktiva handlingar. Är inte det också ett uttryck för en annan sorts rasism som tror sig bygga på förnuftet men egentligen bara ger utlopp åt hatet?

Anf. 95 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Jag vill i mitt anförande ta upp den pågående slavhandeln med kvinnokroppar som accelererar varje dag. Det är fruktansvärt att över 500 000 kvinnor exploateras, utnyttjas, kränks och förnedras runtom i vår värld i dag. Att sälja kvinnokroppar har blivit mer lukrativt än att sälja droger.

Många kvinnor luras att tro att de kan komma bort från en fattig och hopplös tillvaro i de gamla öststaterna genom att åka till väst med löfte om arbete och höga löner. Kvinnorna luras med att de ska få riktiga arbeten, och i stället tvingas de in i denna könshandel. Många gånger vet inte kvinnorna var de befinner sig. De säljs i ett land och fraktas till ett annat. Genom att föra offren över landgränserna kan gärningsmännen utnyttja offrens beroendeställning. När de väl kommer till destinationslandet blir de berövade sin frihet och sin värdighet. De fråntas sina pass, stängs in i lägenheter och tvingas in i prostitution. Jag behöver inte säga mer. Vi alla som sitter i denna kammare vet mer än väl vilken hemsk, kränkande förnedring detta mänskliga slaveri innebär.

Vi i Västeuropa är medskyldiga i detta sexslaveri. Vi i väst är köparna, och utan köpare ingen handel. FN uppskattade 2004 att människohandeln omsatte 7 miljarder dollar varje år. Priset för en kvinna i Europa uppges ligga mellan 4 000 och 20 000 kr. Eftersom en kvinna kan utnyttjas till prostitution och sedan säljas vidare är hon mycket värdefull för handlarna. Hur kan vi inom EU låta denna handel få fortsätta och till och med öka år för år?

De som kämpade mot slaveriet på 1800-talet kunde väl aldrig i sin vildaste fantasi tro att vi 200 år efter William Wilberforces kamp mot slaveriet åter skulle ha det på europeisk mark. Då var det en mycket liten grupp människor som bestämde sig för att på moraliska grunder ge sig på ett världsomspännande problem, och de utmanade därmed gigantiska ekonomiska intressen. Trots att deras mål måste ha betraktats som omöjliga att uppnå på 1780-talet, lyckades de på 50 år uppnå en totalseger över sina mycket starkare motståndare. Jag hoppas att det ska gå fortare än 50 år att bekämpa nutidens slaveri. Men då måste vi kraftsamla mycket mer än vad vi hitintills har gjort.

EU är en viktig aktör i denna kamp mot slaveriet. Här måste utrikesministern och majoriteten se till att följande kommer på den utrikespolitiska agendan inom EU:

1. Sexhandeln måste ges högsta prioritet i Europols arbete.
2. Förbjud sexköp inom hela EU.
3. Inför stränga gemensamma minimistraff för sexhandel inom EU – som lägst fem år.
4. Ge offren för sexhandeln möjlighet att söka och beviljas permanent uppehållstillstånd inom EU om de inte kan garanteras skydd i sitt hemland.
5. EU ska stödja frivilligorganisationerna i ursprungsländerna som arbetar med offren för sexhandeln.

Detta är åtgärder som kan införas redan nu för att minska EU:s attraktionskraft för de kriminella slavligor som agerar inom EU.

Men långsiktigt måste villkoren för kvinnorna bli bättre i deras egna hemländer för att denna handel helt ska kunna upphöra. När jag har gått igenom olika rapporter från det amerikanska utrikesdepartementet, OSCE, med flera samt talat med många av världens ledande experter på människohandel framstår en sak väldigt klar: En grundorsak till sexhandeln är brist på jobb. Handel och företagsutveckling blir därmed avgörande för att långsiktigt stoppa det nutida slaveriet och då speciellt sexslaveriet.

Sverige skulle kunna bli ett föredöme genom att i sitt bistånd och demokratiarbete satsa stort på just dessa länder som är ursprungsländer, se till att biståndet går till att utveckla företag som tar till vara kvinnornas arbetskraft och samarbeta med näringslivet, frivilligorganisationer och olika samfund som har verksamhet i dessa länder.

OSCE har en avdelning som arbetar med människohandel, och det är viktigt att de får ett ökat stöd för att kunna bli mer effektiva i sin handläggning. Det är viktigt att OSCE arbetar mera praktiskt inriktat och ger de goda exemplen.

Herr talman! Sexslaveriet kan pågå i vår värld på grund av dåliga och omoraliska värderingar. När en kvinnas kropp reduceras till en handelsvara är alla värderingar om människan som en skapad, unik person på väg nedför ett starkt sluttande plan, som bara kan sluta i ett totalt värdeöst samhälle, ett samhälle utan några värden. För att effektivt och långsiktigt bekämpa sexslaveriet måste man arbeta också med värderingar.

Långsiktigt kan problemet med sexköp endast angripas genom en grundläggande diskussion i familjen, i skolan och på arbetsplatserna kring värden, etik och mänskliga rättigheter. Kristdemokraterna menar att den etik som huvudsakligen förvaltats och utvecklats i den kristna idétraditionen måste få en betydligt mer framskjuten plats i samhällsdebatten. Om inte etiken återupprättas och stärks i människors handlande kommer hårdare regler eller lagstiftning inte att ge effekt. Därför måste etiken, samhällets gemensamma värdegrund, diskuteras och lyftas fram i ett långsiktigt perspektiv. Gemensamt omfattade etiska värderingar är också en förutsättning för att demokratin ska fungera. Inte minst gäller detta alla människors lika värde.

Men varje diskussion eller dialog blir meningslös om det inte hos de diskuterande finns ett gemensamt etiskt minimum, en gemensam uppsättning värden och värderingar. Men om ingen bryr sig om att utkristallisera och diskutera och förklara detta minimum är risken uppenbar att det faller i glömska och ersätts av ett moraliskt gungfly. Det skulle därför behövas en värdekommission efter den modell som man använt i Norge för att just diskutera olika värden och etik.

Utrikesministern sade i sitt tal tidigare i dag att när Sverige nu är ordförande för Östersjöstaternas råd kommer regeringen att prioritera kampen mot organiserad brottslighet och människohandel, som drabbar alltför många kvinnor och barn. Jag skulle önska att regeringen också tog chansen och under detta år tillsatte en värdekommission för att vitalisera det etiska samtalet bland alla Östersjöstaterna och i vårt eget land. Det skulle minska sexslaveriets fortsatta existens och vara början på slutet för denna avskyvärda handel.

Anf. 96 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Så långt har det varit en spännande debatt att följa här i kammaren, via tv-apparaten på sitt kontor eller hemma under de första timmarna. Man har kunnat ta del av vad ett antal ledamöter, företrädare för olika partier, har sagt som vill ställa sig på Danmarks sida i den diskussion vi har haft de senaste veckorna. Det är ett fascinerande ställningstagande, och oklart vad det betyder. Man har fått höra företrädare för Folkpartiet som tycker att vi borde gå in i Nato. Det är visserligen en känd ståndpunkt, men likväl ett exempel ytterligare en gång på att det finns de som hellre bygger militärallianser än river ned dem.

Jag tänkte börja i en lite annan ända, nämligen att försöka se på världen med de ögon som en flykting har som söker sig till vårt land. Det kan handla om människor som kommer från olika delar av världen men som söker sig till Sverige i hopp om att här finna en fristad undan förföljelse.

Vi vet i dag att människor flyr från Iran till Sverige, från en auktoritär, odemokratisk regim, som begår systematiska övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, inte minst mot kvinnors rättigheter till sin egen kropp och till att ha en egen försörjning. Nu senast var exemplet att över

1 000 personer fängslades därför att de ville organisera sig fackligt, därför att de protesterade mot att man i kollektivtrafiken i Teheran till exempel skulle låta kvinnor gå på i bakkörren och män gå på i framkörren. För detta fängslas man i världen i dag.

Människor flyr hit från Palestina, från den israeliska ockupation som sker i strid mot folkrätten. De flyr från ett murbygge som inte står den gamla hatade Berlinmuren långt efter. De flyr från apartheidlagar, från återkommande misshandel och trakasserier, från rättsövergrepp och från missiler och raketer riktade mot civilbefolkningen.

Människor flyr från Etiopien, ett land där regimen har mött protester och anklagelser om valfusk med kulor och med övervåld, där yttrandefriheten är beskuren för den som inte säger det som regimen önskar. Den militära upptrappningen riktas också mot ett annat land som människor tvingas fly från, Eritrea, och i båda dessa länder används den som en ursäkt för att ytterligare förtrycka sina egna befolkningar.

En och annan flyr också från Nepal, ett för många bortglömt land men där den absoluta kungamakten hindrar demokratin. Sedan ett år tillbaka är yttrandefriheten beskuren och tusentals människor, politiska aktivister och människorättsaktivister fängslade. Det är ett land där såväl den maoistiska gerillan som regimen i praktiken för krig mot sin egen befolkning och där behovet av ett tydligt ställningstagande till stöd för demokratirörelsen är oerhört viktigt från omvärlden, också från Sverige.

Det här är några exempel. Människor flyr förstås till Sverige också från många andra delar av världen, från en sönderfallande statsapparat i Somalia, från förtryck och förföljelse i Kina, Syrien, Libanon, Tjetjenien, Colombia – många länder kan läggas till denna lista.

Det handlar om olika öden och erfarenheter, olika berättelser, men bland dem jag möter som flytt till vårt land – och det är ganska många vid det här laget – är man ganska överens om en sak. Den syn som utrikesministern här i dag gjorde sig till taleskvinna för stämmer ganska dåligt med verkligheten. Vi fick höra: ”Vi fortsätter arbeta för en ambitiös europeisk flyktingpolitik baserad på asylrätten.”

Alltför många kan vittna om kränkande behandling i Europas länder, också i Sverige, för att den bilden ska kunna vara sann. Alltför många män och kvinnor sänds tillbaka till krig, tortyr och förföljelse för att orden om en flyktingpolitik baserad på asylrätten ska vara verkliga i Sverige i dag.

Herr talman! Samtidigt som man ser detta – svält, armod, krig, förödelse – är det viktigt att också kunna se ljuspunkter, framgångar, steg i rätt riktning. Just nu räcker det med att rikta blicken mot Latinamerika. I land efter land har där folkliga rörelser inlett omvandlingen av det som har kallats USA:s bakgård till en region där framtidstro och folkligt deltagande råder.

I Brasilien, Chile, Bolivia och Venezuela är det ganska uppenbart att vi har föregångare. Latinamerika visar i många avseenden vägen.

Herr talman! ”Our enemies are innovative and resourceful, and so are we. They never stop thinking about new ways to harm our country and our people, and neither do we.” På svenska: Våra fiender är uppfinningsrika och resursstarka, och det är vi också. De upphör aldrig att tänka ut nya sätt att skada vårt land och vårt folk, och det gör inte vi heller.

Han visste inte, George W. Bush, hur rätt han hade när han sade så fel. För det vi nu ser är att genom sitt så kallade krig mot terrorismen göder USA just de krafter man påstår sig vilja bekämpa, och man trampar på de rättigheter man säger sig vilja försvara. Vi har sett hemliga fångelser och flygtransporter genom Europa. Vi ser återkommande rapporter om tortyr, vittnesbörd om att USA i olika delar av världen har utsatt människor för hemska handlingar. Vi ser frysta tillgångar för personer som anklagas för terrorism men utan att någon rättegång sker. Vi vet vad som hände i Abu Ghraib, och vi känner till Guantánamo. Vi ser fler och fler bilder och hör fler och fler berättelser, nu senast den om engelska soldater som misshandlade tonåringar i Irak.

Vad är det egentligen för budskap man sänder ut? Vi tänker ockupera era länder så att ni lär er frihet och demokrati. Vi tänker tortera er så att ni in på bara skinnet förstår hur fel det är med tortyr. Vi tänker döda er för att personer ni inte har något annat än hudfärg gemensamt med begått terrorhandlingar så att ni får se hur viktigt det är med individuell frihet och rättssäkerhet.

Herr talman! Många har i dag också talat om de händelser som följt på publiceringen av niddbilderna av profeten Muhammed. För att inte ta alltför mycket av kammarens tid vill jag i det sammanhanget bara uppmärksamma kammaren och dem som eventuellt läser protokollet på ett gemensamt upprop som ledamöter för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har undertecknat och som var och en kan underteckna på respektera.org. Tusen personer har snart gjort det och ett stort antal organisationer och partier. Jag tror att avslutningen i det uppropet säger det som behöver sägas:

Vi tar kampen för människovärdet. Vi tar avstånd från alla krafter, såväl främlingsfientliga som våldsförhållande, som exploaterar den situation som uppkommit. Försoning kan nås genom att vi använder våra demokratiska fri- och rättigheter till att bekämpa rasism och intolerans.

Anf. 97 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Kalle Larsson lyriska bedömning när det gäller Latinamerika, att framtidstro och folkligt deltagande värdesätts så pass mycket. Då är min fråga till Kalle Larsson hur han ser på befolkningen på Castros Kuba, deras möjligheter, framtidstro och folkligt deltagande.

Anf. 98 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Frågan är inte oväntad. Det verkar som om den enda punkt av kritik och ifrågasättande som över huvud taget riktas från borgerligt håll mot Vänsterpartiet, i stor utsträckning faktiskt också mot Socialdemokraterna, ibland mot Miljöpartiet, är just: Ni kanske har rätt i allt det där andra, men hur är det egentligen på Kuba? Kan de ha någon framtidstro?

De har ett utbildningssystem som överträffar de flesta andra latinamerikanska länders. De har en sjukvård som också gör det. Så visst kan man i det avseendet känna en framtidstro. Fler spädbarn överlever på Kuba än i jämförbara länder. Det skapar en viss möjlighet till en framtid i alla fall.

Men visst behövs också på Kuba demokratiska fri- och rättigheter, organisationsfrihet, yttrandefrihet, rätten att välja mellan olika partier, att

välja den väg som folk faktiskt gemensamt vill välja. Man kan ha två tankar i huvudet samtidigt.

Prot. 2005/06:73
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 99 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Kalle Larsson, jag har varit på Kuba. Så jag vet vad jag pratar om. Jag har också nyss varit i Latinamerika.

Är Kalle Larsson beredd att kämpa för den kubanska befolkningens folkliga deltagande, för en opposition som vill ha fri- och rättigheter? Är Kalle Larsson villig att jobba för de människorna på Kuba? Kan Kalle Larsson säga att han kommer att stödja den opposition som gör sig gällande på Kuba i dag?

Anf. 100 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Att i luddiga och vinglande ordalag tala om den opposition som finns på Kuba är att vara alltför grovhuggen i sin argumentation. Jag stöder alla människors rätt att yttra sig fritt, oberoende av om de lever som irakier i ett ockuperat Irak eller om de lever på Kuba. Jag stöder rätten att yttra sig fritt och att välja sina företrädare, oavsett om det är i Sverige, på Kuba, i Colombia eller någon annanstans. Jag ställer mig gärna på den sida som vill strida för detta. Jag förväntar mig att vid min sida, axel mot axel, finna Rosita Runegrund i striden för demokrati och mot våld i Colombia, i kamp mot ockupationen av Irak och Afghanistan, i strid mot den folkrättsvidriga ockupationen av de palestinska områdena. Den dagen står vi enade. Vi får se när det sker.

Anf. 101 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag är en av de sista i den här debatten, så det mesta har väl sagts. Men jag ska försöka att säga några saker en gång till eller kanske för första gången.

Mycket har sagts i den här debatten. I regeringens utrikespolitiska förklaring står väldigt mycket. Det är väl inte allt jag gillar. Jämställdhetsfrågorna är bra, att regeringen jobbar tydligt med fattigdomsbekämpning och att biståndet, som Miljöpartiet ligger bakom tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern, har höjts till 1 % är bra.

Samtidigt finns det delar i det här där jag tycker att man pratar tysare. Sverige bestämmer faktiskt inte sin utrikespolitik själv. Vi är till stora delar i de viktiga frågorna bundna av EU-medlemskapet. Den politik som EU för fram på utrikespolitiska områden ska vi följa. Det är inget som jag tycker är särskilt bra. I vissa fall finns det säkert jättegod exempel där vi kan ha en stödjande funktion och har samma mål, men i väldigt många utrikespolitiska frågor har vissa länder särskilda intressen av vissa länder och vissa konflikter. Jag tror inte att det är bra att vi har ett fördjupat utrikespolitiskt samarbete med EU, utan vi ska ha en självständig utrikespolitik.

Jämställdheten berörde jag som kortast. Jag tycker det är bra, jag tycker det är viktigt att vi fortsätter att vara drivande i de frågorna när det gäller samarbete med andra länder, är det goda föredömet och lyfter upp de här frågorna ytterligare. Det är A och O.

En annan paradfråga för Sverige som jag tyvärr saknat mycket i den här debatten är HBT-frågorna, frågan om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter. Det är en fråga som Sverige borde driva mer

aktivt, inte för att bestämma över hur andra länder ska ha sin lagstiftning utan för att visa på HBT-kompetens, att det är en mänsklig rättighet att ha rätt till sin sexuella läggning och vara ett föredöme ute i världen i de här frågorna. Det är väldigt viktigt.

Vi vet tyvärr att det finns personer som sökt asyl i Sverige som Sverige bara skickar tillbaka utan att ha kompetensen att avgöra hur lagstiftningen ser ut i det landet. Man säger bara: Bara ni håller er inomhus och inte säger någonting är det väl okej att vara homosexuell i X-land. Det räcker inte. Det duger inte. Sverige ska ha en generös asylpolitik när det gäller HBT-personer samtidigt som vi ska bedriva en aktiv politik för att påtala för andra länder att det är en mänsklig rättighet att få älska den man vill. Jag önskar att utrikesministern var mycket tydligare i de här frågorna.

För att då gå in på enskilda länder tycker jag att det är bra att regeringen lyfter fram Asienpolitiken. Jag har personliga intressen i Indien, och där saknar jag tyvärr en särskild formulering. Indien är ju ett av de större länder som verkligen kommit upp sig de senaste åren. Den vanliga bilden av Indien är ett stort, fattigt land där det bara är elände, men det finns ju en annan sida också. Den ekonomiska utvecklingen i Indien har gått jättesnabbt. Analfabetismen minskar, läskunnigheten ökar, fler får jobb och så vidare.

Det finns dock en baksida, och det är miljöproblemen. Dessa ökar i Indien minst lika mycket som den ekonomiska tillväxten. Där bör Sverige vara ett föregångsland. Med en aktiv export av miljöteknik till Indien skulle vi kunna bistå och hjälpa till så att de inte gör samma misstag som vi i västvärlden har gjort när det gäller att bygga ett samhälle. Den politiken tror jag att vi skulle behöva utveckla mycket mer, inte bara beträffande IT-strategi som verkar vara regeringens enda intresse när det gäller Indien.

Jag är också glad över att det nu ska bildas en vänskapsförening med Indien i riksdagen. Tydligt ska man ha sitt första möte i dag med Indiens Sverigeambassadör. Det tror jag är väldigt bra och viktigt.

När jag talar om Indien vill jag också särskilt lyfta upp frågorna om de mänskliga rättigheterna och HBT-frågorna. Mänskliga rättigheter bryts det tyvärr alltför ofta mot i Indien, och HBT-frågorna lyser med sin frånvaro. Jag har för mig att Indien är ett av de få länder där homosexualitet är förbjuden i lag. Deras högsta domstol skärpte också förra året, tror jag det var, regelverket kring detta vilket avsevärt har försvårat situationen för dessa personer i Indien.

Det andra landet jag vill uppehålla mig kring är Maldiverna, ett mycket litet land som regeringen i sin Asienstrategi glömde att ens nämna att det fanns. Det är dock inte ointressant för det. Rätt många svenskar åker till Maldiverna för att semestra. Samtidigt ska man betänka att Maldiverna är ett land där det inte finns mänskliga rättigheter. Politiska partier är i princip förbjudna och motarbetas. Jag ställde en fråga om detta till utrikesministern förra året och påtalade att regeringen borde lyfta upp frågan om demokratiseringsprocessen på Maldiverna så att denna kan förbättras. Utrikesministern tycks dock hittills inte ha agerat i den frågan utan bara sagt att man följer utvecklingen. Jag tycker inte att det duger riktigt. Jag vet att EU-parlamentet har uttalat sig om att göra någonting. Jag vet också att det i det engelska parlamentet till och med

har höjts röster för en bojkott mot Maldiverna, mot att åka dit och att köpa produkter därifrån, på grund av att politiska motståndare fängslas, torteras och inte får verka i en demokratisk process i landet. Maldiverna har inte heller skrivit under FN-konventionen om tortyr, vilket gör att detta tyvärr tycks förekomma alltför mycket.

Sverige bör aktivt stödja demokratiseringsprocessen på Maldiverna och arbeta hårdare med de frågorna. Samtidigt ska det sägas att Maldiverna har varit väldigt aktivt i FN i en för Miljöpartiet viktig fråga, nämligen klimatfrågan. Maldiverna inser ju att de kommer att sjunka under vattenytan om några år om västvärlden fortsätter att släppa ut mer koldioxid och så vidare. De har alltså börjat agera i FN för att väcka västvärldens medvetande om att något måste göras, annars kommer hela Maldiverna att drunkna om några år. Där har Sverige en allierad i FN för att bedriva en aktiv klimatpolitik. Det bör vi utnyttja, samtidigt som vi påtalar bristen på mänskliga rättigheter på Maldiverna.

Anf. 102 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag ska inte polemisera mot Ulf Holm, men jag vill ändå ta upp en fråga eftersom du nämnde den på det sätt du gjorde. Du menade att HBT-frågorna, som jag menar är en del av SRHR-frågorna, inte har berörts i kammaren under den här dagen, vilket är grundligt fel. En av de kanske tydligaste debatterna har handlat just om det frågeområdet. Men eftersom du lyfter fram HBT-delen och säger att det finns brister och att du förväntar dig mycket mer av tydlighet, klarhet och åtgärder vill jag fråga: Vad är det du saknar och skulle vilja tillföra i den nuvarande SRHR-policy som finns?

Jag tycker att det är viktigt att vi får ett konkret ställningstagande från Miljöpartiet om vad man inte är nöjd med i dagens politik och inte bara dessa allmänna ordalag. När det gäller problem i olika länder vet vi rätt klart hur det ser ut, men vad förväntar du dig mer av Sverige som i dag inte finns formulerat i den policy som vi så nyligen har antagit?

Anf. 103 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt om jag har missat den debatten. Det är bra om detta har debatterats här, men då har jag väl suttit i möte under just den perioden. Jag har inte följt hela debatten. Då ber jag om ursäkt och är i så fall väldigt nöjd över att frågan har debatterats ordentligt.

Det jag saknar är framför allt kompetensen och att vi i internationella forum lyfter upp de här frågorna mycket mer än vad som görs i dag. När jag har varit ute i olika länder i delegationer och sådant har jag känt att man inte riktigt vill lyfta upp och diskutera de här frågorna. Man tycker att det är lite känsligt. Så har till exempel skett när jag varit i Indien. Då har det varit lite känsligt: Vi behöver inte prata om det där, du vet. Här finns ju lagar. Jag tycker inte att det ska hindra oss från att lyfta upp en sådan här frågeproblematik, till exempel om det skulle beröra svenska medborgare.

Anf. 104 CARINA HÄGG (s) replik:

Herr talman! Jag tror att det är jätteviktigt att fler än i dag tar upp och lyfter fram de här frågorna även om de är känsliga.

Jag vill citera ur den policy jag talar om:

”Sverige ska höja kompetensen om sexuell läggning och könsidentiteter i Sveriges internationella arbete och på så sätt motverka att arbetet med SRHR automatiskt utgår från att alla människor är heterosexuella.

Sverige ska fortsätta verka för att diskriminering mot HBT-personer uppmärksammas som kränkningar av mänskliga rättigheter.”

Här står ganska mycket ganska tydligt. Därför är det viktigt att veta: Vad är det Miljöpartiet tycker att vi kan göra mer? Detta händer ju inte över en natt. Vi bestämmer inte utvecklingen själva, utan den beror också på landet och vad man har för lagstiftning. Vi har under dagen kunnat ta del av skrämmande uttalanden från en religiös ledare i Ryssland som tycker att man ska slå människor som öppet går ut och deklarerar sin sexuella läggning. Du har refererat till situationen i Indien, och det finns många andra länder där vi kan peka på missförhållanden. Men vad är det mer du förväntar dig av Sverige och från oss socialdemokrater i den här frågan?

Anf. 105 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det handlar inte om själva orden i policyn. Orden är jättebra. Det som alltid ska uppmärksammas är att frågorna lyfts upp i fler sammanhang, och det är detta jag saknar att vi gör på ett tydligt och ordentligt sätt.

Jag tror egentligen att Carina Hägg och jag har exakt samma uppfattning här och driver dessa frågor så mycket vi kan. Dock gäller det för oss två som enskilda individer att påverka fler att lyfta upp frågorna så att inte bara vi två gör det utan att fler gör det. Det tror jag är det viktiga, och där tror jag att vi kan vara ganska överens. Jag tror att det är bra om både Carina Hägg och jag väljer att lyfta upp de här frågorna ännu mer än vad vi gör i dag. Då tror jag att vi har vunnit mycket.

Anf. 106 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag är lite förvånad över att Ulf Holm tar upp Indien – det är alldeles utmärkt – och Maldiverna. Maldiverna kommer kanske att sjunka i havet, men den riktigt stora miljöboven i regionen är ju kommunistregimen i Kina. Den bryr sig över huvud taget inte om vare sig folk eller naturresurser utan har en rovdrift som gör att bruttonationalprodukten i Kina är uppäten flera gånger om, inte bara i framtida omhändertagande av miljöförstöring utan för att redan i dag hålla miljöförstöringen stången en liten bit i taget. Varför har inte Ulf Holm diskuterat det problemet?

Anf. 107 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att mina minuter skulle räcka till att gå igenom alla länder. Jag valde därför ut två som jag varit i själv och som jag studerat närmare. Jag har i och för sig varit i Kina också, men det är några år sedan nu.

Jag håller dock med dig: Kina har egentligen kanske större problem med miljöfrågorna än Indien. Indien har gjort mycket, men det fattas också fortfarande mycket. En av de största vindkraftsparker jag sett ligger i södra Indien. Man satsar också mycket på solceller. Men man skulle behöva göra ännu mer. Det är inte spritt i hela samhället.

Jag tror att vi skulle kunna ha ett bra samarbete med Indien inom miljöteknik, utbyta erfarenheter och sälja produkter i det landet. Det tror jag att vi skulle tjäna mycket på, men kanske också till Kina.

Anf. 108 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Jag väntade mig ingen uppräknings av alla länder, men jag tänkte att den största miljöboven borde man faktiskt diskutera. Det är ingen tvekan om att miljöförstöringen har gjort att stora delar av Kina saknar vatten. Inget vatten är ett problem för Kina.

Ett annat problem är att det inte finns några kvinnor. Men det har inte med miljöförstöring att göra utan det är ett politiskt beslut, enbarnspolitik. Det tredje är att bankerna håller på att kollapsa.

Det finns mycket som behöver göras i Kina, och det är mycket som vi från svensk sida måste intressera oss för, eftersom vi har ett affärsintresse i Kina. Men vi har också ett intresse av att hjälpa landet när kommunistregimen väl faller. Jag skulle vara beredd att slå vad med Ulf Holm om fem spänn, han kanske inte ens håller emot, att om fem år är kommunistregimen borta. Då är det bråttom. Då måste vi ha en handlingsplan just för miljöhanteringen i Kina.

Anf. 109 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är klart att vi måste ha en strategi för att kunna bistå länder med stora miljöproblem, oavsett om det är Kina eller något annat land. Det håller jag fullständigt med om. Det är därför det också är så viktigt att miljöinsatser ingår i vår biståndspolitik och att vi fortsätter att satsa på spetskompetens när det gäller miljöteknik, för att bli ännu duktigare på det så att vi kan exportera till de länder som kan betala men kanske också ge som bistånd till andra länder.

Samtidigt måste vi ha en asylpolitik där miljöflyktingar har rätt att stanna i Sverige. Den frågan är inte ointressant heller. Det kan komma sådana situationer där vi får väldigt många miljöflyktingar som söker sig till Sverige eller andra länder.

Visst finns det mycket att göra, och jag tror att det är viktigt att lyfta fram de här frågorna.

Indien har liknande problem i vissa områden. När man byggde den stora Narmadadammen för tio år sedan ödelade man stora områden. De har kvinnoproblem även i Indien eftersom väldigt många nyfödda flickor tyvärr försvinner eller mördas rent ut sagt på grund av den politik man för i Indien. Det finns många likartade problem. Det är mycket att göra där och det är därför det är så viktigt att vi har en Asienstrategi.

Anf. 110 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! Jag ska i dessa tider göra det något ovanliga för en oppositionspolitiker att rikta berömmande ord till utrikesministern. Jag tycker att det är bra att man i regeringens utrikespolitiska deklARATION har tagit upp frågan om det västahariska folkets rätt till självbestämmande.

Jag vill också säga att jag tycker att regeringen under den här mandatperioden har blivit mer aktiv och mer tydlig vad gäller konflikten i Västsahara och hur den ska lösas. Jag tror att det från oss alla behövs mer aktivitet och mer tydlighet när det gäller denna konflikt.

Under de senaste veckorna har det illustrerats på ett tydligt sätt att det här är en konflikt som skyndsamt behöver lösas. I mer än 30 år har en stor del av den västahariska befolkningen befunnit sig i flyktingläger i Algeriet. För någon vecka sedan meddelade Röda Halvmånen, Röda Korsets motsvarighet, att de resurser man hade att distribuera mat och läkemedel i flyktinglägren nu håller på att tömmas ut helt. Som har gjorts klart i tidigare inlägg från denna talarstol i dag är man i lägren i princip helt och hållet beroende av hjälp och stöd utifrån.

I dagarna har vi också nåtts av meddelandet att det för första gången sedan 1994, tror jag det var, har regnat i det område där de här flyktinglägren ligger. Situationen är sådan i denna del av Saharaöknen att när det regnar regnar det ordentligt. Det har vara regelrätta skyfall, som i stor utsträckning har slagit sönder den infrastruktur som finns i flyktinglägren. Där finns alltså i dagsläget, både när det gäller försörjning av mat och när det gäller att se till att man kan återskapa en fungerande infrastruktur, ett akut hjälpbehov. Jag tycker att det är viktigt att man i denna kammare och från regeringens sida är medveten om detta och att man skyndsamt vidtar åtgärder för att lindra nöden för befolkningen i en av Afrikas sista kolonier.

Det har skett en del positivt när det gäller utvecklingen kring Västsahara i övrigt också, bortsett från regeringens ökande engagemang. Man kan peka på att Polisario i somras frigav de marockanska krigsfångar som har varit en stötesten i förhandlingarna om den folkomröstning som vi hoppas ska ske.

Man kan se hur svenska medier i större utsträckning har uppmärksammat den här konflikten. Man kan konstatera att en av AP-fonderna har sålt av sitt innehav i ett oljebolag som i strid med gällande internationell rätt exploaterar västahariskt område. En annan AP-fond äger fortfarande aktier i det här företaget. Det vore lämpligt om den fonden avvecklade dem också.

Men utvecklingen är inte entydigt positiv. Marocko är ett land som långsamt har börjat demokratiseras. Däremot kan vi konstatera att de demokratiska fri- och rättigheter som så långsamt börjar sippra fram till det marockanska samhället inte gäller när vi talar om konflikten med Västsahara.

Den 13 december förra året, tror jag det var, dömdes västahariska människorättsaktivister till långa fängelsestraff därför att de hade utövat vad som är en fri- och rättighet för oss alla, nämligen att uttrycka sin åsikt. De uttryckte i det här fallet åsikten att de ville att Västsahara skulle vara ett fritt land.

Det har förekommit demonstrationer i Marocko från västaharier där man också har demonstrerat för rätten till ett eget land. De här demonstrationerna har slagits ned på ett sällsynt brutalt och hårt sätt. Det säger entydiga bedömningar.

Man kan konstatera att Marocko har en hårdnande inställning när det gäller hur och om den här konflikten ska lösas. Man avvisar nu fullständigt tankarna på folkomröstning om området. Man klargör att detta är en del av Marocko och ska så förbli.

Därför tror jag att det är viktigt att vi i den här kammaren är tydliga. Jag tror att det är viktigt att vi till regeringen och till den marockanska regeringen också sänder ett budskap om att det här är en konflikt som ska

lösas och att den bör lösas skyndsamt. Jag tror också att det är viktigt, det har tagits upp i debatten innan, att det sker inom ramen för de förslag som har tagits fram från FN när det gäller folkomröstningen. Jag tror dessutom att det är viktigt att vi utnyttjar vårt medlemskap i Europeiska unionen för att se till att vi driver på i rätt riktning.

I vår ska man slutligt ta ställning till ett fiskeavtal mellan Marocko och Europeiska unionen. Där exkluderas inte entydigt fiskevattnen utanför Västsahara, vilket skulle kunna innebära att fiskeflottor från EU skulle kunna dra ekonomisk nytta av en folkrättsvidrig ockupation.

Om vi jämför med USA kan vi konstatera att när USA tecknar ekonomiska avtal med Marocko är man alltid mycket noga med att exkludera Västsahara. För den amerikanska regeringen och för den amerikanska kongressen är det självklart att man inte ska kunna tjäna på folkrättsvidriga ockupationer. Jag tycker att det vore bra om vi kunde få en liknande princip att fungera inom Europeiska unionen.

Jag tycker att det är bra att regeringen med stöd av den här kammaren kommer att driva frågan att de västsahariska fiskevattnen ska vara exkluderade från det fiskeavtal som tecknas med Marocko.

Jag tycker samtidigt, och det gäller även fiskeavtalet, att det finns ett problem när svenska fiskefartyg faktiskt förra året fiskade på just västsahariskt vatten därför att det finns ett kryphål. Det finns tre i den svenska lagstiftningen. Samtidigt som vi har en tydlig linje från riksdagen, och den omfattas av samtliga partier, att ockupation inte ska löna sig är lagstiftningen skriven så att Fiskeriverket när det ansöks om tillstånd för att fiska i den här typen av vatten bör och ska ge tillstånd, och så har skett. Det gör att den svenska ståndpunkten här blir mindre trovärdig.

Det har sagts tidigare i dag, och det kan sägas igen: Det här är en konflikt som har hållit på alltför länge. Det är en konflikt som måste lösas å det snaraste, framför allt för de individer som tillhör det västsahariska folket som har rätt till ett nationellt självbestämmande och har rätt att forma sin framtid såsom de vill. Men det är också för säkerheten och stabiliteten i hela den region där Västsahara ligger.

Anf. 111 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Gunnar Nordmark och jag diskuterade frågan för något halvår sedan, och jag hade nyss en diskussion med Veronica Palm. Det här är en konflikt – det kan sägas igen – där inte allt är svart eller vitt. Det är inget tvivel om att konflikten ska lösas under FN-systemets ledning. Det är också en åsikt som delgavs mig av den biträdande utrikesministern i Marocko så sent som för ett halvår sedan, nämligen att Marocko vill att det här löses inom FN-systemet. Det är bra. Då är man kanske överens om det även om signalerna inte hela tiden går fram.

Jag är mycket bekymrad över den motståndsrörelse som finns i Algeriet – Polisario med flyktinglägret i Tindouf. Där finns ett utbyte. Man skickar studenter till Kuba för utbildning, och så vidare. Man har en marxistisk grundideologi. Det är ett bekymmer när det gäller just den befrielseströrelsen.

Däremot måste vi vara alldeles överens om att det måste vara någon form av självbestämmande för befolkningen. Om det ska ske under marockansk överhöghet eller på annat sätt får bli en uppgift för FN-medlemmarna att klara ut.

Anf. 112 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Det avgörande i den här konflikten – och det är ganska enkelt – är det västahariska folkets rätt till självbestämmande. De ska själva i folkomröstning, vilket Polisario har gått med på, bestämma sitt eget öde. Ska det vara någon form av autonom del inom Marocko eller, vilket Polisario vill, ska det bildas en självständig västaharisk stat? Det är uppenbart för var och en som har följt konflikten att medan Polisario gång på gång har gjort eftergifter och frånträtt positioner som de enligt folkrätten har all rätt att upprätthålla har Marocko valt en väg där man ständigt förhalar och försöker att undvika att skapa en lösning på konflikten som ligger inom de ramar som har föreslagits av FN.

Anf. 113 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Jag delar inte helt den uppfattningen. När jag besökte Västsahara på den marockanska sidan för ungefär ett halvår sedan träffade jag en hel del saharier. Några hade tagit sig från flyktinglägret i Tindouf och bestämt sig för att vara på plats. Samtliga som vi träffade där tyckte att det var viktigt att få någon form av självbestämmande. Det anser även Marocko. Men Marocko är av uppfattningen att landet fortfarande ska ha överhöghet över territoriet. Det är en sak som jag anser måste lösas genom en kompromiss inom FN-systemet.

Men folkomröstning är alldeles utmärkt. Problemet är att båda sidor är oense om vilka det är som ska få folkomrösta. Vilka omfattas? Är det de som bor där nu? Är det de som har bott där? Är man släkt? Är man av saharisk börd, och så vidare? Det har de inte lyckats komma överens om. Det är viktigt i en folkomröstning att det är alldeles klart vilka som ska delta. Åter till FN!

Anf. 114 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! I de samtal jag har haft med marockanska företrädare, i de officiella dokument jag har läst från Konungariket Marocko, är man klart entydig. Man avser icke att under några omständigheter släppa kontrollen över Västsahara. Det är det som är konflikten. Har det västahariska folket rätt att i folkomröstning avgöra om man ska bilda en egen stat eller om det ska finnas en egen lösning? Just detta har Marocko motsatt sig.

Det är klart att Polisario kan ha synpunkter. Jag har i och för sig en ljusare bild än Göran Lindblad har. Men mänskliga rättigheter och rättigheter som erkänns enligt folkrätten avgörs inte av vilken färg en regim råkar ha. De tillkommer alla.

Anf. 115 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Utrikespolitik kan verka fjärran för de flesta av oss. Men plötsligt sitter en svensk häktad i Sarajevo som misstänkt terrorist. För de flesta av oss är det en ung kille med bosniskt ursprung som har vuxit upp i Sverige. För mig är det en med-kungälvbo – alltså en kille från den egna kommunen. För några är det grannens son. Utrikespolitiken är närmare vardagen än de flesta tänker på, men så plötsligt gör den sig påmind.

Jag tänker här och nu inte gå in på frågan om kungälvskillen som häktades för terroristanklagelser är en oskyldig stackare eller en farlig rackare. Jag nöjer mig med att konstatera att det svenska Utrikesdepartementet nog följer händelseutvecklingen och att den rättsliga prövningen får ha sin gång.

I år är det tio år sedan Sverige gick med i EU. I dag är vårt land en etablerad medlem i det europeiska samarbetet, som omfattar alltfler länder. Sveriges ansträngningar var avgörande för den senaste utvidgningen med tio nya medlemsländer och att den fick just den omfattningen.

Nu står fler länder inför att ta steget in i EU. Sverige ska naturligtvis även denna gång vara pådrivande för fortsatt utvidgning och stödja Rumäniens och Bulgariens framtida anslutning. Men det är inte en villkorslös anslutning. Båda länderna måste vara redo och färdiga med sina förberedelser. Enligt planeringen ska de kunna bli medlemmar nästa år. Jag hoppas att det blir verklighet, men ytterst är det de båda länderna själva som nu avgör det genom sina egna arbetsinsatser.

Det finns heller ingen anledning att vara okritisk mot dessa blivande medlemsländer. Till exempel är de rapporter som finns om romernas situation i Rumänien mycket oroande. Den diskriminering som sägs pågå är inte acceptabel och absolut inte i ett EU-land.

När jag i olika sammanhang möter tjänstemän och politiker inom själva EU-organisationen eller från de olika medlemsländerna är deras samlade omdöme om Sverige mycket gott. Man anses i Sverige vara kunnig och skicklig som förhandlare. Och Sverige har ett stort inflytande relativt landets blygsamma storlek. Sverige är alltså ett land som inte bara flyter med och följer de beslut som fattas utan i hög grad påverkar riktningen och besluten inom EU-samarbetet.

Tyvär blir inte så mycket av detta känt här hemma – i alla fall inte för den breda publiken. Som land tror jag att vi har mycket att vinna på att tydligare profilera vilka frågor som är viktiga för oss och hur vi driver dessa inom EU-samarbetet. Det skulle ge oss så EU-skeptiska svenskar mer kunskap om EU och visa att vi har en del att vara stolta över. Troligtvis skulle det också förbättra våra möjligheter att få igenom ännu mer av våra uppfattningar när besluten fattas inom EU.

De allra mest EU-kritiska i Sverige tycker att Sverige har tystnat i den internationella debatten. Jag håller inte med om det. När jag i höstas var en av riksdagens delegater till FN:s generalförsamling kunde jag själv på plats se och höra hur Sveriges representanter agerade i FN-arbetet och direkt i generalförsamlingen. Det var roligt och glädjande att se. Det var definitivt inte ett tyst Sverige som jag fick intrycket av.

Anf. 116 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Inte så långt ifrån oss, några tiotal mil bort, ligger Europas sista kvarvarande diktatur, åtminstone den värsta, nämligen den i Belarus, Vitryssland. Där ska vara så kallat val den 19 mars. Det skiljer sig enormt från det val som ska vara i Ukraina den 26 mars, där man har infört en riktig parlamentarisk demokrati.

I Vitryssland är folket skrämt till tystnad. Några från Folkpartiets riksdagsgrupp, nämligen Cecilia Wigström, Karin Granbom, Axel Darvik och jag, hade för ett tag sedan möjlighet att med stöd av riksdagen vara där. Vi kunde iaktta hur hela det civila samhället i Vitryssland, som

omfattar ungefär tio miljoner människor, förtrycks. President Lukasjenkos sätt att styra har alla kännetecken för en riktig diktatur. Det är manipulativt. Man gör folk osäkra och rädda.

Man har möjlighet att manifesteras mot detta. Det kan man göra den 16 februari, i morgon alltså, och den 16 mars genom att tända en liten marschall kl. 15.30 för att markera frihetens betydelse också för ett sådant land. Det kommer att vara manifestationer i Stockholm där alla de demokratiska partierna deltar.

Jag tror att det är väldigt viktigt att sprida kunskap om förhållandena i Vitryssland. Om det är något som är farligt så är det okunskapen om vad som händer i en sådan diktatur.

Herr talman! Även Sverige kan i sin litenhet göra något. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi får ordentligt stöd till de organisationer – Palmecentret, Silc, Jarl Hjalmarsonstiftelsen, Kic och så vidare – som har möjlighet att arbeta med informationen om situationen i de här länderna. Vi har även Centerpartiets internationella avdelning. De som ger ut informationsbrev om situationen i Vitryssland behöver också ordentligt stöd. Karl Staaffs fond har tidigare kunnat bistå, men där är det nu slut på pengarna.

Jag tror att det också är väldigt viktigt att vi har så mycket kontakt med det civila samhället som möjligt, med vetenskapsmän, kulturarbetare och olika politiska oppositionsmän. Det är inte lätt i det landet. Det är ett oerhört slutet land.

Det är också viktigt att se till att vi får kontakter inom journalistiken. Jag hade själv kontakt med ordföranden i journalistförbundet. Regimen ser till att göra det omöjligt för många tidningar att komma ut. Det gäller att använda radiosändningar och så vidare.

Mina kontakter med Storbritanniens och Tysklands ambassadörer visade att det också är otroligt viktigt att man ser till att utveckla handeln. Vitrysslands beroende av den ryska handeln är mycket beklaglig. Man såg i samband med gasprojektet i Ukraina hur Vitryssland knöts närmare Ryssland.

Vi kan också se till att stärka valövervakningen. Man ska inte kunna fuska sig till att bli president.

Herr talman! Det presidentval som ska vara i Vitryssland den 19 mars är ett helt riggat val. Det är ovärdigt Europa och har framför allt ingenting med demokrati att göra.

Anf. 117 ANDERS G HÖGMARK (m):

Herr talman! Jag har förmånen att tillsammans med ett antal riksdagskolleger vara medlem i Europarådets parlamentariska församling som omfattar 46 av Europas länder. Ett land i Europa står utanför – just det land som Gunnar Andrén berörde i sitt anförande – nämligen Vitryssland.

Många försöker hålla kontakt med det landet genom resor, partiorganisationer och andra organisationer.

Jag har en berättelse som jag tycker att det kan vara värdefullt att foga till riksdagens protokoll som illustration till det förtryck som ännu pågår i en del av Europa.

För några dagar sedan greps en delegation från Moderata ungdomsförbundet av KGB i Vitryssland när man var ute för att träffa sin systerorganisation. KGB var inte glada att vi var där, säger Åsa Coenraads som sitter i förbundsstyrelsen i Muf. Med på resan fanns andra företrädare. Det var Kristian Holm från Karlstad och Rola Brentlin från Växjö. Vitryssland går ju till val den 19 mars och målet med resan var att träffa företrädare för oppositionspartiet Belarussia Popular Front, ett systerparti till Moderaterna i Sverige.

Efter att ha varit i Minsk åkte delegationen på lördagen till Hrodna, 30 mil väster om huvudstaden. När de kom fram satte de sig på en restaurang. Där greps de av KGB. Det var ryska KGB och vitrysk polis.

Vi blev intagna för förhör, men fick inte reda på vad vi anklagades för. De påstod bara att vi hade regimkritiskt material med oss, något som är förbjudet i Vitryssland, säger en av deltagarna.

Gruppen tillbringade tre timmar på polisstationen. Förutom representanterna från Muf blev deras fem följeslagare från Belarussia Popular Front gripna. Efter tre timmar släpptes de. Poliserna hade givetvis vapen. De uppträdde kanske inte alltför hotfullt, säger man.

Innan de åkte till Hrodna tillbringade de mycket tid i Belarussia Popular Fronts partihögkvarter i Minsk. Enligt deras vitryska vänner var högkvarteret ständigt avlyssnat. Åsa Coenraads säger att hon var övertygad om att KGB därigenom kunde veta vart de var på väg.

Sedan de släppts anmälde de gripandet till Sveriges honorärkonsul i Minsk. Delegationen kom hem. De har sedan tagit kontakt med Vitrysslands ambassad för att kräva en ursäkt. De ska också träffa Gunilla Carlsson och Laila Freivalds i veckan för att vidare gå igenom ärendet.

Herr talman! Detta är i all korthet en bild av hur det ser ut i det Europa som i övrigt har öppnats och demokratiserats. Vitryssland framstår som en bedrövlig solitär när det gäller våldets och förtryckets rest i Europa – en rest från den tid då en stor del av Östeuropa förslavades av kommunismens lakejer.

Det är önskvärt att man på alla sätt, precis som Gunnar Andrén tidigare nämnde, stimulerar och håller kanaler öppna för att kunna knyta någon form av kontakt och för att kunna bygga upp kontakter i en annan del av samhället än det politiska system som totalt domineras av korrupta kommunister.

På något sätt är det tragiskt att det finns en stat som går så på tvärs mot den utveckling i Europa och den vision som jag hade när jag en gång började i dåvarande Högerns ungdomsförbund, nämligen drömmen om att säga ja till ett Europa som gemensamt kunde erbjuda människorna något annat än det helvete som krigets fasor hade givit dem. Det är därför otroligt angeläget att vi i denna riksdag, och givetvis även i Europarådet, agerar för att brännmärka regimen och framför allt öppna möjligheten för olika typer av grupper att skapa de kontakter som så innerligt behövs i vandrigen mot ett anständigt liv även på denna del av kontinenten.

Anf. 118 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Eftersom Anders Högmark exemplifierade vill jag säga att även vi gjorde en insats för det civila samhället genom att åka till en stad som heter Baranovitji. Där träffade vi den socialdemokratiska partiledaren som hade gripits för att han anordnat en demonstration i Minsk

något år tidigare, Nikolaj Statkevitch. Det är ungefär som om den socialdemokratiska partiledaren här i Sverige hade blivit deporterad till Åmål, eller någon annan förträfflig ort, och där fått tjänstgöra som tv-reparatör under de närmaste två åren.

Det är en bild av vilket liv som väntar den som gör opposition och vill hävda mänskliga rättigheter i Vitryssland – bara en timmes flygväg från det fantastiska Stockholm.

Anf. 119 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att många kan berätta om upplevelser av detta slag, säkert många fler än som har framkommit här. Bara de här två berättelserna motiverar ju att olika offentliga och givetvis också icke-offentliga organ på alla sätt försöker knyta kontakt och ge ung och gammal i den delen av världen chansen att hålla kontakt med något som är bättre.

Det finns all anledning för oss att klart och tydligt markera glädjen och en viss stolthet över att det finns grupper som tar på sig jobbet och är ute och med viss risk gör arbetet. Heder åt dem. Heder åt Muf och heder åt folkpartister som var där, och en inbjudan till alla andra som kan göra insatser på det sättet.

Den utrikespolitiska debatten var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 februari.

3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM45 Grönbok – Skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler KOM(2005)672 till näringsutskottet

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2005/06:73 till socialutskottet

Redogörelser
2005/06:ER1 och OSSE1 till utrikesutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Prot. 2005/06:73
15 februari

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU11
Utrikesutskottets betänkande 2005/06: UU11
Konstitutionsutskottets betänkanden 2005/06: KU15 och KU16
Kulturutskottets betänkanden 2005/06: KrU15 och KrU16

6 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2005/06:87 Den övergripande strategiska inriktningen av kommande
landsbygdsprogrammet

7 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 15 februari

2005/06:261 av *Linnéa Darell* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Tillgång till rehabilitering
2005/06:262 av *Kerstin Lundgren* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Försening av byggandet av Citytunneln
2005/06:263 av *Anne-Marie Ekström* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Säkrare pendling mellan Borås och Göteborg
2005/06:264 av förste vice talman *Per Westerberg* (m) till statsrådet
Hans Karlsson
Sjukförsäkringen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 21 februari.

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 februari

2005/06:1009 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist
Salmonellautbrott
2005/06:1010 av *Ulla Wester* (s) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist
Föreskrifterna om liggstallar och tillämpningen

2005/06:1011 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Märkningen av ägg

2005/06:1012 av *Inger Gustafsson* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Föreskrifter om behandling av personuppgifter

2005/06:1013 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Mälartunnelns framtid och järnvägskapaciteten i vår storregion

2005/06:1014 av *Yvonne Ångström* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
TEN-status för E 12

2005/06:1015 av *Berit Jóhannesson* (v) till utrikesminister Laila Freivalds

Ett kärnvapenfritt Europa

2005/06:1016 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Mälartunneln och järnvägskapaciteten i Mälardalen

2005/06:1017 av *Cecilia Wikström* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Krav på politiska reformer i Egypten

2005/06:1018 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan

Barn med dyslexi

2005/06:1019 av *Tina Acketoft* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Tillgång till mobiltelefoner och Internet för sexdömda patienter

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

9 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 februari

2005/06:928 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Ersättningsjobb till Boden

2005/06:940 av *Cecilia Widegren* (m) till näringsminister Thomas Östros
Medicinsk forskning och förutsättningarna för djurförsök

2005/06:942 av *Anita Sidén* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Unga flickor och pojkar som skär sig

2005/06:943 av *Lennart Axelsson* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Friår på deltid

2005/06:944 av *Mona Jönsson* (mp) till statsrådet Hans Karlsson
Kvinnors rätt till rehabilitering vid stressrelaterad sjukskrivning

2005/06:945 av *Liselott Hagberg* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Snabbkurs i svenska

2005/06:946 av *Yilmaz Kerimo* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Frizon för kristna i Irak

2005/06:947 av *Sten Lundström* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
301 § i den turkiska strafflagen och demokratin

2005/06:948 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Journalister fängslade i Etiopien

2005/06:949 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Fortsatta villkor för djurförsök

2005/06:951 av *Solveig Hellquist* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Barns säkerhet på förskolor

2005/06:953 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Svarttaxi

2005/06:954 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
Segregation i svenska skolor

2005/06:956 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Uiguriska fångar i Guantánamo

2005/06:960 av *Lennart Fremling* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Århuskonventionen

2005/06:961 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Inbetalning av trängselskatt

2005/06:962 av *Solveig Hellquist* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Katter

2005/06:963 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Avlysningsjakt på varg

2005/06:964 av *Krister Hammarbergh* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Konvertering av vedpannor

2005/06:965 av *Claes Västerteg* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Trafiksäkerhetsundervisning i sfi

2005/06:969 av *Inger Davidson* (kd) till socialminister Berit Andnor
Stöd till Föräldraföreningen för Dyslektiska Barn

2005/06:970 av *Eva Flyborg* (fp) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Vattenfall och säkrare elnät

2005/06:971 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Barbro Holmberg
Migrationsverkets resurser

2005/06:972 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Jens Orback
Riksrevisionens kritik mot Integrationsverket

2005/06:976 av *Alice Åström* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Europarådets ministerråd och brotten mot mänskliga rättigheter i Tjetjenien

2005/06:978 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Berit Andnor
Föräldraföreningen för Dyslektiska Barn

2005/06:979 av *Kerstin Kristiansson Karlstedt* (s) till socialminister Berit Andnor
Synskadade asylsökande

2005/06:980 av *Michael Hagberg* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Oxelösunds hamn

2005/06:982 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Allergisjukvården

2005/06:989 av *Magdalena Andersson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Självskadande patienter

Prot. 2005/06:73
15 februari

2005/06:992 av *Carl B Hamilton* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
EU-kommissionens ”hemliga” yttrande i Vaxholmsmålet

2005/06:994 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Hässleholm som centrum för kvalificerade yrkesutbildningar

2005/06:995 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
Reglerna om kostnadsansvaret för asylutredningar

2005/06:996 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Svensk och finsk postservice på landsbygden

2005/06:997 av *Lars Gustafsson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist

Transport av avfall till biogasanläggningar

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 21 februari.

10 § Kammaren åtskildes kl. 16.00.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 1 § anf. 8 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med anf. 48 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 95 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

1 § Utrikespolitisk debatt	1
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	1
Anf. 2 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	8
Anf. 3 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	11
Anf. 4 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	14
Anf. 5 ALICE ÅSTRÖM (v).....	16
Anf. 6 AGNE HANSSON (c).....	19
Anf. 7 LOTTA HEDSTRÖM (mp)	22
Anf. 8 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	26
Anf. 9 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	28
Anf. 10 CECILIA WIGSTRÖM (fp).....	30
Anf. 11 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	31
Anf. 12 ALICE ÅSTRÖM (v).....	32
Anf. 13 AGNE HANSSON (c).....	33
Anf. 14 LOTTA HEDSTRÖM (mp)	35
Anf. 15 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	36
Anf. 16 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	37
Anf. 17 CECILIA WIGSTRÖM (fp).....	38
Anf. 18 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	38
Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v).....	39
Anf. 20 AGNE HANSSON (c).....	40
Anf. 21 LOTTA HEDSTRÖM (mp)	40
Anf. 22 URBAN AHLIN (s)	41
Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp) replik	43
Anf. 24 URBAN AHLIN (s) replik	43
Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik	43
Anf. 26 URBAN AHLIN (s) replik	44
Anf. 27 ALF SVENSSON (kd) replik.....	44
Anf. 28 URBAN AHLIN (s) replik	44
Anf. 29 ALF SVENSSON (kd) replik.....	45
Anf. 30 URBAN AHLIN (s) replik.....	45
Anf. 31 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	45
Anf. 32 URBAN AHLIN (s) replik	46
Anf. 33 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	46
Anf. 34 URBAN AHLIN (s) replik	46
Anf. 35 EWA BJÖRLING (m).....	47
Anf. 36 URBAN AHLIN (s) replik	49
Anf. 37 EWA BJÖRLING (m) replik.....	50
Anf. 38 URBAN AHLIN (s) replik	50
Anf. 39 EWA BJÖRLING (m) replik.....	50
Anf. 40 BIRGITTA OHLSSON (fp)	51
Anf. 41 URBAN AHLIN (s) replik	53
Anf. 42 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	53
Anf. 43 URBAN AHLIN (s) replik	53
Anf. 44 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	54
Anf. 45 ALF SVENSSON (kd)	54

Anf. 46	URBAN AHLIN (s) replik	56
Anf. 47	ALF SVENSSON (kd) replik	56
Anf. 48	URBAN AHLIN (s) replik	57
Anf. 49	ALF SVENSSON (kd) replik	57
Anf. 50	BERNDT EKHOLM (s)	57
Anf. 51	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	60
Anf. 52	BERNDT EKHOLM (s) replik	60
Anf. 53	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	60
Anf. 54	BERNDT EKHOLM (s) replik	60
Anf. 55	GABRIEL ROMANUS (fp)	61
Anf. 56	BERNDT EKHOLM (s) replik	62
Anf. 57	GABRIEL ROMANUS (fp) replik	63
Anf. 58	ROSITA RUNEGRUND (kd)	63
Anf. 59	CARINA HÄGG (s)	65
Anf. 60	EWA BJÖRLING (m) replik	67
Anf. 61	CARINA HÄGG (s) replik	68
Anf. 62	EWA BJÖRLING (m) replik	68
Anf. 63	CARINA HÄGG (s) replik	68
Anf. 64	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	69
Anf. 65	CARINA HÄGG (s) replik	69
Anf. 66	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	69
Anf. 67	CARINA HÄGG (s) replik	70
Anf. 68	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	70
Anf. 69	CARINA HÄGG (s) replik	70
Anf. 70	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	71
Anf. 71	CARINA HÄGG (s) replik	71
Anf. 72	GABRIEL ROMANUS (fp) replik	71
Anf. 73	CARINA HÄGG (s) replik	72
Anf. 74	GABRIEL ROMANUS (fp) replik	72
Anf. 75	CARINA HÄGG (s) replik	72
Anf. 76	BIRGITTA AHLQVIST (s)	73
Anf. 77	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	75
Anf. 78	BIRGITTA AHLQVIST (s) replik	75
Anf. 79	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	75
Anf. 80	BIRGITTA AHLQVIST (s) replik	75
Anf. 81	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	75
Anf. 82	BIRGITTA AHLQVIST (s) replik	75
Anf. 83	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	76
Anf. 84	BIRGITTA AHLQVIST (s) replik	76
Anf. 85	KENT HÄRSTEDT (s)	76
Anf. 86	KAJ NORDQUIST (s)	78
Anf. 87	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	80
Anf. 88	KAJ NORDQUIST (s) replik	80
Anf. 89	VERONICA PALM (s)	81
Anf. 90	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	82
Anf. 91	VERONICA PALM (s) replik	82
Anf. 92	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	82
Anf. 93	VERONICA PALM (s) replik	83
Anf. 94	ANA MARIA NARTI (fp)	83

Anf. 95 ANNELIE ENOCHSON (kd)	84
Anf. 96 KALLE LARSSON (v)	86
Anf. 97 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	88
Anf. 98 KALLE LARSSON (v) replik	88
Anf. 99 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	89
Anf. 100 KALLE LARSSON (v) replik	89
Anf. 101 ULF HOLM (mp)	89
Anf. 102 CARINA HÄGG (s) replik	91
Anf. 103 ULF HOLM (mp) replik	91
Anf. 104 CARINA HÄGG (s) replik	91
Anf. 105 ULF HOLM (mp) replik	92
Anf. 106 GÖRAN LINDBLAD (m) replik	92
Anf. 107 ULF HOLM (mp) replik	92
Anf. 108 GÖRAN LINDBLAD (m) replik	93
Anf. 109 ULF HOLM (mp) replik	93
Anf. 110 GUNNAR NORDMARK (fp)	93
Anf. 111 GÖRAN LINDBLAD (m) replik	95
Anf. 112 GUNNAR NORDMARK (fp) replik	96
Anf. 113 GÖRAN LINDBLAD (m) replik	96
Anf. 114 GUNNAR NORDMARK (fp) replik	96
Anf. 115 KENNETH G FORSLUND (s)	96
Anf. 116 GUNNAR ANDRÉN (fp)	97
Anf. 117 ANDERS G HÖGMARK (m)	98
Anf. 118 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	99
Anf. 119 ANDERS G HÖGMARK (m) replik	100
2 § Justering av protokoll	100
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	100
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	100
5 § Förnyad bordläggning	101
6 § Bordläggning	101
7 § Anmälan om interpellationer	101
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	101
9 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	102
10 § Kammaren åtskildes kl. 16.00	104

Prot. 2005/06:73
15 februari

Elanders Gotab, Stockholm 2006